

**Carl fra Hillevåg,
krigsseiler og sjømann**

Utgave ved Øyvind Larsen

Det norske språk- og litteraturselskap/bokselskap.no
Oslo 2026

Det norske språk- og litteraturselskap/bokselskap.no, Oslo 2026

Carl fra Hillevåg, krigsseiler og sjømann

Teksten i bokselskap.no er basert på et manuskript med Carl Ingvald Hansen nedtegnelser, transkribert og tilrettelagt av Øyvind Larsen. Manuskriptet er i familiens eie.

ISBN: 978-82-8319-882-9 (bokselskap.no),

978-82-8319-883-6 (epub), 978-82-8319-884-3 (mobi)

Filen er lastet ned fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no

Forord

Nettopp ferdig med sju år på folkeskolen gikk den 15 år gamle Carl Ingvald Hansen fra Hillevåg nær Stavanger ved nyttårsskiftet 1939/40 til sjøs som messegutt. Verdenskrigen var da allerede i gang, Tyskland hadde angrepet Polen 1. september 1939, og Frankrike og Storbritannia hadde erklært Tyskland krig. Carl seilte gjennom hele krigen og kom først hjem igjen som 22-åring i 1946. Hans sjølbibliografi dekker både dagligdagse og dramatiske opplevelser som krigsseiler og hans sjømannsliv og utdanning i etterkrigstida fram til slutten av 1950-tallet. I 1959 tok han skippereksamen.

Carl Ingvald Hansen var en dyktig skribent og forteller, og han hadde en fenomenal hukommelse. Når han skreiv om sine opplevelser før, under og etter krigen, gjorde han antakeligvis ikke det med tanke på at teksten skulle offentliggjøres, men heller som mental terapi for seg sjøl. Derfor la han bare det 100 siders store manuskriptet i skuffen. Heldigvis blei det funnet og tatt vare på etter Carls død i 1996 av nevøen Øyvind Larsen. Ettersom enkelte elementer i Carls realistiske fortelling var av en slik art at den religiøse nærmeste familien hans muligens kunne ha tatt anstøt av det, venta Larsen i mange år før han begynte å forberede en utgivelse av manuskriptet.

For Det norske språk- og litteraturselskap (NSL) er Carl Ingvald Hansens manuskript en enestående mulighet til å formidle ikke bare et fabelaktig fortellertalent med en svært spennende og viktig historie, men også å vise fram en norsk råtekst i ukorrigert og uredigert stand, akkurat slik forfatteren skreiv den ned. Carl var ikke bare en dyktig forteller med en fantastisk hukommelse, han var også en talentfull bruker av norsk språk, av det Bjørnstjerne Bjørnson i si tid kalte «Brystnorsk». Her kan vi se norsk språk brukt av en «vanlig» språkbruker, men likevel av en med god utdanning etter avslutta folkeskole, nemlig både styrmanns- og skipperskole. Carl bruker språkformer i hovedsak etter 1917-rettskrivinga, som han hadde lært på folkeskolen.

Når vi studerer utviklinga av norsk skriftspråk etter 1814 og fram til i dag, er det først og fremst trykt tekst som ligger til grunn. Det er tekster som gjerne er retta og redigert av avisredaksjoner eller forlag, og svært sjelden er det forfatterens råtekst

vi får tilgang på. Særlig har det vært lagt vekt på hvordan skjønnlitterære forfattere – i sine forlagsredigerte og ofte språkkorrigerte tekster – har tatt i bruk endringene som er gjort av myndighetene i de ulike språkreformene på 1900-tallet, i 1907, 1917, 1959 og 1981.

Men hvordan skreiv «vanlige» folk? Det veit vi svært lite om, for deres tekster er bare sjelden og i liten grad blitt tatt vare på for ettertida. For den som vil studere «vanlig» norsk skriftspråk i bruk, uten avisredaksjonell eller forlagsretting og -redigering, er krigsseiler og styrmann Carl Ingvald Hansens erindringer et funn.

Øyvind Larsen fortjener stor takk fra NSL for det møysommelige arbeidet han har lagt ned i en niddig og nøyaktig avskrift av sin onkel Carls manuskript. Slik har han ikke bare gjort en spennende biografi tilgjengelig for oss, men også lagt til rette et stort skriftspråklig norsk materiale for videre studier og analyser.

Kristiansand, januar 2026

Ernst Håkon Jahr

professor i nordisk språkvitenskap, dr. philos.

Innledning

Ved Øyvind Larsen, Carls nevø

«Tror du på Gud?»

Dette spørsmålet stilte min onkel Carl meg på julaften en gang mellom 1946 og 1955, jeg var kanskje 7–8–9 år gammel. Stedet var Bispeladegård 15 i Hillevåg ved Stavanger, hvor Carl og søskene hans hadde vokst opp. Men dette var nok et spørsmål onkel Carl stilte mange ganger i årene etter krigen.

Bare 15 år gammel ble Carl Ingvald Hansen (1924–1996) krigsseiler i slutten av 1939 da han mønstret på M/T Kongsgård som messegutt og dekksgutt. Han seilte ute hele krigen.

Konvoi-farten Carl deltok i – over Atlanterhavet, i Middelhavet og i Stillehavet – var preget av tyske ubåters torpederinger av i alt 672 skip. I alt 4134 sjøfolk omkom, dette utgjør halvparten av alle norske krigsdødsfall under 2. verdenskrig.

Et betydelig antall krigsseilere fikk store problemer etter hjemkomsten i 1945–46, og i noen tilfeller ble disse krigsseilerne gående i byene uten bolig og arbeid. De ble «samfunnsproblemer» på tross av deres innsats i krigen mot Hitler-Tyskland.

I 1996 døde Carl en naturlig død av hjertesvikt, og jeg fikk i oppgave sammen med noen søskenbarn å rydde i Carls dødsbo. Jeg fant to konvolutter med et tett maskinskrevet manuskript på til sammen 100 sider der Carl forteller detaljert om sine opplevelser som krigsseiler fra 1939 til 1946, og om livet etter krigen fra 1946 til midten av 1950-tallet. Ingen i Carls familie kjente til at han hadde skrevet dette manuskriptet, og mye tyder på at han skrev det for egen skyld, som terapi etter mange skremmende opplevelser under 2. verdenskrig. Trolig er manuskriptet skrevet på bakgrunn av notater eller dagbøker Carl skrev under krigen. Kanskje var han også inspirert av Peder Kr. Nilsens krigsseilerbok *S/S «Ravnefjell»* (1973), den ble i hvert fall funnet i dødsboet.

Jeg så straks at dette innholdet kunne være av allmen interesse, og ikke minst som viktig historisk informasjon om krigsseilernes historie og skjebne. Men ettersom

noe av innholdet kunne være «noe vel på kanten» for en ellers religiøs familie, ville jeg vente en stund med å gjengi innholdet. Men nå er tiden inne.

Carl Ingvald Hansens manuskript gjengis som det er skrevet, dvs. at skrivefeil og tegnsettingsfeil er beholdt. Dette fordi Carls ortografi, ordvalg og språkbruk er av språkhistorisk interesse. En del overskrifter er dog lagt til for å gjøre manuskriptet litt mer strukturert, disse overskriftene er satt i skarpe klammer. I tillegg har jeg utstyrt teksten med noen kommentarer, en rekke illustrasjoner av båter Carl var påmønstret på, og en del private bilder fra Carls liv.

Bakerst i utgaven er et etterord om Carls liv etter krigen.

Den norske handelsflåten under den 2. verdenskrig

Av den norske Handelsflåten ble 15% beslaglagt av tyskerne, mens 85% utgjorde den såkalte «Uteflåten».

Uteflåtens bidrag til de alliertes krigførsel var av uvurderlig betydning. De norske skipene gjorde en innsats på de fleste frontavsnitt under krigen. Allerede i krigens første år ble norske skip i stort antall omdirigert fra fart i nøytrale farvann til fartsområder som var av vital betydning for krigførselen. De fleste ble satt inn i Atlanterhavsfarten.

I en artikkel i det britiske tidsskrift *Motorship* i januar 1941 het det at den norske uteflåtens innsats på det tidspunktet var mer verd enn en million soldater. Dette utsagnet ble senere sitert både av parlamentsekretæren i det britiske skipsfartsdepartementet, Philip Noel Baker, og av lederen av den amerikanske skipsfartsadministrasjonen, admiral Land. Britenes uttalelser i 1941 må sees i sammenheng med Storbritannias store forsyningsproblemer på den tid, før USA kom med i krigen. Størsteparten av de varer som ble fraktet på norske skip under krigen gikk over Nord-Atlanteren til England. Når vi holder britiske skip utenfor, utgjorde den norske tonnasje 26% av den samlede tonnasje som anløp Storbritannia i 1940, og hele 43% i 1941. Deretter sank den norske andelen relativt sett som følge av det store antall amerikanske skip som ble satt inn i denne farten.

Det er blitt anslått at norske skip brakte vel 6,5% av alle tørre laster og bortimot 19% av den oljen som kom til Storbritannia i krigsårene. Norske skip brakte foruten forsyninger av mat, store kvanta krigsnødvendig materiell til britene. Uten den norske handelsflåtens innsats, ville det ha vært svært vanskelig for de allierte å

oppretholde den intense bombingene av tyske og tyskkontrollerte områder. Denne bombingene la igjen grunnlaget for invasjonen i Normandie i 1944 hvor norske skip også spilte en viktig rolle.

Den norske handelsflåten seilte inn betydelige beløp under krigen. Inntektene fra skipsfarten var større enn det som gikk med til å dekke de løpende utgifter, og dermed kunne Nortraship og den norske regjering i London bygge opp en anseelig beholdning av pund og dollar i løpet av krigsårene. Etter krigen ble det en langvarig strid om bruken av disse midlene.

Jeg våknet opp en morgen sommeren 1939 og tenkte på at det var siste dagen til eksamen for avslutning på folkeskolen, jeg var litt nervøs da det var regning vi skulle ha til oppgave, det var et fag jeg brydde meg lite om og som jeg hadde lagt lite vekt på å kunne.

I klasserummet var det ordnet slik at pultene var mest mulig adskilte så vi ikke kunne jukse med hinanden og så fikk vi oppgavene, du verden jeg ble glad oppgavene var for meg overkommelige. Jeg begynte straks å regne for å bli ferdig så jeg hadde litt tid før jeg skulle til Birkeland kolonialforetning hvor jeg hadde job som ærendsgutt. Selve regningen gikk fint men jeg var litt nervøs og spent på resultatet, men det fikk vi ikke vite før vi fikk karakterboken.

Så kom dagen da karakterboken ble utdelt og spør om jeg ble glad jeg hadde klart det, så nå kunne jeg realisere min store drøm om å dra til sjøss. Det var også to andre i kameratflokken Harald og Kåre som ville ut, vi var daglig rundt omkring på rederiene når vi hadde anledning til det og spurte etter job.

Ute i Europa var det meget urolig da alle folk her mente at Tyskland ville gå til krig, de hadde allerede tatt Tjekkosllovakia og Engeland hadde inngått en avtale med Polen at dersom Polen blir anngrepet vil England erklære Tyskland krig.

Månedene gikk og nyheter fra Tyskland var bekymringsfulle det ble foretatt arrestasjoner av den jødiske befolkning i Tyskland og stemningen ble oppisket til krigsmentalitet av Hitler og hans Regime og den første september 1939 anngrep Tyskland Polen og begynnelsen til den andre verdenskrig var et faktum.

Til sjøss ble det opprettet risikosoner og sjøfolkene tjente meget gode penger, dette oppløstet stemningen hos mig da min far ikke hadde så gode inntekter i den tiden og jeg tenkte at dersom jeg bare kom til sjøss så skulle jeg hjelpe til med økonomien. Så i desember kom Kåre og sa til mig at ^{han} hadde fått hyre ombord i President Hørens Smith som messe og deksgutt og at Harald hadde vært hos Brødrene Olsen og fått hyre som deksgutt ombord i Kongsgård og at dem trengte messegutt ombord, jeg tok straks sykkel og oppsøkte kontoret hvor jeg møtte Capteinen og spurte ham om messeguttjobben, han så på mig og tenkte at jeg kanskje var i det minste laget, da jeg var liten av vekt, redereen satt ved siden av ham og utbrøt at jeg var nok for liten til jobben, men da reiste Captein Berg sig og sa at jeg var bra nok og fikk jobben, jeg måtte bare ordne opp med passport og høre hjemme om jeg fikk ~~lov~~ lov til å dra til sjøss, så kunne jeg bare møte opp for mønstring. Jeg var i himmelen av begeistring syklet rett hjem og fortalte mor om at jeg hadde fått hyre, mor ble helt ut av sig og sa at jeg ikke fikk lov. Da far som jo selv var en gammel sjømann og som hadde fart ute i seilskuter ~~ei den~~ fra han var 15 år gammel tok det på en ganske annen måte og gav mig lov.

Del 1: Carls manuskript om 2. verdenskrig

[Begynnelsen i 1939]

Jeg våknet opp en morgen sommeren 1939 og tenkte på at det var siste dagen til eksamen for avslutning på folkeskolen, jeg var litt nervøs da det var regning vi skulle ha til oppgave, det var et fag jeg brydde meg lite om og som jeg hadde lagt lite vekt på å kunne.

I klasserummet var det ordnet slik at pultene var mest mulig adskilte så vi ikke kunne jukse med hinanden og så fikk vi oppgavene, du verden jeg ble glad oppgavene var for meg overkommelige. Jeg begynte straks å regne for å bli ferdig så jeg hadde litt tid før jeg skulle tll Birkeland kolonialforetning hvor jeg hadde job som ærendsgutt. Selve regningen gikk fint men jeg var litt nærvøs og spent på resultatet, men det fikk vi ikke hvite før vi fikk karakterboken.

Så kom dagen da karaterboken ble utdelt og spør om jeg ble glad jeg hadde klart det, så nå kunne jeg realisere min store drøm om å dra til sjøss. Det var også to andre i kameratflokken Harald og Kåre som ville ut, vi var daglig rundt omkring på rederiene når vi hadde anledning til det og spurte etter job.

Ute i Europa var det meget urolig da alle folk her mente at Tyskland ville gå til krig, de hadde alerede tatt Tjekkosllovakia og Engeland hadde inngått en avtale med Polen at dersom Polen blir anngrepet vil England ærklære Tyskland krig.

Månedene gikk og nyheter fra Tyskland var bekymringsfulle det ble foretatt arestasjoner av den jødiske befolkning i Tyskland og stemningen ble oppisket til krigsmentalitet av Hitler og hans Regime og den første september 1939 anngrep Tyskland Polen og begynnelsen til den andre verdenskrig var et faktum.

[Drømmen om å bli sjømann]

Til sjøss ble det opprettet risikosoner og sjøfolkene tjente meget gode penger, dette oppløftet stemningen hos mig da min far ikke hadde så gode inntekter i den tiden og jeg tenkte at dersom jeg bare kom til sjøss så skulle jeg hjelpe til med

økonomien. Så i desember kom Kåre og sa til mig at han hadde fått hyre om bord i President Hærensmith som messe og deksgutt og at Harald hadde vært hos Brødrene Olsen og fått hyre som deksgutt ombord i Kongsgård og at den trengte messegutt ombord, jeg tok straks sykkel og oppsøkte kontoret hvor jeg møtte Capteinen og spurte ham om messeguttjobben, han så på mig og tenkte at jeg kanskje var i det minste laget, da jeg var liten av vekst, rederen satt ved siden av ham og utbrøt at jeg nok var for liten til jobben, men da reiste Captein Berg sig og sa at jeg var bra nok og fikk jobben, jeg måtte bare ordne opp med passport og høre hjemme om jeg fikk lov til å dra til sjøss, så kunne jeg bare møte opp for mønstring. Jeg var i himmelen av begeistring syklet rett hjem og fortalte mor om at jeg hadde fått hyre, mor ble helt ut av sig og sa at jeg ikke fikk lov. Da far som jo selv var en gammel sjømann og som hadde fart ute i seilskuter fra han var 15 år gammel tok det på en ganske annen måte og gav mig lov.

Da jeg ikke ville bry min far om penger til utløsning av pass lurte jeg litt på om hvordan jeg skulle få midler til dette, men jeg gikk ut fra at med lønnen når alt var trekt ifra til mor samt drikkepenger som jeg fikk av kundene så skulle det holde.

En dag jeg og en kamerat fra jengen sto ved et hushjørne i nabolaget så jeg plutselig en lommebok som lå på veien, jeg styrtet bort og åpnet den, inne i lommeboken var det 700,- kroner, vi diskuterte om hva vi skulle gjøre med den og kom til det at det beste var å levere den til politiet, vi gikk til politistasjonen hvor vi møtte en konstabel og sa at vi hadde funnet 700,- kroner og spurte hvor vi skulle henvende oss, han sa, har dere virkelig funnet 700,- kroner og kommer hit med dem, vi svarte ja og så viste han oss hvor vi skulle henvende oss, vi kom inn på et kontor og han skulle undersøke hvem som hadde mistet pengene, i mellomtiden skulle vi vente. Dagen etterpå ringte politiet hjem og sa at jeg måtte komme på politikammeret og hente dusør, jeg kom ned på politikammeret og fikk opplyst navnet til vedkommende og at han hadde økonomiske vansker og om jeg var villig til å motta 30,- kroner for funnet, jeg svarte ja og vente hjem. Litt senere møtte jeg kammeraten som var sammen med mig da funnet ble gjort og jeg gav ham 10,- kroner da han jo var sammen med mig. Nu hadde jeg penger nokk til pass og gikk ned til lensmannskontoret for å få pass, lensmannen svarte at jeg måtte ha skriftelig lov fra mine foreldre for å få pass. Min far skrev så ut tillatelsen og dagen etterpå gikk jeg og fikk passet. Jeg gikk så ned til rederiet og fikk greie på når vi skulle møte opp hos hyrebasen. Et par dager senere ble jeg mønstret på som messegutt og deksgutt om bord i M/T Kongsgård og avreisen skulle foregå med buss fra Stavanger til Kristiansand mellom jul og nytt år 1939.

Det ble meget snakk den julen om hvor farlig det var på sjøen nu da krigen var et faktum og flere skib allerede var blitt senket, den julen opplevte jeg med en dempet følelse og var ikke den samme jul som dem jeg hadde opplevd tidligere.

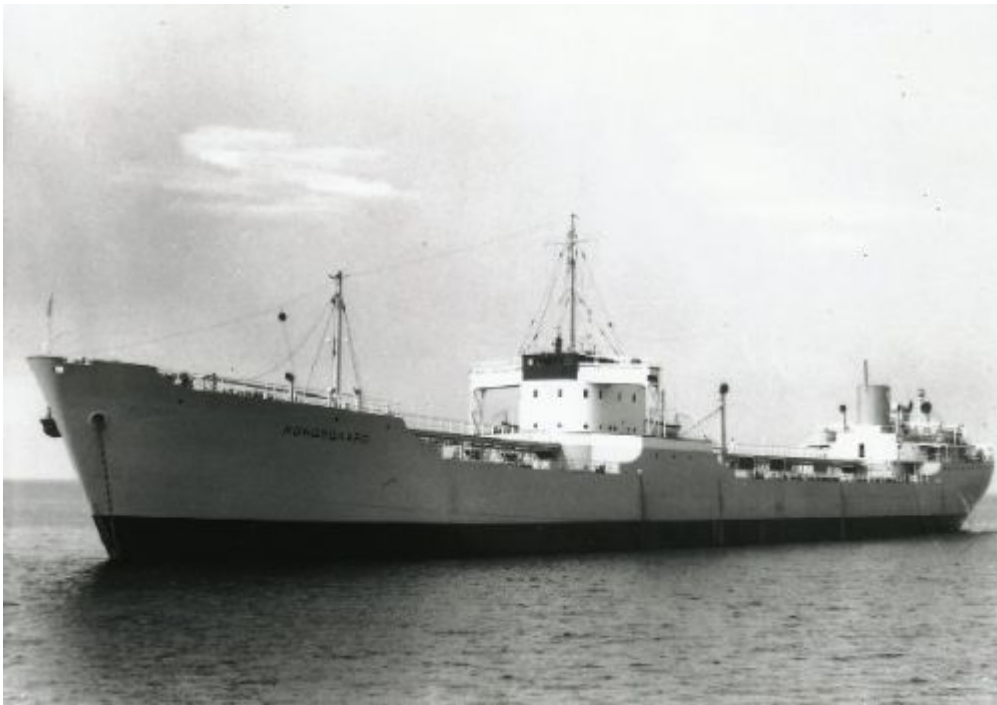
[Forlater Hillevåg]

Så kom dagen for avreise det ble en følelsesmessig avsked med mor og alle hjemme, far fulgte mig til bussen som skulle føre oss til Kristiansand og sa adjø, bussen var nesten full da det var nær sakt var et helt nytt mannskap som var påmønstret, jeg satte mig helt bak i bussen og så på far og min bror igjennom vinduet, da kom anden maskinisten som var reiseleder inn og så på mig og sa, har vi fått blindpassasjer med oss, da svarte en av mannskapet nei det er messegutten vår det. Så startet turen til Kristiansand, vi stoppet på endel plasser langs ruten og fikk oss forfriskninger og kaffe, utpå kvelden kom vi til Kristiansand og meningen var at vi skulle gå om bord i Fred. Olsen sin båt som het Paris og som skulle ta oss til Antwerpen, men det var storm og båten var forsinket så vi var nødt til å overnatte i Kristiansand. Vi ble traktert med potetstappe og herlige pølser.

Dagen etter gikk vi ombord i D/S Paris og reisen begynte til Antwerpen, vi fikk utlevert redningsvester da det var usikkert for miner i Nordsjøen, stormen hadde ikke avtatt noe serlig så det var høy sjø, noe jeg fikk føle, da jeg ble meget sjøsyk jeg lå for det meste i min køy og spydde til jeg ikke hadde mer å spy på, da kom stuerten og sa at jeg måtte spise tørr kjeks så jeg hadde noe å spy på, de andre av mannskapet var for det meste fullbefarne sjøfolk og fornøyet sig med øl og dram, de kom bort til mig med øl og spurte om jeg ville ha, men bare synet var nokk til å få mig til å spy. Endelig kom vi frem til Antwerpen, når jeg satte føttene på kaien var det som om hele kaien gikk opp og ned, jeg var dårlig etter den turen men det gikk heldigvis over. Vi tok så toget til Bryssel og overnattet der, Bryssel var en meget vakker by og vi besøkte endel restauranter der og spiste, det var meningen at vi skulle ta toget fra Bryssel til Dunkirk i Frankrike hvor båten skulle ligge. På toget var det krigsstemning og alle folk forsto jeg snakket om Maginolingjen som var uintagelig for den tyske krigsmakt. Når vi hadde pasert den Franske grensen ble alle vinduer i toget blendet og når vi så eller gløttet ut så vi bare enkelte blendet blå lys, ved en by som hadde navn av Lille i Frankrike skulle vi skifte tog som skulle ta oss til Dunkirk, to av mannskapet hvorav den ene var min kamerat Harald tok feil og trodde vi var kommet til Dunkirk og hoppet av, de ble igjen mens vi fortsatte til Dunkirk. Reiselederen var meget sint på grunn av Harald og kameraten hadde blitt akterutseilt i Lille, det kostet ham meget bry i Dunkirk å få dem iblandt oss. igjen.

I Dunkirk tok vi inn på Grand Hotel, et meget bra hotell, vi fikk vite at båten ikke var ventende inn til byen før om to tre dager, så vi gikk på reiselederen for å få forskudd på hyren men det ble avslått og vi fikk 10 Franc hver istedenfor.

På Hotellet var det billig og meget god vin å få kjøpe, så en av gutta tok mig med til baren og trakterte mig med vin og vi pratet sammen og så på alle de pene pikene som var der, utpå kvelden gikk jeg til køys i en temmelig omtåket tilstand og sovnet øyeblikkelig.

M/T Kongsgård.

Rederi: A. Gowart Olsen, Stavanger. Bygd: Kockums Mek. Verksted AB, Malmø, i 1937. Dødvekt: 15000 tonn. Torpedert av tysk ubåt 21.02.1942.

Siste dagen i Dunkirk ankom Harald og kameraten fra Lille og vi gikk så om bord i M/T Kongsgård som da var ankommet til havnen. Vi fikk hver vår lugar og begynte å innrette oss ombord, jeg fikk lugar sammen med mannskapsmessen og byssegutten, og fikk ordre om å være offisermessegutt og arbeidstiden var fra klokken seks om morgenen til jeg var ferdig om kvelden. Stuertten som jeg arbeidet under var en meget grei kar og jeg forsto at han var meget dyktig i sitt arbeide og tålte ingen slendrian. Offiserene jeg skulle betjene var meget style minded og slarv eller urenselighet ble ikke tålt, jeg syntes at arbeidet var litt vanskelig nu i i begynnelsen.

[Ut på det store havet for første gang]

Vi lå omtrent en eller to dager i Dunkirk før vi var utlosset og forlot havnen med ordre for Curacao i Det Karibiske Hav. Ute i Atlanteren gikk sjøen høy og det 15000 tonn store skibet rullet sig godt i bølgene noe jeg fikk føle som arbeidet i messen, skaffetøy og talerkener gikk i dørken og jeg hadde den fulle hyre med å holde mig på bena, stuerten kom og viste mig hvordan jeg med å legge våt duk på messebordet unngikk å få alt i dørken, Styrmanden viste mig hvordan jeg skulle vaske opp og hvor meget såpe jeg skulle ha i vannet for oppvask og gulvvask. Mannskapet ombord snakket om hvordan det ble når vi kom i tropene, at det var fisker som kunne flyve noe jeg ikke trodde noe særlig på, etter hvert som dagene gikk ble det varmere og varmere, i fritiden gikk jeg opp på brua og lærte å styre av tredje styrmann det var intresant å se hvordan det store skibet lystret mine minste bevegelser med roret og etter hvert fikk jeg sandelig se at det var flyvefisk til, de fløy i store stimer, lange strekninger over havflaten, det var virkelig et syn, store delfinflokker lekte sig rundt baugen på skibet.

Etter hvert nærmet vi oss Curacao og krigen hadde tiltatt i styrke det ble opplyst at flere skib også skib som ikke var i krig med Tyskland hadde blitt senket i det Karibiske Hav så jeg var litt skeptisk etter hvert, men så tenkte jeg på sonetillegget som jeg tjente og det oppløftet mig.

Endelig var vi fremme og lå og ventet på los utfor Wilhelmstat det var en opplevelse for mig da jeg hadde hørt det var her sjørøverne holt til i gamle dager, så kom losen ombord og vi gikk inn til byen.

Jeg vasket opp etter kveldsmaten så fort jeg kunne og Harald med flere av gutta hjalp mig da de var ferdig dresset og ville ha mig med på land, jeg ble endelig ferdig og gikk og kledde mig og så dro vi på land, vi hadde godt med penger og gikk først ut på å handle suvenirer og ellers det vi trengte, etterpå gikk vi på restaurant og moret oss, spiste meget god mat og så på jentene. Da det var mange løse jenter der var det enkelt å få kontakt og flere av gutta fulgte med dem, jeg Harald og noen andre dro sent på kvelden ombord igjen med en opplevelse vi aldri før har hatt. Det tok ca. en og en halv dag til lasten var ombord, lasten besto i krudoil og var meget brannfarlig, losen kom så ombord og fikk oss i rumm sjø og så gikk turen tilbake til Dunkirk, i mellomtiden hadde tyskerne brutt magino-lingjen og var langt inne i Frankrike. Vi hadde noen hærlege dager så lenge vi var i tropene med lek og moro på dekk, men etter hvert ble det kaldere og vi nærmet oss kanalen, tyskerne hadde tatt nesten hele Frankrike og sto i Calais når vi ankom til Dunkirk. Der tok jeg opp

penge for å kjøpe meg dress og frakke samt endel som jeg ellers trengte, jeg kom forbi en butikk som solgte revolvere og fikk lyst på en, det var fult låvlig så jeg kjøpte en tønnerrevolver og gikk så ombord. Om kvelden var jeg med gutta til et horehus hvorav en av jentene som var der ble meget intresert i meg og fikk meg til et sammleie, det var det første sammleie jeg hadde hatt og det var opplevelsesrikt og godt, jeg vendte tidlig ombord og mødte vaktmanden som gikk sin inspeksjonsrunde for å se om alt var blach aut da vi kunne vente flyanngrep, og ganske riktig ikke lenge etter så begynte flyalarmen å hyle og vi hørte dumpe smell og lysglimt, men så begynte dem å fyre av luftvernkanonene som var plasert på toppen av husblokkene rundt omkring og da ble det rene helvete, det brakte og blinket over alt i flere timer, men merkelig nok var vi uskadet. Om morgenen dagen etter kom vi oss ut og da hadde dem begynt å evakuere britiske tropper ut fra Calais og hvilket syn, drivgoods og militærefekter drev rundt omkring på sjøen, Capteinen og flere av offiserene drev og skøt på goods som dem trodde var kamfluerte miner, men til sist kom vi oss ut av faresonen og gikk inn til en marinebase ved sydkysten av England, det var en base hvor det for en tid siden hadde vært tyske ubåter og senket et Engelsk marinefartøy, så vaktholdet var meget strengt, vi ankret opp og antar at Capteinen ville ha kontaktet rederiet. Jeg tenkte at her kunne jeg prøve revolveren og begynte å skyte på måkene som seilte oppe i luften, da ble det leven, Gud bevare meg vel det var som om vi skulle ha startet en privat krig, vi ble øyeblikkelig bordet av et Engelsk marinefartøy og ransaking ble foretatt overalt, jeg kan nu forstå demmes reaksjon da det ikke for så lenge siden var et skib navn Altmark som ble bordet i Jøsenfjorden og ombord fant de en masse Engelske krigsfanger, så kom styrmannen til meg og sa, frem med den, jeg spurte hva han mente, men han sa, frem med den, så jeg forsto at han viste jeg hadde revolver, og leverte den til ham, han forsvant straks og en stund etter forlot kapermanskapet skibet.

Vi fikk så ordre til å gå til Galveston for bunnsmøring og deretter til Corpus Kristi for å ta inn last, under klargjøring før avgang kom et av rederiets båter og ankret opp det var S/S Ledål og bror til Capteinen var Captein ombord så han foretok en visit før vi gikk.

En morgen da jeg kom inn i byssa for å hente og klargjøre for morgenkaffe, kjente jeg en merkelig røkelse og lurte på hva det kunne være, jeg forsøkte å slå det fra meg men fikk ikke fred, jeg gikk bort til maskinrummet og luktet men der var det den samme lukten som det alltid hadde vært så jeg vendte meg tilbake til byssa, men røklukten var og jeg syntes den var sterkere, jeg gikk så ut i gangen og luktet i luftventilen til tredje maskinisten, men der var ingen røk, så luktet jeg på ventilen

til anden maskinisten og hvilken røkluft, det var en sur røk og når jeg åpnet døren var det aldeles stappet med røk, jeg styrtet bort til køya til anden maskinisten og purret ham, han spratt opp som en gummiball og jeg forsvant inn i byssa, og begynte å dekke bordet for kaffe, jeg tok en tur ut for å se hvordan det sto til med anden maskinisten, han holt på å slukke branden i svinelærskufferten og til slutt kastet han den overbord, det var skaplampen som hadde anntent kufferten.

[Sjøfolk og fristelser]

Etter flere dager i sjøen ankom vi til Galveston, og samme dag gikk vi inn i tørrdokken. Om kvelden gikk vi på land, Galveston var en meget vakker by, med en masse resturanter og barer, det var spesielt en bar hvor gutta samlet sig, det var en bar som en danske eide, der var en masse pene jenter som vi kunne få tak i, de eide private små boliger som dem tok oss med til. Jeg sto ved bardisken og hadde en drink da en av jentene kom bort til mig og holt mig med selskap, det var en vakker ung pike som jeg følte mig tiltrukket av, hun spurte mig om hva tid jeg ville være med henne hjem, jeg svarte at jeg ikke hadde så meget penger, men kanskje siden, i det samme kom en av motormennene ved navn Eidem, han hadde seilt ute i alle år og brukte å mønstre av i Antwerpen, han var godt i glansen og tok mig med til en iskrembar ved siden av og kjøpte bananasplitt til mig, og så vendte vi tilbake til baren, der satt vi og moret oss til vi gikk ombord. Dagen etterpå fikk jeg og flere av gutta fri og vi tok inn på danskesjappa, der satt guttene mens jeg tok en tur rundt omkring i byen, jeg kom forbi en butikk hvor de solgte en masse cowboy utstyr og jeg gikk inn og kjøpte et cowboybelte, da fikk jeg se en masse revolvere som var til salg jeg gikk bort og spurte om å få kjøpe en, han så på mig og spurte om jeg hadde lov til å kjøpe revolver, jeg svarte at jeg gir mig selv lov, han spurte så om jeg var mannskap på en båt, jeg svarte ja, og så sa han at jeg måtte få tillatelse fra Capteinen ombord for å få kjøpe den. Jeg vente så tilbake til danskebaren til guttene som da var ganske godt i glansen, de fant så på at vi skulle på horehus, vi tok en taxi og kjørte til et hus, inne der var en masse pene piker som vi kunne velge mellom, jeg tok en og hygget mig med. Etter en tid vendte vi tilbake til danskebaren og guttene fortsatte å more sig, jeg gikk på en kino som jeg hadde før på dagen sett at det gikk en god cowboyfilm det var allerede blitt sent på kvelden, etter at jeg hadde sett på filmen en stund hørte jeg endel snakk fra betjeningen og straks etterpå kom første styrmann han hadde navn av Nic. Wåge bort til mig og sa at vi måtte straks gå da båten var klar for avgang. Jeg lurte endel etterpå hvordan han kunne vite at jeg satt på den spesielle kinoen.

Fra Galveston til Corpus Christi tok det vell et døgn til vi var inne i laste havna, på kaien og i land var det for det meste mexikanere med store vidbremmede stråhatter og gammel mexikansk kultur, vi besøkte endel resturanter der og da kom demmes kultur tilsyne, det var mexikansk dans og gitarspill og det var en meget stor opplevelse for mig, maten besto i sterkt kryddet retter som for mig var meget god, drinkene hadde navn av tequila og var meget sterk drikk.

[Tilbake mot Europa]

Så kom dagen for avgang til Europa, i mellomtiden hadde tyskerne tatt hele frankrike så jeg forsto at Capteinen hadde problemer om hvor vitt lasten skulle bli losset i Dunkirk nu da tyskerne hadde kontroll over landet, men vi holt stø kurs for frankrige og så fikk vi se når vi kom nærmere Europa, Capteinen som hadde navn av Olav Moen nærte jeg stor respekt for, det var en mann i 30 årene og meget restriktiv, jeg husker en gang når han tok sine vanlige innspeksjonsrunder rundt omkring i skibet kom han med stuerten og styrmannen inn i messa, jeg hadde nettop vasket gulver og hvitmaling men jeg hadde brukt for meget kaustiksoda i vannet så gulvene ble når de tørket endel hvite, han ga straks ordre om å vaske alle gulv om igjen, da ble jeg forbannet og gikk ut i byssa etter de var ferdig der og klaget til kokken, han så på mig og sa, du verden hvem er det som har lokket dig til sjøss, så jeg forsto at det var vanlig sjømanspraksis og gikk i gang med det jeg hadde fått ordre om å gjøre, men jeg lovte mig selv at nu er det slutt med messearbeid, og etter jeg var ferdig gikk jeg til første styrmann og spurte om det var anledning til å begynne på dekk, han svarte at vi får se.

En dag da vi nærmet oss Europa kom første styrmann farende inn i messa og sa at nu hadde de forbannede tyskerne innvadert Norge og at de sloss som bare faen oppe i Dirdal og at det var mange falne, en stund etterpå fikk alle ordre om å innfinne sig på brua, der orienterte Capteinen oss om hvordan det sto til og at alt sto i Guds hånd, så fikk den enkelte ta standpungt som måtte passe, om kvelden kom Capteinen akterut for å forvise sig om at alt var ordentelig blendet, da vi fra denne dag var i krig og derfor måtte gå helt mørklagt, jeg og en anden deksgutt navn Arman Larsen gikk da bort til Capteinen og spurte om det ville bli anledning til å komme til Norge for å delta i kampene, Capteinen svarte da at Kronprins Olav hadde gitt besked til den Norske Handelsflåte om å være ombord i båtene og at vi gjorde bedre innsats der enn å forlate båtene.

Da vi nu var i krig med Tyskland ble det telegrafert fra båten til agenten for Petrofina oil company hvor lasten skulle leveres og at ordren måtte komme over

Bergen radio, vi fikk så ordre om å snu og gå til Oran i Nord Afrika med lasten, når vi kom til Oran som enda ikke var under tysk kontroll mødte vi blandt annet Sig. Bergesen d.y. M/T President Herensmith mannskapet kom bort til oss i lettbåten og hilste på oss, der var anden maskinisten en mann fra gaten hjemme der jeg bor og som jeg hadde hilsen til fra hans mor. Vi ankret ikke opp men gikk rett inn til lossehavna, der lå mesteparten av den Franske flåten, en mengde av u-båter og kryssere og destroyere side om side, vi fikk lov å ta en tur på land og besøkte en meget fin badeplass, vi gikk så ombord og jeg forsto at det var for Capteinen om å komme oss ut derfra så fort som mulig, så straks vi var ferdig utlosset gikk vi til Gibraltar, vi ankom der om kvelden og så da at flere Engelske slagskip, destroyere og hangar- skibet Royal Oak hadde kurs for Oran, så vi forsto at nu var det noe i gjære, etter avtalen mellom England og Frankrig skulle flåten tilfalle den gjenstående kjempende part og ganske riktig ble det meldt at Vshy Regjeringen hadde inngått avtale med tyskland og derfor ikke var villig til å overlate flåten til Engelskmennene, den Engelske flåten ga så Vshy Regjeringen et ultimatum og begynte å bombardere den Franske flåten, flere franske destroyere og u-båter klarte å rømme over til den allierte flåten, tankskibet til Sig. Bergesen ble internert.

[Påny over Atlanteren]

Vi fikk så ordre om å gå til Panama- kanalen for nærmere ordre, ute i sjøen feiret vi 17 de mai, og hadde en masse leker som det var oppsat premie på, jeg utmerket mig i skyting og ble nr. 2. utav 48 fra mannskapet og fikk en sukker stang i premie, og hvilken stang den var sikkert en halv meter, vi ankom så til Panamakanalen og fikk ordre om å gå igjennom kanalen til Balboa for bunkers, jeg hadde inntrykk av at den Norske Handelsflåte var iferd med å etablere sig i alliert tjeneste, inntrykket av Balboa var nedslående det var bare gater med horehus over alt og meget av veneriske sykdommer der, men vi ble advart.

Da vi var ferdig bunkret gikk vi tilbake og fikk ordre om å gå til Trinidad, før vi gikk tok vi inn proviant og en masse bananstokker.

Vi ankom til Trinidad om kvelden og endel av offiserene ville ta sig en tur på land med motorbåten, men de hadde ingen som var villig til å passe denne da de var iland, da tilbød jeg mig å passe på den, og jeg fikk 5 daler av hver av dem for jobben. Vi gikk så til lastehavna og tok inn last og deretter gikk vi til ankers på ruveret hvor det lå en mengde Norske oljetankere og ventet på ordre. Ombord i disse båtene var det flere kjente Stavangergutter så det ble en veldig fest på kantine i land. Jeg og messegutten på M/T Egda av Bergen tok en tur iland og

bestemte oss for å få fatt i jenter, vi tok en taxi og ba ham om å kjøre oss til en passende plass, messegutten på Egda hadde mange penger på sig så vi var vell beslått. Under veis plukket taxidriveren opp en kolega og så bar det av gårde, vi kjørte en lang vei inn i jungelen og kom til sist til en hytte langt inne der. Vi ba sjåføren vente til vi var ferdige og gikk så inn i hytta, der inne var det flere apekatter og en gammel skummel kvinne som skulte på oss, vi bestemte derfor å kjøre tilbake, vi gikk ut i taxien som sto og ventet og syntes det var en uhyggelig atmosfære der men vi begynte tilbaketuren, da vi var kommet et stykke på vei stoppet sjåføren bilen og de to gikk et stykke bort til veikanten og begynte å diskutere, da utbrøt messegutten fra Egda da han snakket flytende Engelsk at de diskuterte om å slå oss ihel og diskuterte om dette var rette plassen til å kaste oss. Da de vendte tilbake til oss utbrøt messen at vi ingen penger hadde og at de skulle få pengene for turen når de hadde kjørt oss tilbake til piren. De vekslet blikk og begynte å kjøre, da vi var kommet til havnen sprang vi bort til en polti som sto vakt der og sa at de hadde hatt planer om å drepe oss og at de øyeblikkelig måtte bli arrestert, hvoretter vi sprang avgårde uten å betale.

Vi gikk så til et meget luksuriøst hotell som alle Capteinene brukte mens de var iland, der så vi Capteinene på Egda og Kongsgård samt kona til Captein Moen ombord i vårt skib, hun kom ombord mens vi lå i Engeland, tilsist kom tredje styrman og fikk øye på oss og brakte oss ombord[.]

Vi lå nokså lenge i Trinidad og vi besøkte mange intresante steder og badeplasser, men endelig fikk vi ordre om å gå til Halifax for nærmere ordre jeg hadde nu vært deksgutt en god tid, det var meget bedre da jeg nu arbeidet på dagen og hadde utskei når klokka var fem. Jeg lå og leste cowboyblader og tegneserier da styrmannen plutselig kom inn til mig og sa jeg måtte begynne i byssa da byssegutten var blitt syk, jeg nektet og sa at jeg var mønstret på som messe og deksgutt og ikke byssegutt, men han sa at det var Capteinen som hadde bestemt det, jeg nektet og styrmannen gikk. Om en stund kom tredje styrmann og sa jeg måtte komme opp på brua og snakke med Capteinen, jeg gikk opp og Capteinen spurte om jeg nektet skibs arbeide jeg svarte at jeg var deksgutt og ikke byssegutt, han henvendte sig da til tredje styrmann og sa, ta og sett ham inn i rummet, det var en lugar akterut som hadde gitter foran ventilene, jeg fulgte med ham helt til døren i rummet, men da ga jeg mig. Dagen etter satt jeg alene og skrelte poteter da tømmermanden kom inn og sa du byss vil du gå inn til maskinsjefen sin salong, der står en flaske visky der og gi mig, jeg ante ingen ting og gikk inn og hentet flasken og gav ham den, en stund etter kom maskinsjefen farende og spurte om jeg hadde sett tømmermanden, jeg svarte at han var her for en stund siden, men at jeg ikke

viste hvor han var nu, så gikk han og straks etter ble han funnet forut i skibet temmelig påseilt, han fikk en overhaling og sparken i neste havn.

[Gjensyn med beste-kamerat Kåre]

Så kom vi endelig til Halifax, inne på reia lå det en hel Norsk armada av hvalkokerier og oljetankere og lasteskib, også Sig. Bergesen M/T President Vogue lå der, vi lærte lettbåten og gikk ombord i President Vogue og hilste på guttene der ombord og hjett hvem jeg møtte, jo Kåre min beste kammerat hjemmefra, han hadde mønstret ombord i President Vogue og ikke President Herensmith som jeg trodde, vi rodde in til land og gikk en tur opp i granskogen som åsene der var kledt med, jeg så på Kåre, han var ikke den samme som hjemme, det var liksom ikke noe pift i ham, han var blek og meget taus og så kom det, du svans (klengenavn hjemmefra) jeg er meget trett av å være til sjøss og lir av en sterk hjemmlengsel, så første anledning som byr sig for å komme hjem vil benytte. Jeg trøstet ham så gått jeg kunne og sa at krigen kanskje ikke ville vare så lenge, jeg så mig rundt omkring og spurte om han trodde det var bjørn her, jeg har hørt at i de Kanadiske skoger var der meget bjørn, vi besluttet så å vende tilbake til båtene våre.

Tiden gikk og vi besøkte en masse resturanter og butikker i byen, guttene kom isammen med hvalfangerne og de festet og drakk, penger hadde de nok av, da de hadde fått glideskalaen utbetalt for hvalfangsten og det var liksom enkelte tødde til flaska og andre ga blaffen i alt, nu da forbindelsen med hjemlandet var bruddt, der ble også store slagsmål iland hvor hele resturanter ble utryddet.

Ute i atlanteren gikk det en bølge av torpederinger, det ble sagt at så å si alle skib utenfor Ny Foundland og Halifax ble senket, hele det underordnet manskapet ombord samlet sig og diskuterte hva vi skulle gjøre, om vi skulle gå ut uten forsvarsmuligheter eller om vi skulle forlange kanon og skyts før vi gikk ut. Det ble vedtatt at vi skulle nekte å gå uten armering. Vi diskuterte med Capteinen som var oppsatt på å gå uten noe å skyte med, men vi nektet, tilslutt fikk han tak i noen små tomygun samt håndvåpen og spurte oss så om vi var villige til å ta båten ut, men vi nektet det var jo til å le av, med de våpnene kunne vi bare kile fienden med. Men så ble presset for stort, de argumenterte med at de ikke hadde muligheter for å få tilsent kanoner, og desuten ville det ta for lang tid å få montert disse, tilsist ga vi etter og forlot Halifax, det var endel båter som var isammen med oss på turen til England, vårt mål var Glasgow i Skottland, da vi hadde vært sammen noen dager fikk vi storm og de andre båtene forsvant for oss.

[Sint på kaptein og mønstrer av]

En dag kom Capteinen inn penteriet til mig, jeg hadde nemlig byttet plass med mannskapsmessen, han tok byssejobben mens jeg tok jobben som mannskapsmess, han så på avfallspøsen og spente bort i den og sa se å få vasket denne pøsen ren, jeg ble en smule forbannet og sa til ham at han kunne mønstre mig av når vi kom til Glasgow, han stusset litt og sa javell. Da guttene fikk høre om dette gikk de nær sagt alle og sa opp.

Vi ankom til Guroch en liten by utfor Glasgow uten noe slags trefninger med tyske u-båter, det er meget rart å tenke på at det var begynnelsen til konvoy praksis jeg hadde vært med på. Så kom dagen da vi skulle mønstre av, vi måtte bort til anden styrmann for å se over oppgavene, da jeg kom bort hadde jeg nokkså mange penger tilgode, anden styrmann anbefalte mig derfor at jeg skulle sende noe hjemm vi ble derfor enig om at jeg skulle sende 500,- kroner, dette ble således trukket fra og så fikk jeg avregningen.

Vi tok første toget til Glasgow, og satte bagasjen inn på oppbevaringen på Sentral Station, vi gikk derefter rundt for å finne plass til å bo på, en av guttene hadde gått på middelskolen hjemme, han kunne lese både fransk og Engelsk, hans navn var Arman Larsen det var han Harald og mig som var i sammen, i de engelske avisene kunne vi se i annonsene om det var rumm ledig, og så begynte vi og forhøre oss om ledig rom til å bo på, tilsist fant vi et det var i nærheten av Charing Kross, jeg og Harald skulle bo på samme rom mens Arman skulle bo i et annet, vi skulle betale 10 shilling uken med frokost og te til kvelds. Konen som eide huset hadde en datter som Harald la sig etter, men jeg vet ikke om det ble noe resultat av det, ellers så gikk vi meget på kino og fordrev tiden med å bli kjent med byen, vi var hver dag nede på mønstrigs kontoret som var det Norske Konsulat og så om det var hyrer ledig, men det kom stadig inn mannskaper som var torpedert og få båter var diregert til Glasgow, så det hopet sig opp en masse ledige sjøfolk jeg fikk ikke hyre før midt i november 1940, Harald fikk hyre noen dager før, jeg husker godt den dagen vi tok avsked med hinanden, det var litt vemodig etter alle årene vi hadde hatt sammen hjemme og ombord i Kongsgård, alle de gode minnene, vell Harald reiste og jeg ble alene på en måte men jeg skulle jo avgårde selv etter noen dager,

S/S Ravnefjell.

Rederi: Olsen & Ugelstad, Oslo. Bygd: Nylands Mek. Verksted, Oslo, i 1938.
Dødvekt 2600 tonn. Ravnefjell var en av de norske båtene som overlevde hele 2.
verdenskrig uten å bli torpedert.

båten jeg hadde mønstret på var S/S Ravnefjell eiere var Olsen og Ugelstad, det var en båt som var spesialbygget for fart på The Greath Lake i Canada, da jeg skulle pakke sjøsekken så jeg at det var to venstre støvler som sto igjen, da hadde Harald tatt to høyre støvler og ikke merket det, det hadde sig sån at vi gikk inn i en butikk og fikk se noen fine skinntrykket støvler, slike som flyverne i Royal Earforse brukte, vi kjøpte hver våres par, men de var helt like så på en måte var det jo snart gjort. Vell jeg fikk pakket og tok taxi til Sentral Station hvor jeg tok toget til Greenoch, det var nemlig der båten skulle ligge, da jeg kom ombord var de i full gang med å losse skibet, lasten besto av tremasse, men hva i all verden var dette, hele bauen var inntrykt slik at det var et stort hull hvor vi kunne se lasten fra kaien. Etter vi var utlosset gikk vi til et skibsverft like ved hvor vi skulle reparere og få montert skyts om bord.

[Forsvars-utstyr]

Det begynte å nærme sig jul, vi gikk igang med å vaske hvitmaling og ellers gjøre det så pent som mulig for høgtiden, om kvelden gikk vi på land hvor vi hadde våre stamkafeer, der mødte jeg en pike som jeg ble glad i, vi følgdes eller var sammen så lenge vi var ved verftet, ved jul ble flere av oss invitert til familiene til piken, det var en meget festlig og underholdene jul, med god mat som var tilberet på Engelelsk maner, vi sang julesanger både på engelsk og norsk igjenom høytalere med mikrofon, jeg sang endel norske julesanger. Nytt år ble vi innvitert til sjømannsfest av den norske kirke i Greenoch, der var mange norske samlet også flere fra M/T Kongsgård som også lå på skibsverft for montasje av skyds, ved utdeling av julepakker var Fru Moen fra Kongsgård den som var med på å utdele pakkene, så ble det ropt opp en pakke til den norske yngstemann i handelsflåten, guttene

hushet på mig og fikk meg opp, men så kom det en til og så ble det spørsmål om hvem som var yngst, jeg sa alder og hvor jeg var født, den andre sa det samme men han var fra Skottland, så jeg fikk pakken. Det ble også utdelt stensilerte brever og hilsen fra Kong Håkon, når festen var slutt gikk jeg med byssegutten ombord i Kongsgård og så hadde vi en liten drink sammen.

[Skyte-test og mye å lære]

Så kom dagen da vi var klar for avgang, vi skulle først til en liten plass som het Oben, der skulle vi samle konvøyen som skulle gå sydover, da vi kom til Oben en meget vakker fjord lå det en hel del båter og ventet, vi benyttet annledningen til å prøve skydset akterut, det besto av en bombekaster mot fly, den ble drevet av kompresert luft fra en kompresorflaske og granater som gikk av på 5 sekunder, det var mig første styrmann valgte til å assistere, jeg var en smule skeptisk på dette røret som skulle skyte opp disse boksene, men første styrmann gikk igang, først sendte han mig ned for å åpne kranen på kompresorflasken deretter gikk jeg opp til ham og så han ventet på noe, jeg spurte hva han ventet på så forklarte han mig at når den røde tappen er oppe, det var en tapp på trykktanken til røret, så kan vi slippe granaten opp i røret, vell tappen kom opp og styrmann tok ut splinten i granaten og slapp den nedi røret, jeg syntes han tok sig for god tid, han studerte litt og rettet røret mot himmelen før han trakk av, Gud bevare mig vell granaten eksploderte nesten rett over hodene på oss, jeg syntes han skalv litt på leppene da han sa, ja dette var fine greier det, hvorpå han trakk presendingen ned over skydset jeg lovde mig selv at det skydset skulle jeg holde mig godt klar av.

Så var konvøyen klar for avgang, jeg og min lugarkamerat, en mann som vi kalte for kowboyen fikk første styrmanns vakt vi skulle gå to vakter fire åtte, åtte tolv, tolv seks, seks tolv, tolv fire, og så la vi iveri vi delte oss opp i rekker omkring 10 båter i hver rekke, i midten gikk comedoren og så bar det avsted, vi skulle bare være med konvøyen noen dager så skulle vi gå resten alene til bestemmelsestedet som var Freetown i vest Afrika, været var tålig bra nesten hele tiden vi var i konvøyen, en dag vi sto ved rekka og så utover konvøyen, syntes jeg at i tredje rekke var det en båt jeg dro kjensel på, var det ikke M/T Kongsgård som gikk der, jo så sandelig det var den, båtsmannen spurte om det var den båten jeg kom fra jeg svarte at det var nokk det, da sa han, du verden for noen toskehoder som mønsret av en så fin båt, og båten var meget flott der den gikk den var jo ikke mer en to tre år gammel bygget i Hamburg, vell vi fortsatte å duve fremover med redusert fart som passet alle båtene i konvøyen, styrmannen var ofte borte og blåste i talerøret til maskinrummet for å øke og senke et hakk eller to på farten, så en natt skulle vi

forlate konvoyen vi gikk ut av rekka og ga full fart på maskinen og fortsatte i en annen retning, da plutselig så vi noen store lysglimt i konvoyen, tyskerne hadde begynt å torpedere, Capteinen kom opp på brua og ga ordre til maskinrummet at de måtte presse maskinen til det ytterste og avsted bar det, vi så flere lysglimt etter hvert som vi fjernet oss og så var vi alene, vi var nu kommet inne i tropene og nærmet oss Freetown, det var stille og svære stimer med flyvefisk fløy over havflaten.

Vi kom til Freetown og ankret opp på redan, det kom ut en masse kanoer med innfødte som solgte mango og mye herlige sydfrukt, det var også unge gutter som dukket etter penger som vi kastet ut i sjøen, vi lå der noen dager som vi benyttet til å ta oss noen herlige svømmeturer ved siden av båten da det var meget varmt var det herlig og avkjølende, så fikk vi ordre om å gå til Lagos, jeg kan ikke huske om vi hadde last fra England til Freetown, eller last fra Freetown til Lagos men la gå, vi var altså på god vei til Lagos, og livet ombord gikk normalt vi var litt redde for at det kunne bli tysk anngrep på oss nu da vi gikk alene, for det vi hadde hørt skulle vårt passasjerskip M/S Vega være ombygd til hjelpekrysser etter tyskerne hadde okupert Norge, men jeg vet ikke om det var tilfelle og at det hadde anngrepsområde langs den Afrikanske kyst. Jeg var litt trett av to vakt systemet da det ble lite søvn, en gang jeg sto ved roret holt jeg på å sovne men så ble jeg avløst av cowboyen og gikk ned på luka for å hvile fem minutter før jeg skulle på utkikk, der var en makelig flyktstol som jeg slengte meg ned i, jeg sovnet av og viste ikke om noe før første styrmann vekket meg, han var aldeles vettskremt leppene skalv og han var aldeles hvit i ansiktet, han sa at hele skuta var gjenomsøkt og at de trodde jeg var falt overbord, det var ingen som kom på å se på luka, jeg vet ikke sikkert men jeg var meget for sen til avløsning, men cowboyen tok det meget ro og sa at det ikke var så farlig. Inne i rorhuset pratet jeg og styrmann om det som hadde hendt, han sa at han holt på å kalle opp Capteinen og be om tilatelse å snu båten, men det kom an på om vi hadde funnet dig, riktig nokk er det nokså månelyst men å finne en mann i sjøen er svært vanskelig.

Da vi kom til Lagos la vi oss på reia og ventet på å komme inn, nu husker jeg det, vi hadde ingen last til Lagos, da det tok noen dager, så fikk vi ombord en hel masse med negrer som skulle pikke rust i rummene, jeg fikk kommandoen over omkring 20 stykker, det var noen livlige karer, de arbeidet og sang etter Tam, Tam, toner, noen av dem hadde filt tennene sagtagget så de så ikke ut akkurat som mors beste barn, vell det gikk fint, da vi hadde ligget der noen dager gikk vi inn og lastet kull for Freetown, der fikk vi også tredje styrmann, det var en ganske morsom kar, han hadde vært i fremmedlegionen, og var gift med en Afrikansk stamme prinsesse,

konsulen der hadde vist fått påbud om at han var Norsk og ville gjerne ha ham i arbeide, vi kalte ham for Tombo, et navn som det var på palmebrennevinet, en meget sterk drikk som var vanlig der, vell tenkte jeg nu var det slutt på to vakt systemet så nu skulle det bli fint.

Så tok vi avsjed med Lagos jeg og cowboyen hadde tombo sin vakt, det var en god sjømann som hadde seilt meget i sin tid, mig og cowboyen likte ham meget godt, en gang styrmannen var oppe på brua, det var like før det ble mørkt, så hørte jeg noen fæle grunt eller pusting, jeg gikk til styrmann og sa fra hva jeg hadde hørt, han tenkte sig om så sa han, det må sikkert ha vært en flodhest da det er nokså mye av det her langs kysten, jeg lurte en stund på dette, tenk en flodhest langt til sjøss, hadde han sagt en hval så kunne jeg trodd ham, men en flodhest nei. Det tok ca. fire fem døgn fra Lagos til Freetown, Tombo klarte sig meget godt og reisen gikk fint, når vi kom til losseplassen fikk vi fri og Tombo var med oss i land, og med Tombo i spissen gikk vi opp over byen, da utbrøt han, gutter vi tar inn på Sugar Hall, det var en bar som hadde underholdning, jeg hadde inntrykk av at Tombo var lokalkjent over hele Afrika, vell vi gikk inn på baren og begynte å feste, jeg husker ikke så meget av hele festen men der var ialfall dans og underholdning, da jeg kom til mig selv var det dagen etter og ikke akurat i arbeidshumør, men det gikk, Tombo så jeg ikke mer til før avgang fra Freetown og så bar det sørover igjen, til samme plass Lagos, det var meget varmt så nu hadde jeg fått nokk av tropene, jeg lovde mig selv at så snart vi kom til England skulle jeg mønstre av og forsøke å komme mig ombord i en tankbåt, det var mer variabelt, jeg mener vi hadde sånn passe stund i tropene og sånn passe stund i kulda, men hva tid kom vi til England, det ble kanskje til at vi måtte gå fram og tilbake i denne heten, da vi kom til Lagos lå vi der noen dager, så fikk vi ordre til å gå til noen småplasser som het Habonema og Port Harkourt, der skulle vi laste jordnøtter for England, jeg ble glad, tenke sig til å komme oss vekk fra denne varmen og hjem til dear old England igjen, og så la vi ivei sørover igjen, vi gikk oppover noen smale elver og så kom vi til første lasteplass, det var en landsby med bare små stråhytter som de innfødte bodde i, med en gang vi hadde lagt til kaien kom det innfødte ombord og solgde suvenirer og levende små apekattunger, jeg kjøpte en, det var en merkelig krabat, han fikk straks tillit til mig fikk jeg inntrykk av. Om kveldene hørte jeg Tam, Tam, trommer og sang hele natten, jeg tok også turer iland og så mig omkring, det var mange pene jenter der, kledd i fargesprakende kjoler, noen holt på å stampe mais som dem lavet en tykk deig av, når de skulle spise tok de en deigklump i handa og rullet den i en slags karysaus og spiste, hunder og høns gikk fritt omkring, vi lå og lastet der noen dager og så gikk vi til Port Harkourt, det var en større by og mer sivilisert, der var flere kinoer der og en Estonier som var en av mannskapet ombord ble kjent

med kinoeieren, det var noen hyggelige mennesker med jødisk avstamning, så jeg og Niguel det var navnet hans hadde gratis kino så lenge vi var der. Da vi var ferdiglastet gikk vi til Freetown for å samle oss i konvoy som skulle til England.

Vi lå i Freetown noen dager og benyttet anledningen til livbåtmanøvre og ettersom om alle ting var på plass i livbåtene og ellers gjorde sjøklart for flåter og alarmutstyr.

Så var konvojen samlet det var omkring tredve båter og vi la i vei, Tombo var meget påpasselig i konvojen, og hadde alltid den rette avstand fra båtene og rekkene, når signalflagene gikk til tops tydet han dem på en perfekt måte, han fikk også ros av Capteinen, en gang han og styrmannen sto og pratet sa Capteinen, Tombo er en meget dyktig mann i konvoy men er no god under land. Da vi kom opp i den Engelske Kanal løste konvojen sig opp og båtene gikk hver til sitt, vi skulle til Hull for å losse, det tok noen dager så var vi fremme, men du verden så byen så ut, det var nesten ikke et helt hus igjen, det var bombet ut alt sammen, da vi skulle mønstre av sa Konsulen at det hadde vært et forferdelig anngrep av tyskerne og at Konsulatet var helt i grus, så de hadde tatt midlertidig ophold i et bombet hus hvor foretningen var i noenlunde stand.

Da vi nu hadde fått avbetalingen tok vi toget til Glasgow, det var godt å komme oss vekk fra den ødelagte byen, da vi kom til Glasgow gikk jeg til det huset som jeg hadde bod i før og spurte om det var rumm ledig, men denne gang var rummet opptatt, så jeg måtte finne mig et annet sted å bo, jeg fikk tips om at et rumm var ledig nede i Kadogan Street hos en Mrs. Holiday det var en plass nær Central Station, jeg gikk ned og fikk rommet, det var en meget bra familie som hadde to døtre.

Engelskmennene var noen hyggelige karer de var nesten alle i uniform, ute på gaten var det fullt opp av soldater og marinegaster som vi var allierte med, der var Polske en hel masse av dem, Franske, Norske og soldater som var i motstandsbevegelsen fra de okuperte land. England sto meget svakt ennå, de hadde ikke nokk våpen til alle og dag og natt ble de bombet, men for en spirit, Churhil bløffet tyskland og Hitler med at snart så kom den store dagen da tyskland ville bli innvadert og at de allerede var sterke nokk til å gjøre det.

Jeg hadde netop lagt mig da jeg hørte flyalarmen gå, kona i huset kom ut og sa at vi måtte gå i shelter men jeg ga blaffen i det, det var ikke riktig for det kunne jo hende at også huset jeg bodde i kunne bli truffet, men jeg gløttet på bleningsgardinet og så ut, du verden hele himmelen var full av søkelys, jeg hørte dumpe drønn og skudd fra store antiluftskyts, det var et vakkert men farlig skue.

M/S Raftsund.

Rederi: A/S Vesteraalens Dampskibsselskab, Stokmarknes. Bygd: Kaldnes Mek. Verksted, Tønsberg, i 1919. Dødvekt: 925 tonn. Deltok i 2. verdenskrig.

Etter fire dager mønstret jeg på en båt som het M/S Raftsund, det var en liten kystbåt som gikk med kull rundt omkring hele Enland og Irland. Nu hadde tyskerne inntensivert anngrepene på England og kystrafikken fikk en hard medfart, det var mange båter som ble bombet og topedert rundt kysten, jeg husker en gang vi gikk i konvoy fra en liten by i Skottland Grindemouth, og skulle til en liten by i syd England, da vi fikk anngrep, men det rare var at de bare fløy i utkanten av konvojen uten å røre oss, styrmannen var oppglødd, han sto ved skydset og fulgte flyene med øynene dersom de kom nærmere, men de forsvant, en tid etterpå dukket det opp et britisk Sunderland fly, det fløy lavt over konvojen, da det var strengt forbuth å fly over konvoyene, sprang styrmann bort til skydset og åpnet ild mot det, han fikk øyeblikkelig ordre fra comedoren om å stanse skytingen, men han hadde retten på sin side. Jeg og styrmann kom dårlig overens allerede fra første dag av, han var etter min mening en meget brutal og påståelig mann, men der var de som likte ham, men jeg forsto at ombord i den båten ble jeg ikke gammel, en gang vi hadde last for Belfast i Irland, kom vi til innseilingen av byen, da så vi en tankbåt som lå ved kaien, den hadde et stort hull i skibssiden etter en torpedo, jeg er sikker på at vi kunne ha rodd inn hullet uten å ta inn årene, men jeg syntes å dra kjennsel på den båten, ja så sandelig det var virkelig M/T Kongsgård, det må ha vært første torpederingen som den var blitt utsatt for. Da jeg kom på land om kvelden mødte jeg en nordlending som het Sortland, vi kom i snakk om mine

kamerater og da viste det sig at han kjente Kåre og fortalte at han hadde mønstret ombord i et Svensk skib for å ta veien om Sverige og hjem, men desverre så ble båten torpedert og Kåre omkom.

[Mønstre på Primero]

Primero.

Rederi: A/S Ivarans Rederi/S. Holter Sørensen, Oslo. Bygd: Burmeister & Wain, København, i 1925. Dødvekt: 7930 tonn. Torpedert 25.10.1942.

Det er sommer og Belfast lå badet i sommersolen, vi var ferdig utlosset og var klar til avgang da det dukket opp en stor lastebåt som gled sakte mot piren ved siden av, jeg var spent på om den var Norsk, jo så sandelig der så jeg flagget det var Norsk, navnet var Primero fra Oslo, når jeg sto og så på skibet fikk jeg veldig lyst til å ha vært ansatt ombord, jeg fikk vite at vi ikke kom til å gå fra Belfast før om et par timer, så jeg strøk på land og gikk ombord i Primero og spurte etter styrmannen, jeg ble vist til ham, så spurte jeg om de trengte noen folk ombord, han spurte om jeg var fra Stavanger jeg svarte ja og så hørte jeg at han hadde Stavanger dialekt, han fortalte at han også var fra Stavanger og så spurte han mig om hvilken jobb jeg kunne tenke mig, jeg sa at jeg var ombord i en liten kystbåt og kom til å mønstre av ved neste ankomststed i England og at jeg kom til å reise til Glasgow, og at jeg kunne tenke mig som jungmann ombord, han sa da at jeg kunne henvende mig til konsulatet der så skulle han melde fra om mig, jeg takket og gikk. Da jeg kom ombord gikk jeg til styrmannen og sa at nu hadde jeg fått hyre ombord i den Norske båten vi så og at jeg ville mønstre av ved neste havn, han tok det med ro og samtykket.

Så gikk vi for annløp til Grindemouth i Skottland, hvor jeg tok toget og reiste til Glasgow. På land var det blitt en annen holdning i Engelskmennene, Tyskland hadde nemlig gått til angrep på Russland og det var full krig der, det avlastet England for frykt av innvasjon som vi lenge hadde tengt Hitler ville gjøre, så stemningen var steget til favør for England og de allierte, nu var det bare om å få Amerika med i krigen, men Rosevelt var ikke så villig innstilt på krig da. Amerika så nu at England trengte krigsmatriell da det de kunne produsere av krigsmatriell var altfor lite til de alierte, så nu ble det stortraffikk over atlanteren vi tok inn matriellet på en slags overenskomst på transitt basis.

Jeg gikk inn på mønstringskontoret i Glasgow hvor jeg øyeblikkelig mønstret på, de hadde alerede snakket med styrmannen ombord i Primero, så papirene lå klare, jeg tok tog og ferje fra Glasgow til Belfast og så kom jeg i arbeide. Jeg tror vi gikk til Glasgow fra Belfast da jeg kan huske at jeg resonerte litt på dette, hvorfor ikke styrmann kunne ha sagt fra på konsulatet at jeg kunne ha mønstret på når de hadde kommet til Glasgow, de hadde jo spart utlegget på mig for turen til Belfast. Vell nokk om det vi gikk på skipsverksted og fikk kanon montert ombord og så bar det avsted i konvoyfart igjen, også denne gang hadde vi Freetown i vest Afrika som anløp sted, det så ut som om jeg aldri skulle bli kvitt turene på Afrika, ikke for det Afrika var olreit men den varmen var jeg ikke fortrolig med. Livet i konvoyen gikk normalt og det var ingen anngrep, det ble selvfølgelig droppet endel dypvannsbomber men det var som regel falsk allarm, av og til var det hvaler som var i farvannet som ble registrert på apperaterne ombord i destroyerne, men det gikk på nærvene løs når det begynte å brake rundt omkring oss, vi kunne aldri være sikre.

[Farlig for unge sjøfolk i havn]

Da varmen begynte å gjøre sig gjeldende, ble jeg øm i munnen hvor jeg hadde fått utslått to fremtender, det hadde sig slik at engang når jeg var ombord i kystfartøyet som gikk på Irland, da var vi iland en kveld for å more oss, utpå kvelden ble vi endel pussa og jeg bestemte mig for å gå ombord, da jeg kom på en bruovergang husket jeg ikke vhilken vei jeg skulle ta, jeg møtte to menn der og spurte dem om veien, de sa da at de skulle samme veien, så jeg kunne bare slå følge med dem, de var litt underlige, så jeg kom til å huske at dem fortalte ombord, om en kanoner som var blitt skamslått og deretter kastet i dokken og som var livløs når de fant ham, så jeg sa adjø til dem og begynte å gå ned en sidegate til dokkene, jeg merket at dem fulgte etter mig, så begynte jeg å løpe men de løp etter mig og tok mig igjen, de ropte at jeg gikk en gal vei, men jeg svarte at jeg går den rette veien og vil

fortsette med det, da var det en av dem som tok meg på aksla og sa, se her og da jeg snudde meg mot ham stilte den andre seg bak meg, og så fikk jeg meg en rett på kjeften, det merkelige var at jeg følte nesten ingen smerte av slaget, vell jeg reagerte meget fornuftig på det sekundet og gjorde som om jeg svimmet av, samtidig som jeg skjulte armbåndsuret mot gjennskinnet fra blålyset i en av lyktestolpene, de gjennomførte lommene min i en fart, tok lommebok og pass og løp av gårde, jeg tror ikke jeg hadde mer enn en shilling på meg, så de ble ikke rike, men hva var dette, jeg følte med tungen igjen, jo så sandelig, de hadde klart å slå ut to fremtener på meg, og de som jeg hadde vært hos tanlegen med i Halifax og fått fixet, ellers var jeg o.k. med unntak av hva dressen anngikk, jeg hadde nemlig vært nødt for å synke sammen i en sølepytt som var full av kålestøv, du verden så jeg så ut. Jeg gikk så bort til et varehus, hvor det alltid sto politivakt og spurte hvordan de passet på, de svarte at de ingen ting hadde sett og tok meg med på politistasjonen hvor jeg fikk en hel del albummer med bilder i, de spurte så om jeg kunne finne noen som kunne ligne dem jeg ble nedslått av, og faktisk så syntes jeg at det var noen som lignet, dem tok så og kjørte meg ombord.

Jeg gikk bort til styrmann og sa fra at jeg måtte til tannlege når vi kom til Freetown, da jeg hadde tannverk, han sa o.k. og så var det i orden, da vi kom til Freetown, gikk flere av båtene sørover og vi gikk inn og ankret opp på redan. Jeg fikk nattvakt fra klokken tolv om natten til åtte om morgenen. Da vi hadde ligget der noen timer fikk jeg ordre om å gjøre meg klar for å gå på land til tannlegen, jeg dresset meg og så kom det båt fra land og hentet oss, jeg hadde nå fått tannbulle og var opphovnet i ansiktet da jeg kom til tannlegen så han på meg og sa, alt jeg kan gjøre for deg er å trekke ut røttene da det er der du har betennelse, hadde du hatt anledning til å komme til meg før så skulle jeg fixet tenner på røttene som sto igjen men dessverre er der ikke noe jeg kan gjøre. Så kom styrmann og hentet meg og om bord bar det, da Capteinen kom ombord sa han at vi skulle laste kister for England, rundt omkring akterut var det fullt opp av kanoer som solgte frukt og suvenirer, det var også kvinner med som en kunne kjøpe for en billig penge, men det kom ordre om ikke å slippe noen ombord, da det kunne være sabotører og tyver iblandt dem, vi byttet til oss frukt mot rester fra middagsmaten, det var en som forsøkte å entre lederen som lå langs skibssiden men jeg sa fra til ham hvis han forsøkte å komme ombord så lærte jeg ham i sjøen, men han ga seg ikke og da han var halvveis oppe slapp jeg lederen i sjøen, så måtte han svømme bort til kanoen sin igjen.

Da losen var kommet ombord gikk vi opp til lasteplassen, lastingen foregikk på den måten at lasten ble ført på transportbånd til en silo som hadde en eller flere rør

som ble festet til de forskjellige luker og så randt lasten ombord, det sier sig selv at lastingen gikk meget fort, da kisen også var meget tung, skulle det ikke store klatten til i bunn før vi var lastet.

Vi hadde landlov og byen lå like ved, vi gikk inn på en bar og kjøpte forfriskninger og drinker, etter at jeg hadde sittet der en stund gikk jeg ut for å se om der var jenter å få tak i, og det var det ingen mangelvare på, de flokket sig om mig og jeg tok en meget vakker en med mig til hennes hytte og hun var deilig og yr, da jeg var ferdig gikk jeg til baren igjen fortsatte å feste, utpå kvelden da vi var meget godt pussa gikk vi ombord.

[Døds-ulykke om bord]

Dagen etterpå foretok vi livbåtmanøvre og gjorde sjøklart, vi hadde forlatt lasteplassen og lå for anker og ventet på konvoy til England, da konvojen var samlet begav vi oss avsted, også denne gang var det så å si ingen anngrep, vi hørte at mesteparten av anngrepene var i Maltakonvoyene, i nord atlanten og i det Karibiske Hav, der lå de som ulveflokker og utslettet hele konvojer, da vi kom til England fikk vi ordre om å losse i Vest Hartlepool, det var i nærheten av Newcastle, mens vi holt på å gjøre losseklar på den akterske luken, ble en av mannskapet mens han holt på å klargjøre presendingene utsatt for et uhell, en av lukelemmene var av en eller annen grunn ikke var i stuen, slik at når han trakk på enden vippet lemnen ned på den midterske skjærstokken og han falt i rummet med lemnen etter sig, da kisen var meget tung var det ikke store slompen last vi hadde i akterrommet, så fallet var høyt og dertil lukelemmen som fulgte etter ham, kanskje også denne rammet ham, vi fikk fatt i en slags redningssele og hev ham opp med vinsjen, han var da helt i ørske og vrent med hode frem og tilbake, så kom det et tog og kjørte avgårde med ham, det var nemlig ingen annen mulighet til å bli transportert på. Om kvelden fikk vi vite at han var død.

Det var i desember 1941 vi fikk noen deilige nyheter, japanerne hadde bombet Pear Harbour og President Rosevelt hadde dermed erklært Japan og tyskland krig, så nu kom det til å bli vei i vellinga, nu fikk England all den suport som dem trengte. Da vi hadde pasert nytt år 1942 mønstret jeg av, jeg hadde da vært ombord i Primero c.a. fem måneder, jeg reiste så til Glasgow hvor jeg etter noen få dager mønstret på en båt som het M/T Koll, den var da Norges største tankbåt, jeg skulle være offiser messegutt med lettmatros hyre, Stueren var en Bergenser, en meget dyktig mann som kunne sine ting, han holt meget god kost ombord og var avholt både av offiserer og mannskap, kokken var fra sørstatene og anden kokken var

fransk, jeg kom godt utav det med både byssepersonalet og offiserer, byssegutten var kanadier en meget kjekk gutt på min alder i mannskaps messen var det border for dekk som maskinmannskap, gutta fordrev tiden mye med kortspill, serdeles poker med sigaretter som innsats.

M/T Koll.

Rederi: Odd Berg, Oslo. Bygd: Deutsche Werk, Hamburg, i 1930. Dødvekt: 15080 tonn. Torpedert av tysk ubåt U-571 06.04.1942.

Så forlot vi Glasgow, det var en ganske stor konvoy vi gikk inn i, vi skulle til en liten plass litt utfor New Orleans og laste olje der, kanonen ombord var av Amrikansk type, den var mer moderne enn de Engelske for på denne typen var det hele granatpatroner og ikke oppdelt med granat først og så tøyposen med krutt og så vanlig patron for tennsats. Vi tok den nordlige konvoyrute, fra England til utfor New Foundland og så gikk vi sikk sakk nedover den Amerikanske kyst, maskinfolka var tause og alvårlige når de skulle på vakt i maskinen, vi var nesten bombesikre på at vi kom til å få trefninger med u-båter, da det var her de opererte, spioner hadde de både i Irland og Halifax og ellers på barer rundt omkring på laste og losseplassene, i Halifax var det en nonne som ble tatt for spionasje hun hadde sent kodeord fra pianoet som det var innebygd sender i, det var ialfall det vi hadde hørt, om det var sant eller ikke vet jeg ikke, når ubåtene anngrep så siktet dem alltid på maskinrummet og da gikk som regel de tilbuns med skibet de som hadde vakt der, men dagene gikk og alarm gikk det, men alarmen var som regel falsk da det var meget hval og fiskestimer som eskorten tok feil av, men det smalt og drønnet på grunn av dypvannsbombene som ble droppet, og hele kaskader med fisk lå sprengt på havoverflaten, men dagene gikk og ingen trefninger ble observert. Til slutt annkom vi til Galveston, det var altså ikke New Orleans vi skulle til, vell vi gikk på verksted et lite stykke fra byen det var noe iveien med maskinen, men det var vist ikke noen betydelig reperasjon. Om kvelden gikk vi på land, en av guttene som var

fra Slagentangen ved Tønsberg hadde allerede vært torpedert tre ganger før han kom ombord i M/T Koll, en meget grei kar som jeg hadde meget med å gjøre til krigens slutt, hans navn var Stener Roy Johanesen, han hadde en hvit jumper som han viste mig, på denne jumper var det festet en hel masse militærmedaljer som han hadde oppnådd i det militære, jeg forsto at han måtte ha vært mer enn vanlig soldat i det militæret.

[Nortraship skuffer oss]

Han fikk klengenavnet «Balbo», guttene var meget ute av humør da Nortraship hadde besluttet å ta krigtillegget vekk fra oss, vi skulle bare seile for grunnhyre og sparebonus, det var kanskje det som gjorde at guttene ble forbannet og når de kom på land forsøkte de å døyve det med whisky, jeg var jo i samme båten så jeg inntok selvfølgelig samme holdning. Vell da vi kom på land var det som om vi alle fikk en ga faen følelse og begynte å feste, jeg har bare noen få sprette minner i hukommelsen, jeg kan huske vi forlot Galveston og at vi fortsatte festen i Huston, da vi kom ombord så jeg at flere lasteslanger var festet til de forskjellige lasteluker, jeg gikk akterut til min lugar og la mig til å sove, da kom en av guttene inn og la sig ved siden av mig, vi var godt fulle begge to, da begynte han å føle mig opp over lårene, jeg gikk i shorts så jeg hadde nakne ben, så tok han og dro ned glidelåsen i julfen og dro buksa ned, jeg fikk en avmektig følelse da han begynte å bearbeide mig og så begynte han å elske mig, da vi hadde holt på en stund sto vi opp og gikk ut til guttene, jeg skal erkjenne at jeg hadde en liten skammfølelse da vi kom ut, men det gikk over. Da vi var ferdiglastet skulle vi gå til Halifax alene og ta konvoy der, vi fikk los ombord og så gikk vi, under veis fikk vi flere meldinger om båter som ble torpedert, og u-båter som var observert, men vi styrte unna så godt det lot sig gjøre, en kveld fikk vi ordre om livbåtmanøvre og guttene var rasende da det ikke var vanlig å holde livbåtmanøvre etter mørkets frambrudd, plutselig smalt det fra kanonen, da fløy Balbo opp, han sprang opp yilⁿⁱ Capteinen og spurte hva i all verden han fant på, om han ikke viste at smelle og lysglintet kunne sees milevis omkring, og her som det er blitt torpedert så mange båter, Capteinen svarte bare at jeg har mine instruksjoner å følge, så Balbo hadde ikke annet å gjøre enn å godta det.

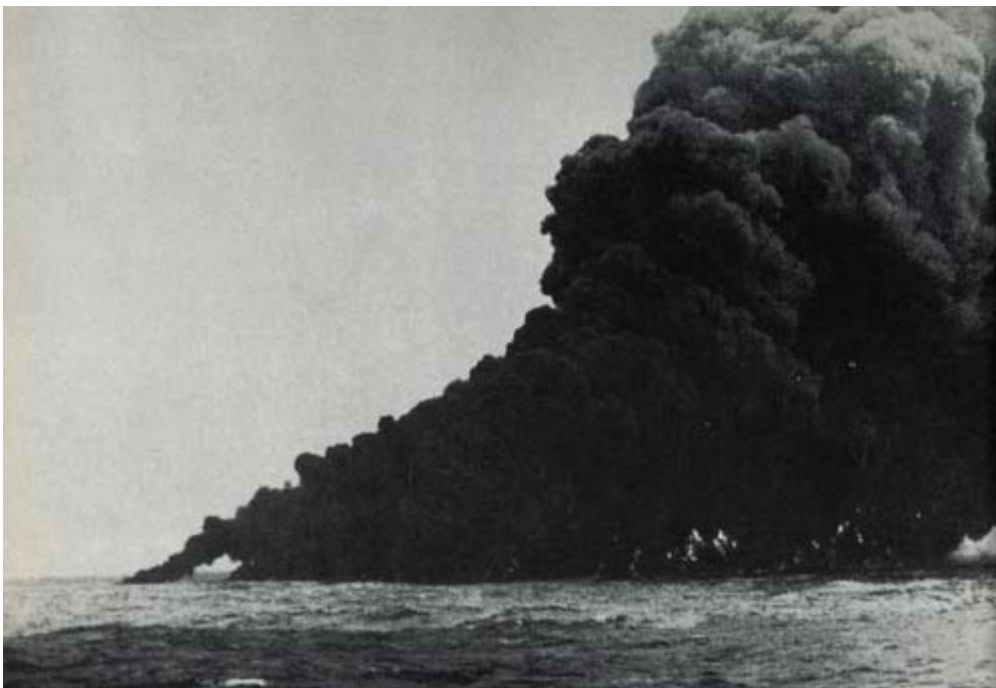
[Torpedering av M/T Koll]

Dagen etter da jeg var ferdig med oppvasken gikk jeg ut til guttene som satt på en langbenk på styrbord side, det var påskedag og guttene satt og hygget sig med et glass øl som blitt utdelt for anledningen, jeg hadde for sikkerhets skyld redningsvesten som jeg hadde alle mine papirer sydd inn i hengene inne i messa,

pluttselig løftet båten og dekket sig opp og alle reiste sig og så på dekket og så kom smellet, det var et øredøvende smell, og røk og olje veltet rundt oss, og så kom det andre smellet, jeg kunne se rekka så jeg sprang bort og skulle hoppe i sjøen, og jeg tengte i et brøkdel av et sekund, tenk å dø i en så ung alder, da var det akkurat som om noe lyst kom foran mig og jeg fikk en stabil innskytelse om ikke å hoppe overbord, jeg snudde mig rundt, og der kom stuerten farende og sprang rett igjennom røken som veltet ut fra messedøren, da jeg sto der skilte røken sig slik at jeg kunne se stuerten som sprang rett på proviantluka og svaiet, men så forsvant han, nu fløy jeg igjennom åpningen i røken og opp solseiltaket som da var nedbrekt på grunn av torpederingen, da jeg kom opp på båtdekket var allerede guttene iferd med å låre styrbord livbåt, men livbåten som jeg skulle i var på babord side, jeg sprang over på den andre siden og mens jeg passerte maskinskeilet hørte jeg noen fryktelige hyl, jeg sprang bort til skeilet og så ned i maskinrummet, men det var fullt opp av røk og damp og så sprang jeg bort til lederen som førte ned til poppdekket, jeg så i farten at livbåten som jeg hørte til var borte og at bare taustompene hang igjen, da jeg kom ned på poppdekket hørte hvordan luften suset ut fra ventilene, jeg sprang så bort til stormbrua, den var bøyet i en stor bue og flammene veltet opp fra bunkerstanken på styrbord side, jeg sprang så bortover mot midtskipet og skjermet annsiktet mot flamene med armene og bort til babord livbåt som det var maskin i, den var allerede låret i sjøen og davitene hang løse over livbåten, jeg hoppet i den ene daviten og firet mig ned i livbåten, jeg var trygg, nu begynte akterskipet å synke så dekket var allerede under vann, men det kom vassende et par mann over dekket og opp i livbåten, så hugget vi over fangelinen, da vi var kommet oss et stykke fra vraket ville vi ha maskinen igang men den var helt oversprøytet med olje, jeg tok da sjorta og ga til tredje maskinisten og sa han fikk bruke denne til å tørke maskinen med, men det ble ikke tid til å starte maskinen, da der lå flere mann i sjøen og som Capteinen insisterte på å plukke opp, da så jeg Balbo lå og svømte, han hadde fått på sig et av disse gammeldagse livbeltene av kork, disse korkene lå og slo ham i annsiktet og bakhodet så han svelget en hel masse vann, jeg sa da til Capteinen at vi måtte plukke ham opp først og så tok vi opp de to andre, tankbåten var nu sunket slik at den lå med bauen over sjøen, u-båtene det var to av dem, en liten og en litt større, den største begynte å skyte på bauen med kanonen, mens den andre satte kursen rett mot oss, jeg tengte at nå kommer de til å kjøre oss ned, men så svingte dem opp langs oss og spurte om båtens navn, der var flere marinegaster og offiserer i u-båt tårnet, de hadde maskingeværer rettet mot oss, vi sa navnet på båten og spurde om de hadde første hjelp utstyr, da anden maskinisten hadde forbrent begge armene, så skinnet hang i laser nedover til fingrene, det må ha gjort forferdelig vondt, det var ganske

bemerkelsesværdig å se den store kraftige mannen mens han holdt armene over hode for ikke å få sjøvann på dem hvor han kjempet med gråten når tyskerne bare feiet det hele av med en armbevegelse og dukket under. Jeg hørte etterpå at de hadde amputert begge armene på ham når de nådde land, det hadde vist gått forråtnelse i dem, han ble nemlig overflyttet til en av de andre livbåtene og var ti døgn i sjøen.

I tørrelastrummet i bauen var det lastet bensin i fat og da u-båten skøt på bauen tok det fyr, Capteinen opplyste at vi hadde tatt in sytten forskjellige sorter olje og når denne oljen blir opphetet er den brannfarlig og det fikk vi sandelig erfare, da u-båten forsvant var det allerede tatt fyr i oljen og denne nærmet oss faretruende, Capteinen ga da ordre om å ro det vi bare kunne og vi rodde på spreng, men flammene nærmet sig og jeg trodde at nu var det slutten, flammene var bare noen meter fra oss, «og den heten» vi kunne se havoverflaten hvordan det fosskokte på grunn av varmen, men plutselig var vi kommet ut av oljeflaket og vi var reddet, da utbrøt en av fyrbøterne, ja hvis ikke den forbannede coustguaden kan se oss nu så må de pinede være blinde og det var virkelig et skue hele havet brannt og utviklet en tykk svart røk, vell vi slappet av og fikk motoren i gang så undersøkte vi rundt omkring for overlevende, vi var tilsammen tre livbåter, da fikk vi se en mann på en flåte som en av de andre livbåtene plukket opp, da vi hadde søkt rundt i område uten å finne flere samlet vi oss og tok de to andre livbåtene på slep.

M/T Koll brenner etter torpederingen 6. april 1942.

Tredje styrmann ga da opp posisjonen hvor vi var blitt senket og sa at vi var omtrent midtveis mellom Cape Hateras og Bermuda, men det var bare femti mil kortere til Bermuda, vi valgte da å gå mot fastlandet som da hadde en distanse på tre hundre og femti mil. Vi organiserte så livbåtrasjoner og rasjon av vann delte ut de klærne som fantes i livbåten og satte kursen rett vest, da vi hadde kjørt noen timer med motoren begynte den å fuske og til sist stoppet den, vi ble da enige å skille lag og den som først ble opplukket skulle melde fra om forliset, så satte vi seil og etter en stund var vi alene, den første natten gikk fint, vi klynget oss sammen så vi holt varmen i oss og om dagen var det godt og varmt, den andre dagen begynte det å regne og blåse opp, vi samlet inn regnvannet som ble blåst inn mot seilet for vi tengte at vann får vi aldri nokk av, vinden ble sterkere og sterkere så utover kvelden blåste det storm, vi kunne ikke lenger holde kursen, da vi holt på å ta inn vann, vi måtte styre unna bølgene slik at vi fikk bølgene inn aktenfra, det gikk fint hele natten men stormen bare økte og økte, så utpå morgenkvisten var havet noe aldeles volsom, det var bølger så høye som fjell, jeg var helt sikker på at dette kommer aldri til å gå godt, men livbåten når han kom til bølgeskavlene delte bølgene sig elegant til hver side av akterenden, slik holt vi på til langt utpå ettermiddagen, da beynte det å stilne av og til slutt kunne vi sette kurs rett vest igjen, da mørket falt på tente vi endel blålys men ingen ting hendte, vi hadde bra vind så farten var upåklagelig, natten gikk og dagen opprant uten noen fartøyer å se, det var bare skillpadder som spratlet bortover havflaten fra avfall og drivgods som lå og fløt, jeg begynte å bli trøtt og likegyldig vi begynte å gå over i en slags rutinementalitet, da det ble mørkt tente vi flere blålys men ingen resultat, så gikk den natten også, det var nu femte døgnnet siden vi ble torpedert, jeg satt og stirret forover for om mulig å mane frem et skib som kunne ta oss opp, vi fant ut at det var omtrent fem og førti mil til den Amerikanske kyst, så det lyste litt opp i min sinstilstand, femogførti mil måtte vi alltid kunne klare på et par dager, det var jeg sikker på, da plydselig var det en av guttene som ropte, en båt, en båt, og så så jeg den, det var et gråmalt lasteskib, da vi kom nærmere så vi at det var en portugiser, den var nøytral og hadde påmalte flagg på båtdekket som ble opplyst av lyskastere om natten, vi fikk vite at de kom fra en by i Amerika og skulle til Lisabon i Portugal, flere av oss ville fortsette til fastlandet da det ikke var mer enn tredve førti mil dit, men Capteinen avgjorde det hele på en meget grei måte, han sa at han ville ialfall ombord, så fikk de som ikke ville være med, fortsette til fastlandet, da ble det til at alle gikk ombord i båten, jeg var en av de første som entret lederen og da jeg kamm på dekk var det som om hele dekket gikk rundt i hode på mig, det var de kvikke bevegelsene i livbåten som hadde gjort sin innflytelse på mig, jeg klarte å komme mig bort til luken hvor jeg sto i noen sekunder for å fatte mig, så gikk jeg

bort til lederen og hjalp de andre som var i samme fattning som mig da jeg kom opp. Kokken kom ut med en stor gryte med herlig lapskaus, det var herlig, vi var alle i samme gryten med hver sin sje, etterpå fikk vi et helt krus Cognac hver og så fikk vi hver vår plass å sove på, jeg fikk plass i ruffen forut sammen med mannskapet, du kan tro jeg kom mig i køya i en fart, jeg vet ikke hvor lenge jeg sov, men da jeg våknet var det herligt å være uthvilt, portugiserne er noen flinke sjøfolk, det fikk jeg erfare, de hadde nemlig tatt alt som var løst i livbåten, deriblant [sic] seilene, livbåten hadde dem bare latt seile sin egen sjø, utav seilet lavet dem alle slags forskjellige bagger og sjøsekker, de katnet [sic, kantet?] forskjellige hanker og flettet tauverk til dem. Ellers så gikk livet ombord normalt, portugiserne er meget renslige, så de vasket og pusset messing dagen lang og jeg hjulpet til med arbeidet, maten var sydlansk med mange gode retter og rødvin var selvfølgelig alltid å se på bordet, vell reisen til Lisabon tok c.a. tolv døgn, innseilingen til byen var virkelig et syn, så ankret vi opp på reden og vi gikk iland, på land mødte det oss en hel del avisreportere og så kom vi i avisen, med bilede og alt, vi hadde nu fått oss nye klær og endel penger, så nu var alt o.k. ambasadene hadde ordnet med hotelrum til hver av oss, et meget bra hotel, vi gikk så ut og så på byen, det var en meget vakker by og vi fant oss snart en stammbar hvor det var rikelig med vakre jenter og god underholdning, baren kalte vi for Alberto, der traff jeg en pen pike som jeg holdt mig sammen med, hun hjulpet mig med penger når jeg var blakk og som jeg selvfølgelig betalte tilbake når jeg fikk penger fra ambasadene, vi hadde det meget hyggelig sammen og elsket meget den tiden vi var der.

[Slutt på hvilepause i Lisboa]

Så kom dagen da vi skulle forlate byen som vi hadde så meget moro i, vell vi skulle ta en Hollandsk kystbåt til Gibraltar og så skulle vi sove i rumm nr. I. oppe på lasten, som besto av korkballer, vi protesterte til å begynne med, men så tengte vi på at det var bare noen dagers seilas og aksepterte.

Vi gikk ut og fulgte kysten sørover til Gibraltar, da vi hadde vært et døgn ombord fikk vi flyalarm, vi satte full fart rett mot fastlandet for å komme innfor tremilsgrensen og oppnådde dette, og flyet forsvandt. Da vi kom til Gibraltar ble vi innlosjert på et meget bra hotell.

Gibraltar er en fjelltopp som er meget godt befestet, den behersker hele Gibraltar stredet og har kanoner som kan rekke helt over til Tanger, fjellet er helt uthullet med forskjellige lagre og ganger til utskytingsrampene, det har skyds nesten like tett som piggene på et pinsvin, desuten er det søkelys over alt. I havneområdet er

alt militært, der ligger hele den allierte middelhavsflåten når den ikke er på tokt, det er imponerende å se de store slagskibene som lå der.

På hotellet gikk alt med det samme, der var et spiserumm og en bar hvor vi til stadighet befant oss, da der var ingen kino eller andre adspredelser som vi kunne ta oss til, bortsett fra alle barene, de ble flittig brukt, der var så og si bare militære overalt, kvinner var det så og si ingen av, jeg så av og til noen eldre kvinner men det var alt.

En dag kom der en hel del nordmenn til hotellet, de hadde rømt i en seilduksbåt som de selv hadde lavet fra Maroko, Port Lite var vist navnet på stedet hvor båten deres hadde ligget, båtens navn var M/S Nyhorn og var fra Haugesund, de hadde hatt en stri tur fra Maroko, en mengde med hai hadde forstyrret seilassen, men det gikk bra og så var de altså her på hotellet, ambasadene betalte hotellet og ti shilling pr. uke i lommepenger, så dere ser vi hadde ikke så meget å rutte med akkurat, vi prøvde å få forskudd på torpederingspengene men det gikk ikke, av og til kom det Norske tankbåter og losset olje, da kom mannskapet iland og det ble en stor fest i flere dager. Da båtene gikk var det flere som ble akterutseilt, de ble så logert inn på samme hotell.

Den erotiske tilstanden blandt de militæret fikk liten og ingen næring da det ikke var jenter å slå ann på, deres sexutfoldelse slo dermed ut i selskap med samme kjønn, av og til kom vi i snakk med dem og da spurte de om det var mulighet med litt elskov sammen, vi ble intresert men selvfølgelig ville vi ha penger for det, jeg var litt tilbaketrukket og lot de to som jeg var sammen med føre samtalen, de snakket perfekt engelsk, jeg hørte de forlangte ti pund og reduserte det til fem, men de ville ikke godta det så det ble ikke mer snakk om det. Vi gikk så inn på hotellet og satte oss i baren, der forlangte vi en hel flaske cognak som var meget billig der og begynte å hygge oss, da vi hadde sittet der en god stund ble jeg i ganske godt humør, men var litt sløvet da en mann kom bort til bordet, han var sivilkledd og så ut som en foretningsmann, vi ba ham ta plass ved bordet og han begynte å spandere drinker på oss, etter en god stund spurte han mig om jeg ville være med ham på rummet, jeg svarte ja og så gikk vi på rummet hans. Det som senere skjedde var i så omtåket tilstand at det er lite jeg husker, men en ting husker jeg og det var at han tok mig bakfra. Etterpå gikk jeg på rummet mitt og sov ut rusen.

[Ekstrajobb som endte med fengsel]

Dagen etterpå kom det en Captein som var ansatt ombord i en tråler navn m/s Transportador som engelskmennene hadde kapret fra tyskerne, han spurte oss om

vi var villige til å ta båten til England, jeg var straks villig og ble mønstret på som matros, vi var omkring fem seks mann av oss deriblandt Balbo, båten var portugisisk bygget og ganske praktisk innrettet, puh, vi pustet lettet ut endelig skulle vi få skibsleilighet til England, vi gikk ut på reia og korigerte kompassene og ellers gjorde alt klar for turen, Da vi hadde arbeidet en tid ombord skrev vi pengeliste, og leverte Capteinen, han ba oss komme bort i salongen, da han ville tale med oss, da vi kom bort sa han at det var ingen penger å få før vi kom til England, vi ba ham da om å ta valget, enten gi oss penger så vil arbeide gå som før, eller nekte å gi oss penger og ingen arbeid. Vell Capteinen truet med å gå rettens vei med oss dersom vi ikke føyet ham, vi bare ba ham om å dra til helvete, dagene gikk og vi fikk stadig påminnelser fra Capteinen om at hvis vi ikke gikk tilbake til jobben så ville vi bli stevnet for retten, men vi holdt fast på vårt. Da en dag kom flere poltimenn og hentet oss opp i rettslokalet, vell vi ble tilvist plasser og så begynte rettsavgjørelsen, Capteinen fremholt at vi nektet arbeid på grunn av at vi ikke fikk penger, han sa også at han fulgte den Engelske sjøfartsloven om at det til enhver tid er vurderingsmessig fra Capteinen sin side om han ville gi oss penger eller ikke. Dommeren spurte så oss om vi hadde noe å si, da reiste Balbo sig opp og sa at vi nettopp var blitt torpedert og hadde ingen klær for det kaldere klima i England og at det var det vi skulle bruke pengene til, dommeren spurte så om vi hadde mer å si, men ingen reiste sig, da sa dommeren at det var opptil Capteinen når han ville gi oss penger og at det blir 18 pund og ti shilling å gå tilbake til båten i mulkt eller fjorten dager på militærfengselet. Vi tok da fjorten dagers fengsel og mønstret av, jeg hadde 28 pund tilgode som ble deponert i det norske konsulat. Deretter kjørte de oss i fengselet hvor vi fikk utlevert fangedrakter og hver vår selle, det var fire murvegger med et vindu som det var gitter for og en dør, på gulvet var det to lemmer med madrass og to ulltepper.

Dagen etterpå ble jeg vekket og innstruert om hvordan det skulle se ut når innspeksjonen kom, jeg måtte brette ullteppene isammen så fint at kantene ikke såes og lemmene som jeg lå på måtte ligge nøye ovenpå hinanden, dernest måtte jeg stå stram på høyre side av lemmene. Da innspektsjonen var over gikk vi ned til spisesalen og fikk te og to skiver brød, deretter ble vi stilt opp i rekke og fikk hver vår pikke og så marset vi til en vei som skulle repareres og begynte å arbeide, slik holdt vi på hver dag, en dag vi holdt på med veien kom det noen soldater forbi oss, en av dem kom så nær mig som mulig og hvasket til mig at han hadde lagt en pakke sigaretter på veien, jeg så straks pakken, tok den opp og puttet den i lommen, etterpå delte jeg den med de andre, det ble tre sigaretter på hver av oss. Da vi skulle stille opp etter ennt arbeidsdag ble det kropsvisitering, på alle de andre fant de sigarettene, men ikke på mig, da jeg holdt sigarettene i hånden mens han visiterte,

da vi kom ned i spisesalen fikk jeg bommet til mig noen fyrstikker og en liten svovelpis, vi spiste det vesle som de serverte oss med glupende appetit og så ble vi beordret opp i sella. Når jeg hadde ventet en stund tok jeg sigarettene frem og tente en av dem, det var herlig, merkelig hvor godt det kjennes å røke når en har vært borte fra dem en stund.

Jeg lå på brettene og drømte om hvordan det ble til når jeg kom ut, omm det tok lang tid før vi fikk skibsleilighet til England, da plutselig fangevokteren sto i sella, han var en gammel koselig mann, som kom med et halvt brød til mig og så forsvant han igjen, du verden det var deilig, jeg var sulten som bare det og spiste opp med en gang.

Endelig slapp vi ut, vi måtte gå ned til bebyggelsen men det var ikke langt så det gjorde ikke noe. Vi henvendte oss til konsulatet for å få avbetalingen fra tråleren, da vi kom til konsulen ville han ikke en gang slippe oss inn, han sa at vi kom til å få et samlet oppgjør når vi kom til England, vi ble forbanna, Balbo satte foten i døren og forsøkte å brette eller skyve den opp men det gikk ikke, så fikk vi følge til et pensjonat hvor vi fikk rum, på pensjonatet var alle normenn som var på hotellet blitt flyttet, grunnen var at det var billigere der å bo, vi som var blitt torpedert skulle ha gratis rum inntil vi fikk avbetalingen.

Endelig kom der besked om at det skulle gå en konvoy til England og at vi skulle være med denne, vi gikk ombord i en stor kombinert troppetransportskib og lasteskib, vi skulle selvfølgelig ligge i rummet. Det var meget praktisk innrettet med kantine og hengekøyer. Det skulle også være med en kapret tråler som hele maskinen var ødelagt i, det hadde vært sabotage ombord og så hadde de plasert bomben i maskinen, vell denne tråler skulle slepes til Irland og da der i Gibraltar ikke var sjømenn å få tak i med undtak av Nordmennene som var der, så ble de tilbudt jobben. De skulle få all den viskyen de trengte pluss tredve pund hver for jobben. Anton het han som skulle være Captein han var hvalfanger og var fra Tønsbergkanten.

Vell konvojen ble samlet og vi begav oss avsted, ved siden av oss gikk tråleren som Anton var på, på aktermasten hadde de det Norske flaget og det var oppe så lenge turen varte, jeg tror faktisk de hadde spikret det fast i masten. Turen opp til Engeland gikk uten noen form for anngrep, med undtak av det vanlige med dypvannsbomber. Da vi ankom til Liverpool gikk vi på mønstringskontoret og fikk ordnet nye papirer, da vi fikk torpederingspengene fikk vi se at vårt tilgodehavende på den Engelske tråleren ikke var oppført vi spurte så hvordan det kunne ha sig, de svarte på mønstringskontoret at fra vi mønstret på den Engelske tråleren og til

siste natten på pensjonatet måtte vi betale selv, da det ikke hadde noe med selve torpederingen å gjøre, vell vi fikk pengene og tok toget til Glasgow.

M/T Anna Knutsen.

Rederi: Knut Knutsen O.A.S, Haugesund. Bygd: Gøtaverken, Sverige, 1931.

Dødvekt: 14250 tonn.

Da vi kom til Glasgow var vi iland i fire fem dager så mønstret jeg ombord i en båt som het M/T Anna Knutsen, det var et Haugesunds rederi som eiet skibet, jeg tok toget fra Glasgow til Greenoch hvor båten skulle ligge. Da jeg kom til båten var det jo et skibsverksted den lå ved og der så jeg det, et stort hull i akterenden, da jeg kom ombord fikk jeg hvite at båten hadde hatt en last til Island og var blitt torpedert på hjemveien, den hadde fått torpedoen inn ved propellen og eksplodert slik at hele maskin rummet ble fylt med vann, ingen var kommet til skade, tror jeg, vell det var lugarer forut for deksmannskapet så jeg begav meg til lugaren og pakket ut mine få eiendeler, så ble jeg satt i arbeid. Forholdene ombord i Anna Knutsen likte jeg meget godt, båtsen var en streng og nøysom mann, men meget real, dette resulterte i reaksjoner blandt guttene som enkelte ikke likte. Om kvelden gikk vi på land, jeg forsøkte å få kontakt med den jenta som jeg var sammen med siste gangen jeg var i Greenoch, men så henne ikke, jeg antar at hun var blitt utkalt til service i alliert tjeneste. I maskinen arbeidet de på alle delene som maskinen besto av, hver enkel del måtte vaskes med en slags sprit, ute på dokken var det stilaser rundt akterenden, som dokk arbeiderne sto på for å utbedre skaden, jeg hadde inntrykk av de Engelske arbeiderne utførte et meget solid arbeide, mens vi lå der fikk vi flyalarm midt på dagen men vi hørte bare dumpe drønn utfor byen, jeg antar at de

engelske jagerfly hadde drevet dem bort, der lå også en stor Polsk krysser et stykke lenger oppe, jeg undres på om den hadde begynt å skyte hvis bombeflyene hadde kommet over oss, den var veldig godt bestykket med skyds.

Endelig var alt klar, vi hadde hatt teknisk prøvetur og alt virket som det skulle, det skal moro å komme oss vekk og ut på bølgen den blå igjen. Vell vi fikk convoy order og kom oss på plass, vi skulle til Aruba for å laste og tok den nordlige rute, det fikk vi også erfare når vi kom på bankene utfor New Foundland, store flak med halvdød deilig fisk var vi nødt til å seile fra, det skulle vært straffbart å droppe disse forbannede dypvansbombene uten sikkerhet for at det var u-båter de traff, nåvell vi bakset oss sydover uten nevneværdig anngrep på oss og ankom til Aruba. Vi fikk landlov og strøk opp på sjappa, der var en hel del jenter som ventet på oss og så var det å dra ut i kaktussen på matta, matta var lavet av strå og den brukte jentene å ligge på når vi pulte, så dro vi tilbake og begynte å feste, da vi var sånn passelig i hiven gikk vi ombord. Dagen etterpå var vi ferdiglastet og gjorde klart for å komme oss ut i konvojen, vi fikk los og ut bar det. Det er stille vakkert vær i det Karibiske hav bølgene har bare svake små krusninger på vann overflaten, mengder med flyvefisk og delfiner leker sig i sjøen, det er morro å gå på vakt dersom vi ikke hadde hatt den forbannede følelsen av at der en plass under havflaten ligger der kanskje en u-båt og lurert på oss.

Vell vi hadde ordre for New York, det skal bli morro å komme til den byen som jeg har hørt så meget om, jeg håper vi får landlov, guttene snakket meget om alle nordmenn som er bosatt der, flere av dem eier barer og resuranter, ellers arbeider de rundt omkring i inndustrien.

Ved innseilingen til New York ble konvojen splittet og de skib som skulle til byen seilte i rekke opp ruveret med Coney Island på den ene side og Staten Island på den andre, Manhattan hadde vi rett forut og Broklyn på høyre side, det var et syn for mig da jeg så frihetsstatuen og de høye skyskraperne, vell vi ankret opp og Capteinen ble hentet og brakt iland.

Da Capteinen kom ombord hadde han med sig to nye mann, en på dekk og en i maskinen, Vi gikk til styrmannen og spurte om å få landlov men han svarte at vi skulle gå dagen etter så det ble ingen mulighet til å få se New York denne gangen. Den nye gutten på dekk var litt eldre enn mig, han var fra Stavanger og hans navn var Clarence Helland, han fortalte mig om Manhattan og Broklyn og alle norske som var bosatt der, der var spesielt en gate som sjøfolka holdt til i, der var det for det meste bare Norske barer og resturanter sjømanskirken og sjømannshjemet var også like ved, sjømannshjemet kalte vi for kriminalen, der var mange torpederte

mannskaper som fikk logi der, de arbeidet på riggerloftet der og det var mange Stavangergutter blandt dem.

Dagen etter forlot vi New York med ordre for Gibraltar, også den turen foregikk uten noen trefninger med u-båter eller fly og vi ankom Gibraltar, der lå vi og ventet på ordre for lasten, jeg var litt engstelig for at vi skulle bli sendt til Malta med lasten, da det som regel bare var få og ingen båter som rakk frem. Heldigvis fikk vi ordre til å gå til England, vi tok en konvoy et stykke på vei, da tiden kom når vi skulle skille lag var det allerede mørkt da plutselig en destroyer kom opp langs siden på oss og spurte Capteinen om han hadde tenkt å stikke av, jeg formelig følte sinne fra ham da han brølte at han hadde fått ordre til å forlate konvojen på det daværende tidspunkt, vell destroyeren ga oss klarering og forsvandt.

Vi kom til Liverpool i England uten noe som helst hindringer, vi hørte nu at tyskerne hadde fremmgang i Rusland og de allierte hadde store tap i krigen mot japanerne, japanerne førte en grusom krig, det ble fortalt at båter som ble torpedert tok de Capteinene og bandt de fast i u-båt tårnet og dukket under med dem til de hadde fått de opplysninger som de behøvet, de var aldeles fanatiske i krigføring og det var aldri retrett i dem. Men nu var Amerika med i krigen, det var noen veldige resurser som de satte igang, kanoner ble produsert som tannpirkere og båter bygget de nu på syv dager, store ti femten tusen tonnere, kampfly gikk ut på løpende bånd så nu strømmet det inn til England med krigsmatriell. Vi fikk ros av Churchill som sa at den Norske handelsflåten var mer værddt enn en million fult bevepnet soldater, også Hitler hadde satt igang offensiv med bombing over England og nu kunne de alierte virkelig vise motstand med sine jagerfly.

[Farlig i Trinidad]

Vell vi fikk ut lasten og fikk konvoy til Trinidad i det karibiske hav og begynte å laste, vi fikk landlov og penger og duret opp på baren som vi pleide å bruke, der kom vi isammen med en hel del andre nordmenn og vi begynte å feste, jeg pleide å rulle inn penger i sjorteermet når jeg gikk på land av bitter erfaring fra overfallet i Belfast.

Jeg våknet, hvor i all verden er jeg, jeg syntes å ligge på en slags låve, jeg kiket i taket det var stråtak, undres på hvor jeg er, tenkte jeg og så ned en slags leder til etasjen under, jeg gikk ned og ut, der ute var det en hel del høns som for opp og kaklet, jeg så mig rundt, bare jungel da var det en som kom frem, og jeg spurde ham om han viste om der var noen andre hvite der, han nikket og flirte, jeg kjente etter i lommene om jeg hadde noen penger, men der var helt tomt, så rullet jeg ned

sjorteermet og der lå ti dollar, så fikk jeg ham til å vise meg hvor de andre var, bakom noen palmetrær var det sandelig et vertshytte av delvis trematerialer og stråtak og inne der var alle guttene, de sto der så tafatt med et glass øl hver, så jeg forsto at de var blakke, jeg så hvor de lysnet opp da jeg slengte ti dollar på disken foran dem, hvorav en flaske visky øyeblikkelig ble satt foran oss. Da vi hadde sittet der en god stund, fikk vi barkiperen til å ringe etter taxi for oss og så kjørte vi til lasteplassen, da vi kom ned så vi at båten hadde gått og lå langt ute på reia, vi fikk fatt i en båt og dro ut, da vi kom ombord gikk vi akterut i messa, der satt båtsmannen å ruget på noe, og så kom det, dere kunne nå kommet ombord før, og så henvendte han seg til meg og sa, at du ikke føler deg for god til å føre et sådant liv, jeg ble sint for jeg følte at han ville føre en slags diskriminerings praksis mellom oss, så jeg tok kornflakes esken og hev i hode på ham, han fløy opp og ville fly på meg da tok en av guttene og satte ham på plass.

[Skremmende opplevelser i konvoi]

Om kvelden skulle vi gå og møte en konvoy som skulle til New York, da mørket falt på begynte vi å hive opp ankeret, da vi hadde fått det opp og begynte å seile utover så jeg et forferdelig blink litt om babord forran oss et godt stykke fra oss, der kom innvitasjonen tenkte jeg, det kommer til å bli saker og ting i den konvoien vi skal inn i denne gangen, jeg hørte senere at det var en amunisjonsbåt som var gått i luften, vell vi kjørte på og kom sammen med de andre, det skulle være omkring tredve båter ialt, jeg hadde tolv fire vakta sammen med anden styrmann og selvfølgelig to mann til.

Natten gikk fint på min vakt, så da jeg ble avløst tok jeg en kopp kaffe og gikk forut og la meg, jeg vet ikke hvor lenge jeg hadde sovet da jeg våknet av bråk og snakk, jeg gikk ut og fikk høre at det var torpedert to båter i konvoien, noen av guttene gikk opp på bakken og la seg til å sove der i tilfelle av at vi skulle bli torpedert, det var tropenatt så været var bedagelig, vell det ble med de to torpederingene den natten, om dagen hendte det ingen ting, så kom kvelden som vi fryktet mest for, det var nemlig da de var mest aktive, og ganske riktig, da mørket falt på smalt det igjen da tenkte jeg det var best å gjøre som de andre og gikk opp på bakken for å sove der, jeg tok ulltepper med opp og la meg til å sove, jeg våknet av et forferdelig brak og fløi opp og sprang til stormbroen med ullteppet halveis over hodet og som jeg ikke klarte å befri meg for før jeg var halvveis på broen, da forsto jeg at det ikke var oss som var blitt truffet og gikk tilbake og forsøkte å sove, men jeg lurte på hvilken båt som var blitt torpedert. M/T Torshavet gikk rett ved siden av oss, mon tro det var den, vell det vil dagen vise, alt var rolig til jeg gikk på vakt klokken tolv.

På brua var det en årvåken atmosfære, og timene gikk uten noe tøys, så da vakten min var ferdig gikk jeg forut og la mig, jeg ble purret til frokost så gikk jeg ut for å se om Torshavet var med, joda den var i beste vellgående, etter frokost gikk jeg og la mig igjen og dagen gikk, da det begynte å skimre startet torpederingene igjen de tok to båter og da det nærmet sig midnatt tok de to båter til, da jeg kom på vakt var jeg meget spendt på om det skulle smelle, men ingen ting hendte, der var månelyst så da jeg hadde utkikk kunne jeg nesten se hele konvoyen, og da plutselig mellom rekken foran oss jumpet det opp en stor sverdfisk, jeg så hvordan den vrikket på sig før den falt pladask ned i sjøen igjen. Da vakta var ferdig gikk jeg og tok mig en kopp kaffe som vanlig og deretter til køys, ved middagstid klokken tolv var jeg på vakt og alt gikk som vanlig og jeg ble avløst og gikk akterut for å ta mig en kopp kaffe, da jeg hadde kommet halvveis på stormbrua smalt det en båt og jeg så bortover hvilken båt det kunne være, da, himmel og hav, så jeg en bensinbåt bli torpedert, jeg så først en tynn ildsøyle som steg til værs over mastehøyde og derpå dalte ned til dekket, så kom eksplosjonen, på et øyeblikk var båten og havet innehyllt i et forferdelig flammeinnferno, straks etter hørte jeg pistol eller geværskudd fra båten, jeg anntar at mannskapet tok livet av sig. Vell vi passerte vrakene og jeg gikk ned for å ta mig en kopp kaffe for så å gå tilkøys, da skumringen falt på begynte det igjen, først smalt det en båt og så gikk M/T Torshavet i luften, den la sig over på siden og skrik og skrål hørte jeg fra mannskapet mens de kjempet for å få båtene på sjøen. Jeg gikk og la mig før jeg skulle på vakt klokken tolv om natten, merkelig nok ble ingen båter torpedert den vakta. Alt gikk normalt til jeg skulle på vakt klokken tolv middagstid, jeg sto til rors da det plutselig smalt så båten sto og hoppet, jeg var sikker på at vi var blitt torpedert så jeg var allerede på vei til livbåten da Capteinen brølte, stopp, vi er ikke torpedert enda, voretter jeg vendte tilbake til roret og styrte som vanlig etter en panama båt som gikk foran oss, da så jeg en vannsøyle som steg opp på styrbord side av båten, den la sig over på siden og skar ut av kurs, Capteinen ga ordre til babord og vi ble dermed rekkeleder.

Det ble torpedert båter hver eneste natt helt til vi kom til New York da var vi bare syv båter igjen utav tredve, phuf tengte jeg, når jeg kommer til England skal jeg pinadø in i marinen. Vi ankret opp på ruveret utfor manhatan og ventet på agentene fra konsulatet skulle komme ombord med penger så vi kunne ta en tripp iland, og ganske riktig en stund senere kom dem ombord, der var også med dem en handelsmann som het Max Becher, han var jøde og hadde mye med norske sjøfolk å gjøre når de mønstret på båter, de pleide å kjøpe bare det aller nødvendigste og så fikset de en passelig sum på regningen til å feste for, vell han kom akterut og tok opp bestillinger og det var ikke så lite han solgte, betalinga skulle bli fratrukket av

hyra når varene ble brakt ombord, vell vi ventet på at noe skulle skje så vi kunne komme oss på land, da fikk vi beskjed at det ingen landlov var å få, da vi skulle forlate byen med Glasgow som annløpsted, der røk en god bisnis for Becheren tengte jeg. Morgenen etter begav vi oss ut ruveret, da vi hadde kommet oss ut til samlingsplassen til de andre båtene så vi en stor passagerbåt komme, det var Queen Elisabeth, fullastet med tropper, den paserte oss etterfulgt av fire store destroyere, jeg skal si den forsvandt ut av synsvidden i en fart, jeg vet ikke hvor den skulle, kanskje en plass i fjerne østen eller til England, vell vi gikk avgårde, etter noen dager i sjøen kom jeg fra vakta og skulle ta mig en kopp kaffe akterut, da jeg kom forbi en av lugarene til en av mannskapet var det samlet en hel del av guttene, det var plasert en stor gryte midt på gulvet, jeg undret mig på hva det var som var så alvårlig og gikk inn, de så på mig og deretter på gryten, så spurde jeg hva det var som sto på, da sa en av dem at de hadde fått fatt i sprit fra maskinrummet og laget punch av, men at det var ingen som turde smake på den, gi mig krusa sa jeg og fylte den fra gryta, derpå drakk jeg hele greia og syntes det virkelig var saker og ting, så gikk jeg ned i messa og tok mig en kopp kaffe, da det var gjort gikk jeg opp i lugaren igjen for å få mig en tår til, men da jeg kom opp var gryta borte og en av guttene holdt på å slå ut innholdet i rennestenen, jeg ba ham om å stoppe men da var innholdet allerede uttømt. Vell det jeg allerede hadde inntatt begynte nu å virke, så jeg gikk inn i en av lugarene til guttene og la mig på brisken, da kom en av guttene som lugaren tilhørte, han ble meget redd da han så mig ligge i hans lugar, da han trodde det hadde vært tresprit jeg hadde drukket så jeg gikk til min lugar og la mig.

Dagen etter gikk jeg til Capteinen med avregningsboken og sa jeg ville inn i marinen når vi kom frem, han godtok oppsigelsen og da vi kom til Glasgow mønstret jeg av, før avmønstringen kom det ombord endel marinefolk som tok navnet og ba mig vente på nærmere ordre fra konsulatet, så gikk jeg på land, det var en ussel avbetaling jeg fikk da alt var trekt fra, jeg tror ikke det var mer enn fem pund, vell jeg søkte opp de vanlige plassene og sandelig inne på en bar som vi alltid pleide å bruke traff jeg Balbo, han hadde vært en stund iland så han var også dårlig situert med penger, vell kvelden gikk og vi gikk hver til sitt og gjorde selvfølgelig regning med å treffe hinanden dagen etter. Jeg gjorde mine refleksjoner anngående det militæret og begynte å lure på om det var noe for mig, det der med hilsing og tvang passet mig ikke. Dagen etter gikk jeg på baren og ganske riktig der var Balbo, vi satt der på baren og hygget oss til vi ikke hadde mer penger igjen, da ble vi enige om at Balbo skulle gå på consulatet og mønstre på en båt, forskuddet som han fikk gikk vi og spiste for og så gikk vi på vår stamppub og hadde det hyggelig, han skulle ta toget til båten dagen etter, før han reiste ga han mig resten av forskuddet

så jeg hadde noe å hygge meg med, da han var reist thengte jeg på, huf, være i det militæret uten hyre et helt år og alt det treningstullet som fulgte med, nei jeg tar en båt før consulatet får besked fra marinen,

M/T Polartank.

Bygd av Barclay, Curle & Co Ltd., Glasgow. Dødvekt: 10.350 tonn. Fart: 13 knop.

jeg gikk ned på consulatet og spurde om det var noen hyrer ledig, han som hadde med forhyring å gjøre svarte at det var en tankbåt som hadde navn av M/T Polartank av Larvik, som trengte en smører, jeg tok jobben, vi samtalte litt med hinanden og så fikk jeg vite at han hadde ført M/T Koll, vell jeg fikk papirene og billett til Greenoch hvor båten skulle ligge og selvfølgelig fem pund i forskudd, da jeg kom ombord fikk jeg vite at det var en bensinbåt jeg hadde mønstret på, vell jeg tok det med ro til å begynne med, men med den erfaring jeg hadde sett i karibien når bensinbåten sprang i luften, men jeg fikk mine betenkeligheter, ah, det går vel trodde jeg.

Vell vi gikk fra England og til Aruba, hvor vi tok inn last for New York den besto av bensin og parafin. Livet i maskinen besto for det meste å vaske dørkene med brennolje, samt seise rekkverket og forskjellige deler på maskinen, derpå kline olje på så det ikke skulle ruste mer, jeg måtte også ta meg av messe arbeidet, dekke bordet for hvert måltid og vaske opp etterpå, hver onsdag og lørdag måtte jeg vaske alle lugarene.

Da vi var kommet et par dager i vei kom Maskinmesteren og ba mig om å få fatt i en pøs og bli med ham på dekket, vell jeg fant pøsen og gikk ned på dekket, jeg

lurte litt på hva det var vi skulle gjøre. Da jeg kom på dekket sto Maskinmesteren med en håndpumpe ved en av tanktoppene, han hadde tatt peile dekselet av og satte pumpen i hullet, så fikk jeg jobben å pumpe parafin opp i pøsen og fylle tanken i maskinrummet, en meget smart mann tenkte jeg og funderte på om jeg hadde gjort det samme hvis jeg hadde vært i hans sted, jeg var forbannet på nortraskip, det er sikkert å vist, så jeg kom til den mening at jeg hadde gjort det samme, hyren var jo redusert for hele mannskapet og ikke bare for underordnede. Vell vi ankom New York og hadde flere turer til Vest Indiske øer for Amerika, og merkelig nokk var det ikke et eneste tilløp til anngrep på oss, det var rett og slett et under at det gikk som det gikk.

Etter en tur fra Aruba kom vi til New York med en bensinlast ombord vi lå og ventet på konvoy som skulle til England, da turen kom og vi skulle samles var jeg i maskinrummet og seiset maskindelene som vanlig, da skibet plutselig krenget voldsomt over, jeg lurte på hva det kunne være og kikket bort på anden maskinisten som plutselig fikk stopp ordre i maskintelegrafene, han viftet med armen at jeg skulle gå opp og se hva det var for noe, da jeg kom på dekk så jeg en Libertybåt som hadde hele bauen langt innover dekket vårt, ankeret var også løsnet så det lå et stykke fra båten, og inn på dekket vårt, vell det var huskestue på brua Capteinen brølte ut ordre til den andre båten men han tok det mer med ro, jeg tror ikke han viste hvilken last vi hadde, naglene i dekk hadde sprettet ut enkelte plasser i dekket så når skuta hev på sig i dønningene så sto bensinstrålen omtrent en meter til værs, vell jeg gikk ned til anden maskinisten og sa at det var kolisjon, men jeg anntar at han allerede hadde fått besked fra brua, vi kom oss løs og gikk for full fart inn til New York igjen, der hadde de allerede lektere på plass som tok lasten fra de ødelagte tankene, derpå gikk vi til en losseplass nær ved og losset lasten. Verftet som vi gikk til lå i Brooklyn, og hadde navn av Erie Basin, nu fikk jeg virkelig annledning til å besøke gaten som jeg hadde hørt så meget snakk om og som Clarensen ombord i Anna Knutsen hadde fortalt om.

Da kvelden kom gikk vi på land, vi tok straks taxi til Kortstreet som gaten het og gikk inn på en bar hvor det sto to norske damer, barens navn var Park inn, vi satte oss ned og bestilte drinker, da vi hadde siddet der en stund kom sandelig Clarensen inn, jeg anntar at Anna Knutsen også var i New York, vell vi satt og hadde det hyggelig sammen og besøkte alle de barene som de norske sjøfolkene pleide å gå på, vi gikk på sjømannshjemmet (kriminalen) og la oss om kvelden, da hadde vi med oss pappkontainere med øl som vi slukket tørsten med. Dagen etter gikk vi på samme baren og da opplevde jeg noe jeg ikke hadde trodd skulle hende, da jeg kom inn i baren og bort til disken sto det en kar der, jeg syntes det var noe kjent ved

ham og sandelig var det ikke Sander, mitt eget syskenbarn, hurra dette må vi feire, vi satte oss ved et bord og begynte å feste, jeg spurte hva slags båt han var ombord i, han svarte at han var ombord i hvalkokeri som het Sir-James-Klark Ross, og at båten anntagelig skulle gå om kvelden. Da jeg ikke viste at han var tilsjøs i det hele tatt, ble det jo en stor gjensynsglede, hvorav det ble meget av det sterke, da jeg reiste hjemmefra hadde han fått innkalling til det militæret, så han må ha kommet sig ut til sjøss på en eller annen måte.

Jeg våknet av at jeg lå og sov ved bordet i baren, alle de andre så jeg ingen ting til, jeg fikk et glass øl til å stive mig opp på og så begynte jeg å lure hvor de andre hadde tatt veien, men så kom jeg til å tenke på at båten til Sander skulle gå om kvelden og nu var det allerede sent, så jeg anntok at de hadde gått ombord. Vell tengte jeg det er vell på tide å gå og legge mig så jeg gikk ned på sjømannshjemmet og la mig, dagen etter gikk jeg opp på samme baren og sandelig der var Sander og hans kamerat, de hadde glemt å gå ombord kvelden før og var dermed akterutseilt, men han gikk til consulatet og så fikk dem ny jobb begge to.

Det var nu fremgang for Russerne, tyskerne var på retrett nær sagt over alt, tonnevis med bomber ble sluppet ned over Tyskland og de allierte hadde også gjort innvasjon i Nord Afrika, så nu var det vi som hadde overtaket, men de bet godt fra sig, serlig til sjøss, vi var nu ferdig med reperasjonen etter kollisjonen og gikk til en plass nær ved for å laste, vi hadde nu også fått stilaser på dekk for føring av dekkslast. Lasten vi tok inn var flyvebensing og Loch head jagerfly på dekk, seks akterut og fire på fordekket, vi gikk så på ruveret utfor New York for å vente på konvoy, dagen etterpå ble konvoyen samlet og vi gikk avgårde, ordren til oss var at vi skulle til Gibraltar, jeg hadde bange anelser når jeg fikk høre det, det var jo begynt innvasjon i Nord Afrika, vell turen til Gibraltar gikk fint uten noe som helst uvanlig, vi gikk inn på reia og ankret opp, der skulle vi vente til de hadde klart opp på kaiområde og utfor for eventuelle miner og minebelter i Oran som lå rett over fra oss på den Nord Afrikanske kysten, det var nemlig der vi skulle avlevere lasten, imens så vi på konvoyer som strømmet inn igjenem Gibraltar stredet, på vei til forskjellige plasser i Middelhavet som de hadde erobret, du verden store troppettransportere passerte og flere av dem ble torpedert mens vi sto og iaktok dem, det var et av dem som hadde femm hundre sykepleiersker eller nurser ombord, hvorav alle omkom, etter noen timers ventetid fikk vi ordre om å gå over, i messa ble det delt ut flere flasker brennevin som vi skulle stive oss opp på, det var ikke så meget dem drakk, de gikk helst opp på dekket og sto når de hadde sjangse til det, det overflødige brennevinet tok jeg og hjemte, i brødboksen og snapset etter som jeg fikk anledning til det, etter jeg hadde vasket opp gikk jeg opp på dekket,

der sto maskinsjefen han spurte om jeg ville ha en drink, jeg svarte ja takk og så gikk vi inn i hans lugar og der fikk jeg to gode drinker viskey, han var meget alvorlig så jeg anntar at han hadde sine tanker på denne overfarten, jeg var i meget bra humør på grunn av drinkene jeg hadde inntatt i messa og hos maskinmesteren, men turen over gikk bra den, vi kom til kai uten noe som helst besvær, vi fikk fri med en gang vi kom til kai, så jeg og en motormann tok turen opp i byen, der var det et horehus som vi koset oss på. Nå hadde det sig slik at for å komme til byen måtte vi gå fra kaiområdet og opp en hel del trapper og veier som gikk i sikksak opp bratt opp skråningen. Da vi hadde besøkt endel restauranter gikk vi, da vi kom til skråningen som førte ned til kaiområdet, sa jeg at vi gir faen i å gå alle de trappene ned og heller skrense eller skli ned til neste sving dypt der nede, vi var godt i hiven så vi lot det stå til, vell vi satte utfor, men det gale var at kameraten min satte sig på reva isteden for å skli på bena som jeg gjorde og nedover bar det i en fryktelig fart, han forsøkte å holde fatt i mig i farten men det nyttet jo ikke, jeg skred nedover akkurat som om jeg skulle hatt ski på bena, så jeg hverken følte eller hadde noen besvær med å komme ned, men holly Moses hvordan han så ut i reva, jeg kunne ikke noe annet enn å le, men han var flyende forbandet på det tullet jeg hadde funnet på, jeg forklarte ham så godt jeg kunne at han måtte stått på bena eller på huk ned men det hjalp ikke, så vi gikk ombord med liten sympati for hinnanden, da vi kom ombord sto maskinmesteren og nesten alle offiserene på dekket for å kontrollere lasten, da de fikk øye på oss tror jeg de forsto at noe var galt, kameraten min forsøkte så godt han kunne å skjule reva som var synlig, hele buksebaken var bare filler så hele messingen lyste, de skrattlo og han forsvant akterut i en forferdelig fart.

Da vi var ferdiglosset ble vi formelig kastet ut fra Oran for at et annet skib skulle få plassen, vi fikk ikke engang tid til å foreta utgassing av tankene, vell vi åpnet alle tanklukene for at gassen skulle strømme ut derfra og vi kunne se på tankoverflaten hvordan det flimret ut i luften, jeg tenkte med mig selv at hvis vi får en torpedo nå så kommer vi pinede til å fly til Berlin ialfall vi det bli en forferdelig eksplosjon det er sikkert, vell vi sto alle på akterdekket så sant vi kunne for arbeidets skyld, jeg gjorde bare oppvasken og var ellers på dekk, det hersket en meget spendt atmosfære blandt oss, vi holdt utkikk til alle kanter for om mulig observere torpedoer mot oss, stueren kom også akterut og hadde sin utkikk, plutselig ropte båtsmannen, en torpedo, jeg sprang til den akterste delen akterut for å hoppe, jeg skulle akkurat til å satse da stueren ropte stopp, det er bare en springer (delfin), jeg snudde mig rundt og så båtsmannen, han var delvis rød i annsiktet og meget ut av fatning, da vi var kommet inn på reia i Gibraltar kom tømmermannen med skiftenøkkel og åpnet dekselet på lasteledningen jeg hørte hvordan gassen

strømmet ut etter hvert som han fikk den løsnet, jeg sa ingen ting men jeg tror han forsto hva jeg mente, for jeg satt nemlig og røkte på en sigarett, han tok ingen hensyn til mig men tok dekslet av, jeg anntar at det ikke var så farlig alikevull. Vi lå der den dagen og om morgenen gikk jeg opp for å hente frokosten, da jeg kom på dekket så jeg ut over alle båtene som lå oppankret der, der var også et stort slags[k]ib eller krysser der, det lå nær marinehavnen med to tre torpedonett til beskyttelse for mini-ubåter og fiendtlige froskemenn, hvert minut ble det hvi ut noen små dypvanns bomber som var effektive nokk til å skade eventuelle inntrengere, plutselig så jeg en av båtene inne på reia eksploderte, så enda en og en til, etter eksplosjonen så jeg de beveget sig mot land, da forsto jeg det var mini-ubåter eller froskemenn kanskje italienske eller tyske så vi hadde å frykte, jeg gikk ned med frokosten og fortalte dem som var der hva som foregikk der oppe, ingen ting hendte med vår båt, så da vi fikk klareringsordre forlangte Capteinen at bunn på båten først måtte bli undersøkt av froskemenn for å være sikker for at det ikke var festet limpets på skudebunn. Vell skudebunnen ble undersøkt og vi bega oss iveri over Atlanteren, da vi hadde kommet ca. et døgn på vei fikk vi høre at italienske mini-ubåter med froskemenn hadde senket det store slagskibet eller krysseren som lå i marinehavnen med limpets, de hadde klart å klippe sig igjennom torpedo-nettene og hadde festet limpets på bunn av skibet. Denne gangen gikk vi uten konvoy og skulle til New York, en dag fikk vi beskjed om at kanonen skulle prøves, det var en riktig robust kanon av den gammeldagse type, den var montert rett på dekk og ikke på stilas som på andre båter, vell det ble gjort klar og jeg satte mig på lastelednigen og ville iaktta det hele, så smalt skuddet, bevaremigvell, det var som om hele poppen reiste sig, men det verste gikk ut over byssa, det ble et rabalder der inne, alle kasserollene ramlet hulter til bulter, ut av bysseskortstenen kom det en veldig sotsky, også ut byssedøren kom det røk og sot, kokken stakk hode ut en av ventilene og brølte om de var aldeles godt fra vettet, vell inne i byssa var hele hvitmalingen sort og det var også kokken, han var rasende, Capteinen som hadde innstruert det hele forlot plassen nokså snart og jeg så han higtlo på veien til midtskibet, hele årsaken for den reaksjon som inntrodde var at kanonen var fundamentert på bare dekk, istedenfor på stilas som på andre båter.

Kameraten som jeg var isammen med i Oran ble litt underlig mot mig på grunn av episoden med å skli ned skråningen, det var som om han følte han ble til latter for oss, jeg er ikke sikker, men han begynte å få iriterende uttringer mot mig, så en dag var det et eller annet med vaskingen i lugaren han ikke likte, han begynte å overhøvle mig, jeg ble forbannet og så røk vi isammen jeg hadde overtaket til å begynne med, men tilslutt klarte han å overvinne mig så jeg fikk et spark i annsiktet før vi gav oss, han var jo meget eldre enn mig ca. tredve femogtredve års alderen, mens

jeg bare var sytten atten år gammel, vell jeg fikk skadet leppen på grunn av sparket, så jeg gikk til maskinmesteren og fikk borvann til å spyle munnen med, han spurde hvordan det hendte og så fortalte jeg om slagsmålet, han sa da til mig at jeg helst burde holde mig klar av han, da han var av en meget tøff type, vell etter noen få dager var jeg olreit, da vi nærmet oss New York gikk jeg og sa opp, jeg hadde da stått ombord i seks måneder og tengte det var nokk med en slik båt som førte så farlig last. Da vi kom til New York ble jeg mønstret av og var iland noen få dager før jeg mønstret på en båt som hadde navn av S/S Sandviken,

S/S Sandviken.

Rederi: Wallem & Co, Bergen. Bygd: 1926 av William Hamilton & Co., Port Glasgow. Dødvekt: 3425 tonn. Fart: 11 knop.

det var en stykkgodsbat på ca. tre tusen tonn, vi gikk fra New York til Providence som lå litt nordenfor New York, da vi kom frem ble vi beordret til marinehavnen der, på kaien lå det hauevis med store bomber som vi skulle laste inn, vi begynte lastingen øyeblikkelig og livet gikk normalt ombord, dagen etter kom en av fyrbøterne og sa at vi hadde begynt å laste øl i akterske rummet men at det sto vakt der så det ville være vanskelig å tilvinde sig noe av det, om kvelden hørte jeg guttene begynte å synge i en av fyrbøterlugarene, da forsto jeg at festen var begynt og at de hadde klart å ta fra akterrommet, jeg gikk inn og slik begynte festen, da vi ble mer og mer pussa fikk vi også mer og mer mot til å ta noe av lasten som besto av hundrevis av kasser, sjauerne ombord hjalp oss også, så det ble riktig en stor fest

av det, det var bare det at stimen sank på kjelene i maskinrummet så da maskinisten skulle se hva som var årsaken, fant han en meget pussa fyrbøter som ikke akkurat var kompetent på det daværende tidspunkt til å ta sig av fyrbøterekspertisen, vell maskinisten rapporterte til styrmannen som tok sig en tur akterut for å se hva som sto på, han hørte jo straks hvilken lugar det var morro i, vell han behøvte jo bare åpne døren for å [få] sin overbevisning tillfredstillet,

Dagen etter kalte Capteinen oss alle til salongen, der var foruten alle offiserene, også en general med sine offiserer, jeg forsto at her kommer det til å bli morro, vi ble forhørt og det ble samråd om hva de skulle gjøre med oss, Generalen fastslo at ølet var beregnet på soldatene, så det var jo alvorlig i sig selv, men han også fastslo at vi på en måte var likestillet med soldatene i dette tilfellet, så han fastslo at vi ikke burde straffes styrmannen derimot ville ilegge oss straff og sparken øyeblikkelig, vell Generalen og hans offiserer gikk og overlot det hele til skibsbefalet, det gikk på løpende bånd en etter en fikk sparken, så da jeg skulle få min avskjed sa Capteinen at avskjeden ikke måtte gjelde for mig, men styrmannen holdt på sitt, da vi var ferdig med å underskrive dokumentene traff jeg styrman i gangen, han begynte straks å overhøve mig, så jeg ble forbannet og drog til ham mitt på kjeften, han sprang deretter inn i sin lugar. Vell vi fikk noen få daler i avmønstring og tilvist en buss som gikk til New York der skulle vi melde oss på consulatet, jeg ble luta lei av hele seilinga og bestemte mig for å ta jobb iland dersom det var mulig, vi annkom til New York og jeg tok strake veien opp til court street, der ble de forbauset over å se mig igjen, så de spurde hva som var årsaken, jeg sa som sant var at det var for meget øl i lasten, de lo, om kvelden gikk jeg på sjømannshjemmet og la mig, dagen etter gikk jeg på en liten kaffe bar som alle guttene spiste på og spurde om han hadde en jobb til mig, jo så sandelig han hadde bruk for en diskvasker, jeg tok jobben og trodde nu skal det bli orden i sakene, da jeg hadde jobbet der ca. to dager var jeg på vei til sjømannshjemmet da en mann stoppet mig og spurde om navnet mitt, det var F.B.I. agent og hadde meget med akterutseilte sjøfolk å gjøre, da jeg hadde sagt navnet sa han, å thats you, du må følge mig til det norske consulat, han tok mig med til en kafe nær consulatet og trakterte mig med kaffe og smultringer, mens vi satt der thengte jeg på den hyrebasen som var der, det var en litte hyggelig fyr for oss sjøfolk, så der kommer det til å bli lite hyggelig, vell vi bega oss iveri og kom til hyrebasen, da han så mig spurde han mig om hvilken båt jeg kom fra, jeg sa navnet på båten,

S/S Lido.

Rederi: C.T. Gogstad, Oslo. Bygd: 1930 av Nyland Mek. Verksted, Oslo. Dødvekt: 3150 tonn. Fra 1940–1945 i Nortraships tjeneste. 4. syl. Compound dampmaskin. Her avbildet med det seinere navnet «Vard».

da gravde han i noen papirer og sa, ja der er en matros jobb ledig ombord i S/S Lido, det var en stykkgoedsbåt på omkring treogethalvt tusen tonn, han hørtes slett ikke vond ut som jeg hadde hørt han var, så jeg tok båten og reiste ombord. Da jeg kom akterut og hadde fått min lugar ble jeg kalt bort til Capteinen, det var en fet mann og meget rødmusket, så jeg tengte at du, å du, du har sandelig ikke spyttet i glasset i din tid, vell jeg hilste og sa hvem jeg var, han begynte med en gang å gjøre det klart at ombord denne skuta skulle stylen opprettholdes og at drikking og fyll ombord ikke ville bli tolerert, da jeg hadde fått reprimanden sa jeg takk og gikk, jeg fikk av styrmannen beskjed om at jeg skulle gå vaktmann fra klokken fire til tolv om natten. Ved kveldsmat gikk Capteinen iland og kom ombord to tre timer senere, møka full jeg måtte støtte ham bort til lederen så han ikke skulle falle, en stund senere kom det en mann ombord som representerte sig som utsending fra nortraship, han snakket stavangersk og når jeg så nøyere etter så var det sandelig Olav Moen, Capteinen på M/T Kongsgård, jeg viste ham til Capteinen og etter en stund kom han ut med Capteinen og de gikk begge iland. Det var det siste jeg så av ham, styrmann ble Captein og vi gikk til Liverpool, vi losset der det vi hadde inntatt i New York, og tok inn ny last som vi skulle til Røykjavik på Island med, vi gikk alene og vi hadde klart pent vær hele tiden, men det var her den store tyske Sharnhorst opererte så jeg var ikke videre høy i hatten, lasten besto av feltsykehus og brikker til flyplass, i Røykjavik var det stille og ingen ting å ta sig til det var

rasjonering der som på andre plasser, til og med et glass øl var det umulig å få fatt i, vell vi fikk losset lasten og gikk tilbake til Liverpool, der kom vi på verksted og fikk påmontert en hel del med skyds, rorhuset ble pansret med betong, en hel del lugarer ble innredet forut og ellers hele båten ble overhaldt, vi trodde det var innvasjonen som var nær forestående og at de gjorde oss istand tll dette formål. Deksmannskapet og maskinbesetningen var noen hyggelige karer med mange morsomme meninger. Det ble også påmønstret en kanoner som fikk lugar akterut.

Om kveldene gikk vi på en slags kantine hvor vi fikk kjøpt billig øl der var flere damer som vi kalte for donkikjæringer, der var også en som holdt sig meget med fyrbøterne og som vi kalte for norges hjelpa, vi hadde meget morro og da pubben stengte tok de damene med sig og forsvandt, jeg og en fyrbøter som vi kaldte for trondhjem kom isammen med norgeshjelpa og vi pulte henne på tørn, vell vi kom oss ombord og la oss.

Da arbeidet med båten var ferdig, fikk vi ombord seks kanonerer som fikk de nye lugarene forut, vi tok inn last som besto av forskjellig krigsmatriell og gikk i konvoy til Oran i Nord Afrika, der var livet normalt, men det var lite mat der, vin var det nokk av meget fin vin, restaurantene var tiltalende på grunn av kulturelle sider i arabisk favør, men den franske kolonimentaliteten var ennu den herskende, de allierte hadde nu frigjort endel av fransk nord afrika og også italia til omkring hundre kilometer nord for Napoli, enkelte områder i de okuperte områdene holdt tyskerne enda, det var Monte Casino, Salerno med flere, På den sisilianske siden hadde de allierte tatt en stripe ved messinastredet slik at båter kunne komme igjennom stredet.

Det var flere norske båter som gikk der og de hadde vist gått der siden innvasjonen ved el el mind, det var en engelsk innvasjon, da de gjorde innvasjon på fransk nord afrika var så og si alle de allierte nasjoner med, der var engelske, franske, polske, kanediene, australienere, indiske, amerikanske, og så var det oss, norge hadde ingen militære ytelser der, med untagelse av den norske handelsflåten som gjorde en bra innsats der.

Vi gikk nesten i fast rute på nord afrika og til en liten by som hadde navn av Torre Anunsiata, lasten besto for det meste av store bomber som dem kalte for bloch burster, de ble bare stuet rett ned i rummene i en kompakt masse,, Turen tok ca. syv dager fra nord afrika til Napoli, om kvelden når det var klart fint vær så kunne vi se flammene fra vulkanutbruddene på Vesuv og Stromboli, det var vakkert med månen og det stille blå middelhav som igjenspeilet måneskinnet og Stromboli som flammet ute på havet og da vi ut på dagen gikk på innsiden av den berømte

turistøya Kapri og inn til Napoli og la oss isammen med en hel masse andre båter, røk og lava veltet ut av Vesuv som lå litt til høyre for byen. Vell vi lå der noen timer til ankers før vi gikk inn til Torre Annunziata, vi brukte aldri los inn, Capteinen tok båten inn selv og jeg er sikker på at han kunne føre båten inn i blinde etter alle de gangene vi var der. Og så var det på land til piker vin og dans, Torre Annunziata var en meget vakker by, med uteres[t]uranter og hestedrosjer, vi kunne ta turer til Pompei noe jeg aldri gjorde, det var italienske krigsfanger som losset båten på trukker som hadde åpning i taket for maskingevær, det var amerikanske soldater som kjørte trukkene, så snart vi var ferdig utlosset gikk vi tilbake til nord afrika, byene vi for det meste lastet i var Oran, Algerie, Biserta, og Bougie, vi gikk aldri i konvoy med untagelse av en gang. En gang vi var i Oran og tok inn last skulle vi gå i konvoy til sydspissen av nord afrika og så ta rett over til italiien, vell vi hadde den vanlige lasten som besto av bomber, jeg hadde vakt og skulle gjøre blach auth det vi si blende for alt lys ombord, det var i skumringen og jeg var begynt på blendingen på mitskibet da jeg så de begynte å skyte i den fremste parten av konvoyen annet hvert skudd var selvlysende så jeg forsto det var flyangrep, det var åtti båter i konvoyen, jeg sprang opp til skydset som jeg tilhørte, fikk på mig redningsvest og stålhjelm, kanoneren som jeg var med var allerede på plass, og så begynte helvete, store amunisjonsbåter sprang i luften, luften dirret av alle eksplosjoner som åtti båter spydde ut med sa. ti skyds på hver båt og så alle destroyerne som skøt med alt det de hadde, jeg forsto at det var et samlet anngrep med u-båter og fly, da fikk jeg se et fly og jeg pekte for kanoneren min hvor det var, og så begynte vi å skyte jeg ladet og han skøt, du verden men det gikk unna, Capteinen og annen styrmann sto rett ved siden av oss da han sa til anden styrmann, det er meget vakkert men det er så forbannet farlig, konvoyen ble diregert inn mot fastlandet så nær som mulig, slik at anngrepene bare kunne foretaes på en side av konvoyen, samt at vi fikk støtte fra batteriene i land, der var det skyts og rakkettbaterier som fyrte av noe aldeles kolosalt, på toppen av det hele la en destroyer sig på innsiden av oss og spilte opp med sine skyds, det var et ennest lyshav og himmel hele greia, anngrepene kom i bølger hele tiden og jeg gikk inn for å avløse ved roret, det var utelukket å styre som vi pleide, da forut for oss var bare brendene vrak, så jeg måtte styre etter ordre fra Capteinen, han stoppet også opp for et mannskap som var kommet i livbåtene og spurte om de ville ombord, men de svarte bare at de skulle ombord i båten sin igjen da den fremdeles fløt, utpå morgen kvisten gikk vi ut av konvoyen og satte kurs for messinastredet i italiien, men du og du hvordan det så ut på dekket, det fløt med tomme hylser og granatsplinter, vell det ble ryddet opp.

Resten av turen gikk bra og vi ankret opp på reia i Napoli, der lå vi en stund til vi fikk ordre om å gå inn til byen, da vi kom inn i havnebassenget var det rett og slett

en skibskirkegård vi kom til, store passasjerbåter lå veltet om på siden så jeg forsto at her hadde det gått varmt for sig, andre båter som var blitt torpedert men som ikke var blitt sunket, hadde de lavet pirer eller kaier av, det var til en slik kai vi kom til, jeg kunne se det var en tankbåt, de hadde brent av midtskipet og poppen slik at bare bakken og flate dekket var forbundet til land, forut hadde de losse og laste redskaper og på dekket lastet de truckene eller lastebilene, vell vi måtte jo vedlikeholde skuta så da vi holdt på å skrape og pikket rust på bauen da så jeg bordt på denne nedsenkede tankbåten, du verden tenkte jeg hva er det jeg ser, der sto navnet på tankeren i baugen, Presiden[t] Hærensmith, så det var altså her Bergesen tankeren lå, vell vi losset ut lasten og gikk og la oss ved brekkvatersiden i havnebasenget. Om kvelden gikk vi på land, og ble guidet av en italiener til et hus hvor det var vin å få kjøpt, vell vi kjøpte en flaske og begynte å drikke av denne, det er alt jeg kan huske inntil jeg våknet opp på en kirke-trapp med oppskåret baklomme og uten sko, jeg hadde altså blitt dopet, det var tidlig på dagen da jeg gikk ombord, militærpolitiet i vakten for kaien stusset da han så mig, så gjorde han mig oppmerksom på at jeg skulle ha vært innenfor gaten eller konntrollen til den fastsatte tid, jeg unskjylte mig så godt jeg kunne og slapp igjennom, da jeg kom ombord var jeg i en dårlig forfattning, varmt var været og litt groggy etter det jeg hadde gått igjennom, så jeg tok prammen og rodde et stykke ut på sjøen og hoppet uti med klærne på, det var forfriskende, ja rett og slett deilig når jeg lå i sjøen, vell jeg kom mig ombord og gikk til køys.

Dagen etter gikk vi til nord afrika igjen, denne gangen skulle vi til Algerie, denne byen hadde dype sår etter innvasjonen der, flere hus var skadet og vinduer og dører bare hang og slang, der ble jeg godvenner med en gutt som hadde skopussing til å leve av, han var i elve tolv års alderen, bestandig når jeg kom iland kom han springende og pusset mine sko, det var en riktig skøyer alltid i godt humør, men han kom ikke overens med militærpolitiet, dem var han forbannet på. Det var stor forskjell mellom fransktalende og arabere, de hadde vær sin bydel, i den arabiske del av byen var det farlig å ferdes ble det fortalt, noe som jeg ikke kunne forstå, da jeg rett som det var hadde turer dit for å besøke de få resturanter som var der, og selvfølgelig så var de arabiske jentene der meget vakre, jeg husker en gang jeg kom forbi en sidegate da en araberjente smilte til mig, jeg gjorde henne oppmerksom på hva jeg ville og så forsvant vi inn i sidegaten og pulte, jeg forsto at hun var redd for at sine landsmenn skulle se henne, men det gikk fint.

Vi hadde også der som i alle andre byer, vår stambar, der kom det arabere og solgte alle slags suvenirer og gjenstander, lommebøker m.m. de hadde også bavianer som dem hadde temmet og som viste oss sine kunster, en gang jeg og to fyrbøtere var

der kom det en araber bort til vårt bord for å selge sine varer, den ene fyrbøteren var litt pussa og ble forbannet på ham, da jeg fikk roet ham kjøpte jeg en lommebok av ham, før vi gikk ombord kjøpte vi inn vin og brennevin så vi hadde noe å styrke oss på dagen etter.

Vi forlot Algerie for Italia, hvilken by fikk vi ikke greie på, da vi var kommet et godt stykke på vei fikk vi vite at vi skulle til en by som het Palermo, innvasjonen på Cisilia hadde nu startet men innvasjonstyrkene gikk raskt frem, så da vi kom til Palermo var byen tatt og styrkene fortsatte mot messinastredet, vi måtte ligge en stund utfor byen og vente på til de hadde klarert havneområdet for miner og minebelter, jeg og de to fyrbøterne fant ut at vi skulle smake på annisetten som vi hadde kjøpt i Algerie, så da jeg kom på vakt var jeg i godt humør, jeg hadde første rortørn og da jeg kom opp på broen eller rorhuset der hadde Capteinen overtatt kommandoen, vi hadde ikke ankeret ute så jeg fulgte bare instruksene fra Capteinen, endelig fikk vi klarering og inn bar det, vi kom til kai og militære begynte å losse båten, jeg gikk akterut for å få mig noe å styrke mig på, men da jeg kom dit hadde fyrbøterne drukket opp alt sammen, så vi tok en tur på land isteden, da vi kom opp i byen var hele byen full av soldater på fremmars, vi fikk fatt i en hestedrosje, og spurde kusken om det var noen barer som han kunne ta oss til, han sa da at det ikke var en eneste sjel igjen, med undtagelse av en bar, vell vi tok drosjen til baren, jeg ba om å få kjøre hesten mens han viste oss veien, og avsted bar det, vi paserte en masse soldater som var på fremrykking, de så litt medtatte ut men ellers i bra form, plutselig hørte jeg et bilhorn og en flott mercedes kom opp langs siden av oss, bakruten ble rullet ned og en offiser stakk hode ut og ropte til oss, hva tid skal dere lære dere til å kjøre til siden så folk kan slippe forbi, jeg syntes jeg dro kjensel på ham da jeg hadde sett hans bilde i den amerikanske militæravisen, Stars and Stripes, jo så sandelig det var ham, General Klark øverstkommanderende for de amerikanske styrkene i nord afrika, vell jeg svingte opp en sidegate og etter en stund kom vi til baren, jeg så mig tilbake hvor mine to fyrbøtere lå lett henslengt og en god del pussa i baksetet, jeg sa til dem at de bare kunne gå inn i baren så skulle jeg ordne opp med drosjeeieren, vi diskuterte en stund om prisen og så betalte jeg ham og gikk inn til de andre, de sto ved bardisken og hadde eller diskuterte om hva han hadde å by på, vi ble enige om en sort vin, da han gikk for å hente flasken litt lengre borte i baren så bøyde en av fyrbøterne sig bakom disken og tok to fine flasker vin, gikk derpå og satte sig og overlot mig til å betale for flasken som vi hadde bestilt. Vi satt der og pjoltret en god stund før vi gikk ombord igjen.

Mark Wayne Clark (1896–1984), øverstkommanderende for de amerikanske styrkene i Nord-Afrika under 2. verdenskrig.

Da jeg kom ombord måtte jeg gå vakt fra klokken fire til tolv midnatt, på vakta måtte jeg sørge for at de som losset båten fikk de redskaper som de måtte benytte for lossingen, jeg måtte også smørre vinsjene, passe fortøyningene så de ikke brekket under lossingen av skibet og selvfølgelig gangveien og byssa. Guttene tok en tur iland om kvelden, så jeg var så og si alene med vakthavende styrmann, det vil si tredje styrman, han var en meget hyggelig mann som hadde seilt meget på hvalfangst, da guttene hadde dratt avgårde kom tredje styrmann og spurde om jeg ville smake på et glass vin, jeg sa ja takk og så gikk vi til lugaren hans, han tok frem en flaske og så smakte vi på den, det var virkelig fine greier så vi tømte den flasken. Utpå natten kom guttene ombord, først stuerten, men hva i all verden er det han har vært utsatt for tenkte jeg da jeg så ham, hele mannen var en eneste fillehaug, armene var revet av trøyen hans, hele ansiktet var merket etter slag, da jeg spurte hva som hadde hendt, svarte han at de hadde sittet og drukket inne på en bar da de ble overfalt av flere italienere, noen av dem hadde skytevåpen så de måtte sloss for å komme ut bakveien på baren og at alle sammen trodde han hadde kommet sig ut.

Neste morgen var vi utlosset og var på vei til Biserta, etter en dags tid eller to, så var guttene i orden igjen og rutinen begynte, det var to av matrosene som hadde lavet boksehansker av seilduk, så vær gang på frivakten kunne vi se når dem trenet på luken, det var intresant å se på dem, de var virkelig ikke så amatørmessige som en skulle tro, jeg hadde også en omgang med en av dem.

Det er ganske merkelig at ubåter og fly ikke fant oss, men det var vell konvoyen dem var ute etter. Da vi kom til Biserta så var kallemperen og en av skytterne oppe i araberkvarteret, der ble de overfalt av en hel del arabere og noen av dem brukte kniv, de klarte å skjære kallemperen i helen med den.

Vell vi fikk inn lasten, denne gangen besto lasten av bomber og forskjellig slags krigsmatriell, vi hadde også sigaretter og klær i lasten. Da vi var kommet et stykke på vei så jeg en stor sky som nærmet sig, den beveget sig meget fort så jeg undres over dette, det var akkurat som om det var en levende bevegelse, jeg stirret, og skyen hadde kurs rett på oss, da begynte det å hagle på dekk, men ikke av hagl nei store gule gresshopper var det, på tusen vis vi måtte stenge alle ventiler og åpninger så de ikke kom innfor, da skyen var over var det aldeles gult over alt, vi sopte og hadde en fæl jobb med å få dem overbord, det var litt ekkelt å trø på dem men det var umulig å unngå det, det ble fortalt at enkelte stammer i afrika spiste dem, vell vi ble kvitt dem tilslutt.

Da det nu begynte å bli dårlig med fornying av klær, og mangel på mat bestemte vi oss å avlegge rummet et besøk, så da det mørknet på gikk vi til luken og åpnet den slik at ingen kunne se det, og så entret vi ned lederen da jeg kom ned på lasten så var det store klæsballer overalt, jeg åpnet en stor avlang kasse hva fikk jeg se, jo en stor brannbombe eller dummybombe, det var motagelsen som jeg fikk, jeg stirret forsiktig forover og undret på hvor sigarettene kunne være, vi hadde luken litt åpen slik at lyset kunne skinne ned, desuten så hadde fyrbøterne lamper med, vell jeg kom tilslutt over en balle som inneholdt forskjellige slags bluser og så begynte vi å undersøke hele kleshaugen, vell vi tok rikelig med klær, men hvor var sigarettene, da med ett hørte vi det banket og skrapte på luken forut, og ned kom maskinmesteren og flere offiserer, de begynte å undersøke i forrummet og vi forsto de var ute i samme ærend som vi, vell vi fant sigarettene til slutt og tok rikelig av dem.

De andre norske båtene som hadde vært i denne farten fra begynnelsen av innvasjonen hadde både søkt om klær, mat, og avløsning men de hadde ingen ting hørt fra nortraship, eller regjeringen, vi var antagelig for få til å ta hensyn til, vell

vi forbandet både regjæring og konge for dette, de hadde det vell godt og varmt i London, så hva betydde vell noen få sjøfolk her nede for dem.

Da vi nu fikk vite hvor vi skulle med lasten ble vi litt betenkelige, for det var nemlig Salerno vi skulle til, denne byen holdt tyskerne enda så vi viste ikke om vi kom til å havne opp i selve inntagelsen av byen, det var også en fjellhøyde som de allierte gang på gang forsøkte å innta men ble slått tilbake, det var Monte Casino, vell vi putret og gikk, så da vi kom til Salerno fikk vi komme inn for lossing med en gang, de hadde allerede sveipet for miner og etablert sig i byen, men folk som bodde der var det bare noen få av, da resten hadde flyktet. Vell ombord kom lossemannskapet og det ble oppdaget at det var tatt av lasten, jeg var i lugaren da de kom for å undersøke, det var bevæpnet militærpolit som foretok undersøkelsen, de spurde meg om jeg hadde noe av lasten, jeg sa ja og viste dem alle klærne som jeg hadde tatt, de lot meg beholde to sett av alt jeg hadde tatt, og spurde oss hvor vi hadde sigarettene, men det viste vi ikke, de lette litt rundt omkring før de dro fra borde. Da vi kom på land så fikk vi høre av soldatene at sendingen om innvasjonen på byen hadde blitt plukket opp av tyskerne, så de hadde vært forberedt på angrepet, tusenvis av falsjermisoldater hadde blitt meiet ned mens de allerede var i luften, det var heller ingen mulighet til å begrave de falne, så de hadde bare stuet dem sammen i store hauger og sprøytet bensin på og deretter brendt dem opp, flere av soldatene som var med på å sette fyr på haugene fortalte at under brenningen så reiste likene sig opp og forskjellige lyder ble beveget ut fra deres kropp, det hadde vist godt fælt for sig. Vell vi gikk på en bar som hadde åpen og hygget oss, derpå vendte vi oss ombord. Da vi var utlosset gikk vi tilbake til nord afrika til en by som hadde navn av Tunis, der tok vi inn den vanlige bombelasten og gikk til Napoli med, de allierte hadde nu kontrollen over hele syd italia, på Monte Casino hadde det vært utkjempet et avgjørende slag for fjellområde så tyskerne kapitulerte for, så nu hadde vi bare nord italia igjen til å bekjempe.

[Italia overgir seg og russerne kommer]

Den italienske flåten hadde også overgitt sig, det var noen store prektige kryssere, destroyere og korvetter, jeg la merke til at skibene var meget elegante og større en de alliertes, men merkelig nok ble de ikke tatt med i praksis, jeg tror heller det var allierte vakter ombord, vell de lå der oppankret. Vi leste også i den amerikanske militæravisen stars and stripes at russerne gikk kolosalt frem, det var meget oppmuntrende.

Jeg var på vakt da vi lå på reia til ankers i Napoli, det var mørkt og pent vær, månen lyste så vi kunne se nesten hele strandbredden inne på land, jeg sto oppe i en av tårnet som skytset var montert i, da jeg hørte akkurat som om det fløy fluer eller vepser forbi øret på mig, jeg sa det til skytteren og spurde om han hørte noe, han lyttet og utb[r]øt, de skyter på oss, og ganske riktig, inne på strandbredden sto det en mann, vi sprang inn i rorhuset hvor vi var beskyttet av betongen. Om morgenen gikk vi inn til Torre Annunziata og losset. Om kvelden gikk vi iland, da traff vi en norsk amerikaner som viste oss til en italiensk familie, det var noen hyggelige mennesker og vi koste oss og drakk vin, det var også en meget pen datter i huset som jeg la ann på, men det lukkes ikke, da vi gikk derfra var det bekmørkt det var blendet over alt, så da vi var kommet et stykke på vei falt jeg ned i et bombekrater, jeg slo mig stygt på kneet, men vi kom oss ombord. Etter lossingen var det tilbake til nord afrika til Algerie, hvor jeg møtte min gode kamerat og venn skopusseren, men du verden hva hadde han vært bort i, et stort stygt sår hadde han fått i tinningen, det så ut som om det var et stort stykke ute, jeg spurde ham om hvordan det hendte han svarte at militærpolitiet hadde vært borte i ham, jeg begynte å tenke mig om hvordan jeg kunne hjelpe ham, men det var små utsikter for hjelp, alle doktorene var enten på militærhospitalene og der hadde de mer en nokk med å hjelpe sårede, og de private doktorene ville helst ikke hjelpe araberne, bare den fransk talende befolkningen tok de imot. Jeg så faktisk ingen mulighet til å hjelpe ham, noe som har plaget mig meget, og som også plager mig den dag i dag, såret var stygt, så hvis han ikke fikk behandling kunne det stå om hans liv. Vell jeg håper han lever fremdeles, jeg var virkelig glad i ham.

Vell vi fikk lastet også denne gang, lasten besto av bomber og amunisjon og bensinkanner som ble stuert på dekk, det var til Bari vi skulle denne gang, dette var en av de mest spennende turer jeg var med på i middelhavet, vi skulle nemlig rundt helen på italia og der vrinlet det av e-båter og u-båter, da tyskerne hadde hele kysten av Jugoslavia og Albania. Vell vi kom oss avgårde, da vi nærmet oss Otranto stredet, fikk vi ordre om ikke å tømme slagg på sjøen, heller ikke noe høyt snakk måtte utales, alt måtte gå så stille som overhode mulig, vi sakket på farten for å passere stredet i mørke, da det var mørkt gikk vi helt oppunder land og snek oss sakte langs kysten, det var helt stille ombord, til og med fyrbøterne foretrakk å gå tunellveien enn å gå over dekk, jeg hadde endel problemer med å gå på bensinkannene, det var lit av en kunst da alt skulle gå stille for sig, litt før det lysnet neste dag, gav vi full fart på maskinen og kom inn til Bari om formiddagen, vi lå en stund på reia før vi fikk kaiplass, byen var helt tom, inne på kaiområdet lå det en hel del skibsvrak, det var bare noen få kilometer nord for byområdet frontlingene gikk, vi gikk ikke på land der, da det så ut som en spøkelsesby vi var kommet til,

det ble fortalt at under beleiringen av byen var det flere amunisjonsbåter deriblandt flere norske som eksploderte, ankeret fra en av dem fandt de langt oppe i byen på grunn av eksplosjonen.

Vell vi fikk losset lasten og gikk derfra uten noen som helst fientlige innslag, vi kom oss også forbi Otranto stredet og vi fortsatte dene gang til Tunisia, det begynte nu å gå på nærvæne her nede, etter det vi hørte var det begått flere selvmord også i norske båter, der var for eksempel en av mannskapet i en norsk båt som hengte sig i kullbaksen, kanskje den stadige drikkingen av vin også var en betydelig årsak, men uten vin og drikke duger helten ikke. Utenfor byen Tunis skulle det være en oase som det skulle være meget moro i, så vi besluttet oss til å besøke denne, vi spaserte opp til veien som førte til oasen, der gikk det hele tiden militærtrukker frem og tilbake, vi haiket oss med en av dem, det var moro å se ut over ørkenen, under kjøreturen kunne vi se mengder av amunisjon som var stablet opp i pyramideformasjoner, det var uendelige mengder, jeg husker ikke så meget av hele turen men vi besøkte en bar som det var nakendanserinner på og så vendte vi tilbake til båten. Da vi var ferdiglastet gikk vi til Italia igjen, under veis fikk vi uvær, det var fælt som det blåste, en skulle ikke tro at det kunne eksistere slike uvær i middelhavet men det viste det motsatte, vi fikk stampesjø rett mot oss det var noen krappe bølger med utrolig kraft som vi stanget mot, på grunn av stam[p]esjøene fikk vi avslitt det ene ankeret, vi ankom til Napoli med bare et anker. Da vi slapp ankeret på reia så vi at ankerkjettingen ikke strekket sig, så vi hev inn på kjettingen igjen, da vi fikk tamp så vi at også det andre ankeret var borte, vi måtte da klargjøre og feste reserveankeret til kjettingen, phuf, det var litt av en jobb, men det gikk og vi fikk ankret opp. Da det begynte å skumre gikk flyalarmen, straks etter så jeg fly som kom inn over mot byen, de fløy lavt over terrenget og jeg så at det var de mest fryktede tyske messersmith flyene og så begynte skytingen og bombingene å du å du som de skjød, det var meget pent å se når alle søkelysene var på og fly ble samlet inn av lysstrålene og ble beskyttet, men nu var det så mye granatsplinter som begynte å hagle ned på dekket at vi sprang under dekk, der sto vi og hørte på alle granatsplintene som haglet ned på dekket. Vi hadde strenge ordre om ikke bennytte våre skyts da tyskerne lettere kunne observere hvor vi lå i tilfelle vi begynte å skyte, anngrepet varte i noen timer og jeg så at ikke en eneste båt var blitt truffet tiltrods for alle lysbombene som ble sluppet ned.

[Nortraship-nyheter]

Dagen etter fikk vi besøk av en mann som var matros på en norsk liberty båt, de kom fra Bari og han fortalte at det var en del norske båter som skulle til byen, de

kom fra New York med last og ble anngrepet ved Bari, den eneste båten som unslapp var båten som han var annsatt på. Båten skulle til England og han hadde en masse nytt å fortelle oss, blandt annet hadde det vært innbrudd i nortraships kontorer i London, der ble det påstått det var underslag iblandt ledelsen der og at sjømannsforbundet var involvert, det ble diskutert om hvilken holdning vi skulle ta, så skulle han ta det med sig til England og bekjentgøre det, vi la også frem krav om avløsning, mat og klær, da han var gått fra borde gikk vi inn til Torre Anunsiata for å losse, vi fikk penger lire, som var innvasjonspenger, garantert av den allierte overkomando, noe som jeg studerte på, bruk av penger som var garantert av en masse land kunne jo også bli brukt i internasjonal målestokk, F.N. hadde jo netopp blitt diskutert og vedtatt av Stalin, Rosevelt og Churchill så hvorfor ikke, vell vi gikk iland og moret oss som vi pleide.

Vell vi ble ferdig med lossingen også denne gang, det begynte nu å bli litt ensformig med disse turene frem og til bake på nord afrika og italia i månedsvi, jeg diskuterte med en av fyrbøterne om vi noensinne ville komme herfra i live, han påsto at mulighetene var der, men jeg trodde ikke det etter alt det helvete som jeg hadde hørt og opplevd selv, ja jeg gikk også så langt at jeg trodde at Gud ikke eksisterte, hadde han eksistert så hadde han ikke tillatt denne grusomme krigen, jeg kom jo ikke på at det også var en innflytelse fra djevelen som eksisterte.

Landgangen ved Anzio Beachhead.

Vi gikk fra Torre Annunziata til Oran, der fikk vi nye ankere og glødet ankerkjettingen, de allierte hadde nu gjort innvasjon på Anzio Beachhead det var vist en forferdelig landgang, de allierte led store tap, men innvasjonen ble gjennomført, vi lastet amunisjon og bomber, du verden men jeg var spent på om vi skulle til innvasjonsområdet med lasten, vi begynte å bli forbannet på de alierte

som ikke gjorde den innvasjonen i europa så vi hadde hørt så meget snakk om, de hadde jo nu ligget å trenet for denne innvasjonen i årevis og tusenvis av konvoyer hadde til nu bragt inn uhyre mengder av krigsmatriell, det var som en sa, de gjør faen ikke innvasjon på tyskland før den øya har sunket i havet av all den tungden av krigsmatriell.

Vell vi kom oss av gårde, det ble til Napoli også denne gang, men landgangen på Ansio Beatshead var ikke mange kilometerne derfra, da vi kom til innseilingen av Napoli så vi at vulkanen Vesuv var i utbrudd det var noen veldige flammer som kastet sig opp i luften, en tykk grå røk veltet sig inn over mot Torre Annunziata og ut ruveret hvor vi ankret opp, hele skuta ble overdyngnet med lavaaske, den var så fin at den trengte sig inn alle veier. Da vi fikk klarering gikk vi inn til byen og begynte lossingen men først måtte vi feie vekk all asken på dekket, du verden det var akurat som om det hadde snedd, bare med den forskjell at kuløren her var grå og sneen hvit, så var det på land til piker vin og sang igjen, det begynte nu å bli lit meget vindrikking, jeg var ikke i samme kondisjon som da jeg kom til middelhavet, men det gikk også denne gang, vi gjorde flere turer mellom sisilia og italia, tyskerne hadde nu trukket sig tilbake lit syd for Roma, det så ut som om hele den tyske krigsmakten i italia var på retrett, over alt i rusland gikk tyskerne også tilbake, så nu forsto vi at det ikke ville vare lenge før de overgav sig, trodde vi,

[Jeg hører uforklarlige stemmer]

siste gangen vi var i sisilia i en by som het Marsala fikk jeg slike merkelige forestillinger, det var liksom det begynte å snakke i hode på mig, jeg gikk til en av fyrbøterne og fortalte ham om dette, men han sa det bare var noe tull, gå og legg dig så er det borte imorgen, men nei da det gikk aldeles ikke bort, tvert imot det begynte å spille i hode, det var like så klart som om det skulle ha vært en gramafonplate som ble avspilt, og sangen det var Lilli Lilli Marlen, om og om igjen i flere dager, jeg gikk tilslutt til stuerten og fortalte ham at jeg begynte å bli galen, han spurte mig så om hvordan det virket, jeg fortalte ham da om stemmene og den forbannede sangen som ikke ville gi sig, han ble litt alvorlig og sprang inn og hentet noen tabletter, og sa at jeg skulle ta dem og gå til køys, jeg tror det må ha vært sovetabletter for jeg sovnet som en sten. Da jeg våknet var riktig nokk musikken borte, men jeg var liksom ikke mig selv, det var som om jeg ikke fikk forståelse om hva de snakket om, men det holt jeg for mig selv.

Det begynte nu å bryte sammen for tyskerne, de alierte hadde nu gjort innvasjon på Roma og den italienske hjemmefronten gjorde sig bemerket bak tyskernes lingjer,

vi lå i Oran og lastet, der var det militæraktivitet, flere lektere ble slept ut fullastet med senegal soldater, de skulle til Roma og forsterke militæraktiviteten der, det ble også benyttet senegal soldater under fremrykkingen eller innvasjonen på Roma, noe som jeg tok meget avstand fra, da de benyttet en krigstaktikk som ikke vi var vant med, de voldtok alt de kom over. Etter noen få dager hadde de alierte kontroll over hele italiener og Musolini var blitt hengt etter bena og slått ihjel, fikk vi høre.

[Fornøyd etter sparken fra S/S Lido]

Det var jo ikke første gangen vi hadde vært i Oran, så vi hadde våre stambarer som vi holdt til i og selvfølgelig horehusene. Jeg var flere dager på land denne gangen før jeg gikk ombord. Da jeg kom ombord fikk jeg høre at den gamle Capteinen som gikk iland i New York hadde kommet ombord og overtatt ledelsen av båten, jeg ble kalt bort i salongen hvor de to Capteinene var samlet og der var flere av guttene som også hadde fått ordre om å innfinne sig, det var ikke vanskelig å forstå hva det gjaldt, vi hadde vært forlenge iland etter den nye Capteinens mening, vell det gikk på løpende bånd noen fikk advarsel og andre fikk sparken, jeg var selvfølgelig iblandt de heldige og fikk sparken, Capteinen som jeg hadde seilt under hele tiden, ville protestere men jeg var så glad at jeg jublet nesten da protesten ble avslått, jeg hadde til da vært ombord i båten i ca. I5–I6 måneder.

Jeg syntes det var rart at de sendte den gamle mannen til å overta kommandoen på skibet, det var jo trods alt ikke slutt på krigen i middelhavet, men det får bli demmes sak, jeg var ialfall så og si avmønstret, det var bare for mig å gå iland og vente på oppgjør. Jeg gikk akterut for å samle sammen mine få eiendeler, på veien traf jeg styrmannen han beklakte sig for at han ikke kunne avverge oppsigelsen, jeg trøstet ham med at en så kjærkommen oppsigelse hadde jeg aldri fått før i mitt liv, så jeg ønsket ham lykke til for videre seilas, det var en meget grei styrmann. Utpå ettermiddagen kom det en jep og tok oss til merkant navy camp i Oran, det var en plass som ble benyttet til torpederte mannskaper og som skulle til england, i campen var det anledning til å kjøpe øl og de aller nødvendigste artikler, ølet var engelsk og meget bra men det var nesten ingen som hadde opptagere til å dra opp ølflaskene med, jeg var nesten ekspert på å åpne flaskene med tennene, der var flere nordmenn der som hadde mønstret av norske båter som gikk der, en gang da noen av normennene spilte poker, kom jeg inn for å ta mig en hvil, i køya ved siden av lå det en finne, jeg hadde tatt noen flasker øl innabords så jeg var i godt humør, finnen som lå der så ut som han mistrivdes, så jeg begynte å spøke med ham, da tok det pludselig til med allvår, han tok ryggtak på mig så jeg tok den ene hånden på gulvet for å støtte mig da han lendte sig over mig, det knakk i neven og

jeg gikk bakover, jeg trodde at neve var brukket, men da blandet pokerspillerne sig inn i dansen, da de ble forstyrret i pokerspillet, og så var det slutt med slossingen. Vi var i campen ca. to uker så fikk vi besked om å møte på konsulatet for derfra å gå ombord i en troppettransporter som skulle til Liverpool, vi fikk utlevert hver sin konforlutt og ombord bar det, oppgjøret skulle vi få når vi kom til england. Ombord i båten var lasterummene innredet som vanlig for troppettransport, dette skibet var en kombinert passager og lastebåt på ca. femten tusen tonn tror jeg, ombord i båten var det cantine som vi kunne kjøpe det vi trengte, men da vi ingen penger hadde så kunne vi ikke kjøpe noe, men engelsmennene som var ombord spanderte øl på oss av og til, så det gikk på et slags vis, båten gjorde god fart, så vi gikk i konvoy for tyve mil, det var omkring femten tyve store passagerbåter som var i konvojen, det var meget pent å se når disse store båtene for full fart pløyde sjøen med samme kurs, omkring oss var det omkring en femten store destroyere som passet på oss, så i tilfelle anngrep så kunne vi bite godt fra oss, også troppettransportskibene var godt bestykket med skyds, jeg tror også at enkelte av dem hadde utstyr for dypvannsbombing, vell neven min var meget øm etter slagsmålet med finnen, den var hovnet noe aldeles fryktelig opp, da der var leger ombord sa guttene at jeg skulle gå til ham og få undersøkt hånden, han så og undersøkte den så godt det lot sig gjøre og anbefalte mig til å ta røntgenbilde av den når vi kom til england, så lavet han til en skinne som passet underarmen og bandaskerte den, armen måtte jeg ha i Heil Hitler stilling, det ble litt for brysomt for mig, så etter en to dager tok jeg den av. Vi begynte nu å lure på hva som sto i konforluttene, alle konforluttene så ut til å være like de var forsegleet med det norske konsulat stempel, en av guttene tok da og åpnet sin, men det som sto der var bare noe forbannet tull så åpnet de andre guttene sine konforlutter, men det var bare kopier fra den første, så vi hev skitten overbord, jeg åpnet ikke min engang.

Jeg tror ikke det tok mer enn tre fire dager til Liverpool, vi pusset oss opp så gått vi kunne, men du å du så vi så ut, noen med amerikanske militærklær som dem hadde skåret opp for at de skulle passe og noen med blanding av militærklær og siville klær, vell vi gikk til konsulatet i Liverpool og forlangte å få nye klær, det ble øyeblikkelig akseptert og så ledsaget de oss til en butikk, men avregningen hadde de ikke motatt enda, da var vi forbannet på konsulen i nord afrika, han hadde da sandelig hatt nokk tid på sig til å ha klarert dette for oss. Vell vi fikk ti shilling uken inntill oppgjøret var ordnet, det var ingen problemer med underholdning og kos, hadde vi bare nokk til et glass øl så var det inngangspenger for hele hyggen, det kom altid sjøfolk fra båter som annløp byen, og da var det dem som rev i drinkene som vi drakk, en gang midt på dagen gikk jeg og en kamerat og funderte på hvor vi

skulle gjøre av oss, alle barer var stengt på den tiden, han var eldre enn jeg og en riktig rusk av en kar, jeg er sikker på han var nærmere to meter høy og dertil bredskuldret, vell han kom isnakk med en engelskmann og spurte ham om der var noen speak isy shop rundt omkring der han ba oss da om å følge ham så skulle han vise veien, da han skulle på samme sted, vi gikk inn noen bakgater og fandt lokalet som solgte øl og brennevin ulovlig, vi hadde desverre bare nokk penger til hver sit glass øl, og så fikk vi bare håpe at noen nordmenn kom og spanderte på oss, jeg tok mig en tur ut på gulvet for å se om det var mange folk for om mulig se om det var noen norske iblandt dem, plutselig hørte jeg det ble brudeljer i den ene delen av salen og det sprette sig, jeg fikk mig en på kjeften så jeg var allerede i god sving da jeg kjente to armer rundt mig og så ble jeg løftet opp og deretter satt ned på en stol i hjørne hvor vi satt, det var kameraten min som kom til assistanse, han fløy deretter bort til bordene rundt oss og samlet inn alle ølpintene som sto på bordene og så satt vi og drakk, mens de andre sloss som fillene føk kvinner og menn, han som eide baren steg opp på en stol og forsøkte å tale til gemyttene, men det var nytteløst, der fløy en full ølflaske igjennom luften og havnet i veggen bak ham, han dukket ned bak disken øyeblikkelig, kanskje han ble skadet, jeg vet ikke, men han forsvandt jeg så ikke mer til ham, du å du, som de sloss, flasker og glass var det bare glassbiter igjen av på gulvet, der vi satt hadde vi vegger på hver side så vi hadde dem i ryggen, vi skålte og drakk det vi kunne, så vi var fine og godt i glansen da det stilnet av, å herregud som de så ut, blodet randt fra annsiktene deres, noen kvinner måtte bæres ut, de var aldeles overs[p]røytet med blod over ansiktet og fulstendig bevistløse, huf, det var en stygg opplevelse.

Endelig fikk vi oppgjøret fra nord afrika, det var virkelig betydelig avbetaling, jeg og en stavangergutt tok oss da en god fest, pengene var løse i lommen så de varte ikke så lenge, hver dag var vi nede i gangen på sjømannshjemmet for å se på listen over ledige hyrer, så ble det til å kjøpe sig en kasse øl og satt og koste oss på rummet, en gang jeg og stavangergutten var ute og festet ble jeg litt dårlig så jeg vendte tilbake til sjømannshjemmet for å legge mig, da jeg hadde sovet en tid, ble jeg vekket av representanter for politiet, de begynte å spørre mig om hva tid jeg gikk fra stavangergutten og om jeg viste hvor han aktet å gjøre av sig, jeg sa hva tid jeg forlot og at jeg ikke viste hvor han aktet å gå etterpå, jeg skjønte jo at noe galt hadde hendt ham, så jeg spurde om der var noe i veien, de sa da at de hadde funnet ham i en utbombet butikk, og at han lå på Royal Informerly Hospital, aldeles skamslått, jeg var meget forbauset over det som hadde skjedd, jeg måtte jo se å besøke ham så fort det lot sig gjøre så dagen etter gikk jeg og kjøpte sigaretter og noe frukt, og satte kursen til hospitalet, da jeg kom opp fikk jeg se et fryktelig syn, hele ansiktet var ødelagt, øyenlokkene var sydd sammen slik at han så vidt kunne

se igjenom dem, hele hode var fult opp av sting på kutt som han hadde fått og dertil gul og blå over hele hode og fryktelig opphovnet, jeg spurde om hvordan det hadde gått til, han fortalte da at han ble overfalt av fire menn og at det hadde gått varmt for sig, inntil han våknet på hospitalet, vell jeg besøkte ham flere ganger mens jeg var der, så en dag da jeg var nede og så på tørnelisten var det en båt som skulle ha matros, jeg gikk straks bort til han som sto for tørneordningen og fikk jobben, det var en Stavanger tankbåt som het M/T Kaldfonn, jeg hadde nu vært iland i ca. fjorten dager og festet nær sagt hver dag, det hadde tatt på nærvene så jeg stivet mig opp på endel drinker før jeg gikk ombord, da jeg kom ombord ble jeg henvist til min lugar, det var en forholdsvis ny båt bygget i 1939, så båten hadde meget bra lugarer, jeg gikk så midtskibs og fikk køyklær og sigaretter og såpe, det var salonggutten som tilviste mig sakene, jøsses dette var som å komme i himmelen i forhold til hva jeg kom fra, da vi var ferdiglosset tok vi konvoy til New York, det var nu stilnet av med all torpederingen, men en kunne jo aldri vite, tilstede var de tyske u-båter over alt, så sikker var vi aldri.

M/T Kaldfonn.

Rederi: Sigval Bergesen, Stavanger. Bygd: 1936 av Deutsche Werk A/G, Hamburg.
Dødvekt: 14770 tonn. Fart: 12 knop.

Båten var på ca. femten tusen tonn og hadde stilas for dekslast, det ble også mer effektivt med hensyn til eskorte for konvoyene, korvettene kunne nu eskortere oss hele veien over atlanteren, da disse fikk bunkers av tankbåter underveis, flyeskorte hadde vi fra begge sider av i atlanteren, så nu var det meget tryggere, selvfølgelig i stillehavet og der hvor vi sloss mot japanerne var det fremdeles anngrep og tap av norske båter, nei det vi lurte på var hva tid de skulle gjøre innvasjon på europa, det lengtet vi etter så det kunne bli slutt på denne grusome krigen, men krigssituasjonen var nu en helt annen, russerne gikk frem over alt, og de allierte bombet noe aldeles forferdelig på industriområder og byer i tyskland, vi gikk så å si i fast rute New York og Liverpool med olje, fly og annet krigsmatriell. Dette var en fin fart, i amerika var det jo som vanlig, men unntak av plakater som var festet over alt, såsom bilede av Rosevelt hvor det sto Buy Vaar Bonds, og bilede

av Mac Arthur og E[i]shenhower hvor det sto til oss sjøfolk, talk there and dye there, med bilede av en bar hvor vi snakket og spioner som hørte det sendte meldingene til tyske u-båter, hvor vi deretter ble torpedert. Vell arbeide gikk rutinemessig med rus[t]banking og vedlikehold, det tok omkring syv dager fra Liverpool til New York, så da vi ankret opp på reia, og så libertystatuen og manhattan føltes det deilig å være på gamle trakter igjen. Vi gikk til en oljeplass nær byen og lastet olje deretter gikk vi til brooklyn og tok inn dekkslast, jagerfly, jeg tok en tur til manhattan med subbveien fra brooklyn, og spankulerte opp time square, jeg var helt alene så det var litt ensomt å ikke ha noen å prate med, da jeg kom til en bar så sto der en boms utfor og bommet til sig penger, jeg spurde ham om han hadde lyst på en drink, han lysnet opp over hele ansiktet, men jeg forsto han var redd for anntrekket så jeg sa til ham at det gjorde ikke noe om hvordan han så ut, og inn bar det, da vi kom inn bestilte jeg to drinker av barkeeperen, han så litt skeptisk på min følgesvenn men det gikk bra, vi drakk og skålte og hadde det hyggelig en stund sammen, da vi var fornøyd gikk vi, han takket for drinkene og jeg fortsatte ned over Time Sqare, da jeg hadde gått et stykke på veien så hørte jeg musikk og rop fra alle menneskene som var der, da jeg så etter kom der store militærkoloner marskerende nedover gaten, det var meget pent å se på da alle marsket taktfast nedover gaten, folk var aldeles ville de hyllet og skrek til soldatene og soldatene vinket og ropte slagord igjen, de skulle antagelig til de store troppe-transportene som førte dem til ukjent bestemmelsested, antagelig til okuperte japanske farvann eller til england, vell det var et pent syn, jeg tok deretter subveien til brooklyn, hvor jeg traff guttene og ble med dem til vi gikk ombord, dagen etter tok vi konvoy til Liverpool, i konvoien var det den samme rutine med signalflegg heising om ordre for natten, ordren ble først sendt ut fra skibet som gikk i midten i foreste rekke, der var det komodoren befant sig.

Da vi nærmet oss kanalen fikk vi kontraordre om å gå til London, det var volsomt å se de store flokkene med forskjellige slags bombefly som fløy frem og tilbake, der var alle slags typer jagerfly og bombefly såsom flying fortes, halifax, boston, spitfire, hurricane og mange flere, du kan tro dem har gjort det hett for tyskerne, jeg syntes synd på dem, men det var jo dem som startet krigen, så det fikk de bare erkjenne. Vell vi kom oss inn til en plass i nærheten av London og losset lasten, så var det i konvoy tilbake til New York Da vi kom til New York fikk vi ordre om å gå til venezuela for å ta inn olje og deretter til New York for å ta inn dekkslast som besto av noen store kontainere, jeg anntar det var tanks som var i dem og gikk til england med, slik gikk vi frem og tilbake inntil den store dagen kom.

Endelig invasjon i Normandie

Innvasjonen var et faktum, vi var utfor New York da vi hørte det var gjort invasjon i normandie, da vi kom inn fikk vi ordre om å rengjøre tankene vi skulle få hundre dollar hver for jobben, da vi hadde gjort tankene rene gikk vi og tok inn dieselolje og tanks og så bar det i konvoy igjen denne gang til Cherbourg, en plass i normandie, da vi kom frem var været disig og rundt oss var det store lasteskib og troppettransportere på hundrevis, det var båter over alt, små invasjons båter gikk frem og tilbake med soldater, båter rundt omkring oss eks[p]loderte enten ved torpedering eller bombing, jeg sto tilrørs og var trett og nærmest likegyldig med det som hendte rundt omkring oss, Captein Paulsen sto ved døren til rorhuset og ga ordre, da vi måtte holde klar av andre båter plytselig smalt det ved siden av oss, det var en troppettransporter som gikk i luften, Paulsen kom bort til mig og tok roret og ba mig om ta en kikk på båten ved siden av, da den brandt noe aldeles forferdelig, jeg gikk bort til døren og så bort, flamene sto høyt til værs mellom skortstenene på båten, jeg begynte å lure på om båten var torpedert eller bombet i tilfelle den var bombet så må flyene ha sluppet bombene på måfå, da tåkedisen var altfor tykk til å se igjennom den, vell jeg gikk tilbake til roret og begynte å tenke på hva jeg skulle gjøre i tilfelle vi ble truffet, jeg så bort på de fire geværene som sto oppstabelt langs veggene i rorhuset og over dem hang en militærrevolver, da var min beslutning tatt, jeg ville ihvert fall ikke bli oppbrendt. Etter en stund fikk jeg avløsning og gikk akterut, på veien vinket de til mig fra invasjonsprammene og jeg vinket igjen, det skulle være godt med en kopp kaffe nu tenkte jeg og gikk ned i penteriet, der tok jeg en kopp de[i]lig kaffe og resignerte litt før jeg gikk tilkøys. Jeg våknet da en av guttene vekket mig, jeg hørte da at maskinen var igang og fikk vite at vi skulle til Bristol med lasten, jeg pustet lettet ut og jeg skønte at det var galskap å ligge der som skuddskive med den kostbare lasten, vell Bristol skulle være en meget atraktiw town med mange pene jenter og godt øl, da vi var i New York kjøpte vi allslags tøystoff som brystholdere og dameundertøy, da disse varer var rasjoneringsprodukter i England, dette pulte vi opp når vi kom frem. Vell vi ankom Bristol og fikk losset lasten, deretter tok vi konvoy til New York igjen for å innta en last, nu gikk vi så å si sikkert for anngrep av ubåter, da disse hadde konsentrert sig i nærheten av områdene som de allierte tok tilbake og frem gikk det, både på den russiske siden og den allierte siden. Da vi kom til New York tok vi inn last til Skotland, på overturen fant vi en livbåtkagge som vi satte vin på, den ble plasert i vår lugar og råmaterialet var figen, den klukket og gikk som bare det og utstrålte en

meget fin lukt i lugaren, da vi ankret opp i Glasgow besluttet vi å smake på vinen, den hadde nu stått og jæret i ca. syv dager, så den var nokk i den ferskeste laget, da vi la øret ned til dunken hørte vi tydelig at den fremdeles gikk, vell vi tok hver vårt tilmålte livbåtbeget og smakte på stoffet, men det var ikke noen ordentlig vinsmak i den, ikke for det, den var tydelig sterk nokk men vi bestemte oss for å vente yterligere syv dager før vi tok av den igjen. Da jeg gikk tilkøys forvisset jeg mig om at dunken var tildekket før jeg sovnet, da jeg våknet var vi ankret opp i Glasgow på ruveret utenfor Gurroch, jeg gikk til messen for å spise frokost da jeg fikk høre at anden kokken var tørnet på fylla, det var en uteseiler så jeg forsto at det ville ta tid før drikkingen tok slutt, ialfall måtte det ikke finnes brennevin innen hans rekkevidde. Vell dagen gikk og vaktene fortsatte som før jeg hadde åtte tolv vakten, så ved midnatt gikk jeg og la mig til å sove, dunken klunket og gikk og jeg sovnet av, utpå natten hørte jeg noen rare lyder og grynt og da jeg så etter så satt anden kokken ved siden av kaggen og koste sig av innholdet, jeg fløy opp og jaget ham ut av lugaren og dekket til kaggen igjen. Ved frokostbordet om morgenen var det snakk om at anden kokken var borte, de hadde lett over hele skuta men han var som sunket i jorden, utpå dagen kom det besked om at en mann var funnet druknet ved strendene i Loch Lomen, og da folk fra vår båt hadde vært iland og observert liket så kunne de bare konstatere at det var anden kokken. Vell vi fikk losset lasten og var på vei til New York igjen, tyskerne var på full retur både fra øst og vest, verst var det for en Scottisk militæravdeling som var blitt sluppet ned i fallsjerm i Arnheim område de var helt innringet og umulig å få kontakt med, de sloss desperat for å få has på jernringen som var rundt dem, ellers gikk de allierte og russerne frem over alt, Hitler brukte alle reserver han kunne, også femten seksten åringer, men slaget var tapt for ham, den ene hovedstaten etter den andre ble erobret, general Patton hadde et ordspråk, frem og nix tilbake, vell vi gikk frem og tilbake med krigsmatriell til de allierte da endelig kapituleringsdagen kom, vi var i konvoy midt ute i atlanteren da vi fikk vite det, iland var folk aldeles ville, rundt omkring i verden, på Time Sqere rev de klærne av kvinnene og hjemme i Norge skulle det være tre lovløse dager, ombord sendte vi telegrammer hjem om at vi var ilive, så gikk vi igang å fjærne malingen på ventilene som vi hadde på for blenni[n]gens skyld, du og du, men dere skulle se konvojen om natten, da alle lanterner og lys skinnet fra åtti store transportskip det var et vakkert syn, vi gikk en dag i konvojen og så ble konvojen splittet og vi gikk hver til vårt bestemmelsessted, det var den siste konvojen som gikk i atlanteren.

Da vi kom til Nev York var alt normalt, men krigen var ikke ferdig, japanerne var enda i okuperte områder i det fjærne østen, amerikanerne snakket om atombomben som var nærmest uteksperimentert og klar for bruk, jeg tok på det

tidspunkt mitt standpunkt og var for at de skulle bruke den mot japanerne, slik at det ville være slutt på krigen. Vell vi fikk ny last ombord og denne gang skulle vi til Pearl Harbour, det var på den byen amerikanerne ble overfalt og som ble årsaken til at amerikanerne ble med i krigen, byen lå i Havai gruppen på en øy som het Oahu, vell vi gikk igjennom panamakanalen og ut i stillehavet, vi viste at japanerne førte en brutal krig også mot oss sjøfolk, så vi var på vakt og holdt blendingen ved like om natten da det var mørkt, men vi ankom Pearl Harbour uten noe som helst anngrep, vi hadde fuel oil og Hellcat jagerfly som last, på land var *preget* sydhavsøers kultur og romantikk, guttene satt på barene med blomsterkranser rundt halsen, jeg tok en tur omkring og kikket på byen, der var flere barer på veien som jeg besøkte, så jeg var passelig pussa da jeg besluttet å vende tilbake til baren som guttene satt på, den var eiet av en danske og var en meget tiltrekkende bar, med florshow og dans, da jeg var kommet et stykke på veien var det en fotograf som spurde mig om jeg ville bli fotografert, jeg satte mig ned i en stol ved fortauet og fikk en vakker pike iført stråsjørt og blomsterkrans rundt halsen, det var noen nydelige små bryster hun hadde, og så tok han bilede av mig, jeg betalte og sa at jeg skulle komme og hente bilede om en stund, jeg fortsatte så til baren som guttene satt på, der skålte de og sang, da det ble sent på kvelden gikk vi ombord, da vi kom til vakten til havnebasenget ble vi stoppet av militærpolitiet som ville se vår legitimasjon, det var et par av guttene som hadde mistet denne og derfor ikke kunne legitimere sig, M.P. en sto på sitt og ville ha legitimasjonen, så det ble litt farlig spesielt da han som hadde mistet legitimasjonen var en bergenser, jeg holdt formelig pusten når M.P. begynte å svinge med den hvite køllen, jeg viste av erfaring at de ikke var å spøke med, men det gikk gudsjelov bra og vi fortsatte ombord, da lasten var utlosset gikk vi tilbake til New York via en av øene i Karibien hvor vi tok inn last, da vi nærmet oss New York gikk vi alle og sa opp, vi ville hjem. Da vi kom frem fikk vi brever hjemmefra det var noen kjærkomne brev, jeg hadde jo ikke hatt forbindelse hjemmefra på fem år, i brevene trodde de at jeg var død da M/T Kongsgård ble torpedert som var et av krigshistoriens styggeste krigsforlis for oss, men som sagt jeg var ilive, vi ble skuffet da vi fikk vite at vi ikke kunne mønstre av, da mannskapene som ble sendt hjemmefra var bare ramp, og som også ble sendt hjem igjen. Deretter fikk vi last til Buenos Aires, da vi var kommet ut på havet utenfor New York ble det opplyst at President Truman som da hadde overtatt ansvaret for Amerika hadde givet Japan to dager til å overgi sig betingelsesløst, ellers ville Japan bli bombet med Atombomber. Da vi kom til Buenos Aires fikk vi besøk av sjømannskirken som arrangerte fotballkamp, men da aran[g]emanget skulle gå av stabelen så tørnet mesteparten på fylla, så det ble bare endel som deltok, krigen var nu slutt og japanerne hadde overgitt sig betingelsesløst til

General Mac Arthur, det ble sluppet to atombomber i Japan før de gav sig, og på sine knær med et fader vår overleverte han Japan til de rette myndigheter, jeg antar at de fleste festet på grunn av at krigen var ferdig. Jeg la merke til når vi gikk ut i La Plata elven og paserte fabrikkannlegg at det var store hauger med mais som ble brendt opp på grunn av at prisene på almindelig brenstoff var dyrere, dette er gjort da tusenvis av mennesker sulter ihæl, vell det er klart at det må være noe i veien med verdensstyringen av resurser som mennesker trenger, som er i nød.

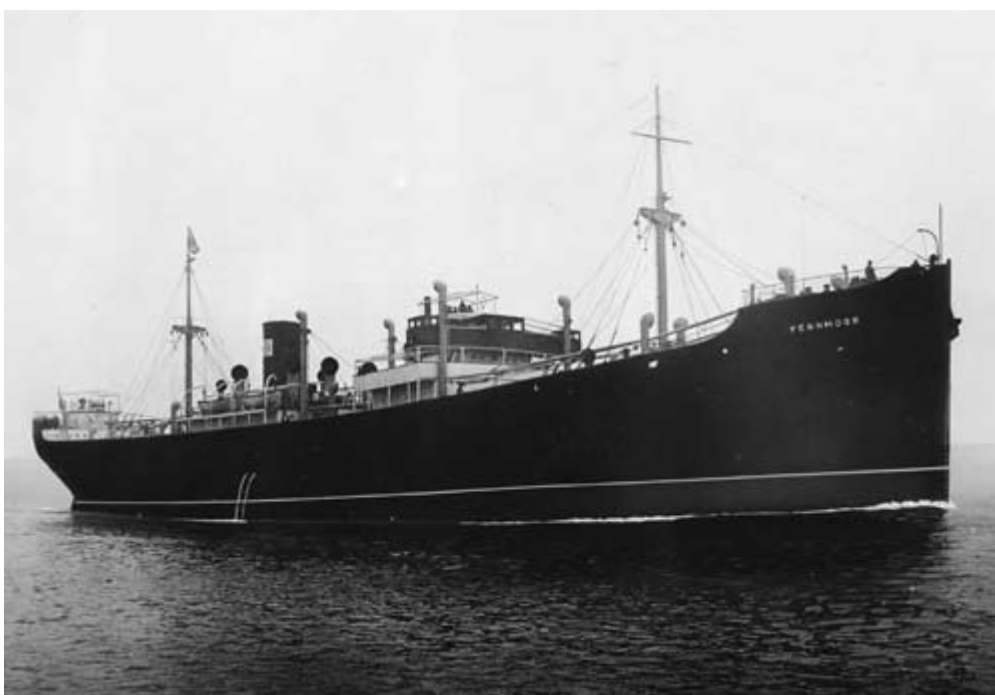
Vell vi ankom til New York igjen via en av øerne i Karibien akkurat som sist, og losset på en plass litt utfor byen, deretter gikk vi til en av pirene ved South Street, Det er bekymringsfylt eller skal vi si vemodig å tenke på at regningen for denne krigen er 60 millioner menneskers liv, dette kunne ha vært unngått dersom Hitler hadde ført en menneskelig politikk.

I South Street var det mange koselige barer, der var det forskjellige sorter sjell å spise blandt andre delikatesser, en gang jeg og anden kokken skulle ombord ble vi uenig om en eller annen ting, vi var høyrøstet mot hinanden og da vi paserte tre fire politikonstabler kom anden kokken til å si «a foch you» til mig, politifolkene trodde dermed at det var dem han fornærmet og føk på ham og begynte å denge ham med køllene, jeg sto ved siden av og torde nesten ikke å røre mig, han vrælte og skrek, men de dengte på og sa «vi skal lære dig å fo[r]nærme New York policemenn», da de slapp ham fløy han som en strek ombord i båten, det er litt merkelig tenkte jeg at først den gamle og så den nye anden kokken skulle være så uheldig. Ombord fikk jeg høre at en av guttene hadde vært hos tannlegen og fått fikset tennene på regning til Nortraship, de hadde bare trukket beløpet fra sparebonusen, det var et fast beløp som ble trukket fra hyren og som skulle komme sjøfolkene til gode når krigen var slutt. Jeg benyttet da anledningen til å fikse mine to tenner som ble slått ut, da de jeg hadde var på plate, det var et meget bra arbeide tannlegen utførte, jeg fikk to tenner på gullbro og har dem den dag idag. Da vi var ferdige med klassingen som jeg tror ble utført gikk vi til England med last, anden kokken var så øm at han nesten ikke kunne sitte etter medfarten han fikk i New York, men det gikk over. Etter vi hadde losset i England så gikk vi tilbake til New York hvor jeg mønstret av, jeg hadde da stått ombord i båten i 15–16 måneder. Jeg fikk avbetalingen og sparebonusen utbetalt og tok taxi til Syd Brooklyn hvor jeg og en av gutten fikk et bra rum. Jeg begynte så å gjøre innkjøp av presanger til dem hjemme som besto av tøy og ellers varer som var rasjonert hjemme.

I Brooklyn var det en bar som en kvinne eide hun kalte vi for marikatten, en gang jeg var inne og hadde noen drinker så så jeg en norsk marinegast stå ved disken,

jeg syntes det var noe kjent med denne mannen og da jeg så nærmere etter så var det en av kameratene som jeg seilte hjemmefra med, det var Harald, han hadde altså også overlevet krigen det var bare Kåre som ble igjen der ute.

Etter at en av guttene hadde vært nede på konsulatet for å forhøre sig om hjemreisen så fikk vi høre at vi kunne velge enten gratis hjemreise med jeg tror det var Bergensfjord, eller vi kunne arbeide oss hjem med båter som skulle til Norge, jeg valgte da å arbeide mig hjem, da finansene ikke var så up to date akkurat da,

M/S Fernmoor.

Rederi: Fernley & Eger, Oslo. Bygd: 1928 av Burmeister & Wain, København.

Dødvekt: 7880 tonn. Fart: 12 knop.

båten som jeg fikk for hjemreisen var M/S Fernmoore. vi gikk først til Boston og tok inn kullast for Oslo og så bar det iveri. Da vi var utfor norskekysten og så gamle Norge reise sig i horisonten sa jeg til mig selv «stenrøys, stenrøys, svelt ihæl» styrmannen som sto ved siden av forsto vist ikke hva jeg mente, og det til trods av at han hadde vært hjemme og sett ødeleggelsene som måtte bli igjenoppbygget, jeg var sikker på at vi måtte stramme inn livremmen for å få dette til. Vell vi ankom til Oslo og fikk gratis billett til Stavanger dagen etter, da jeg satt på toget funderte jeg på hvordan det kom til å bli når jeg mødte dem hjemme, det var jo en underlig følelse å være hjemme, det var akkurat som om det ikke var virkelig noen ting. Vell jeg ankom til Stavanger og syntes det så helt normalt ut, etter det jeg hadde hørt så

skulle folket være temelig medtatt på grunn av lite mat men det så jeg ikke noe til, da jeg fikk drosje spurde jeg sjåføren om hvordan det sto til, han svarte at alt begynte å komme i normalt jenge igjen, da jeg kom hjem var alle borte så jeg måtte knuse et vindu i kjelleren for å komme inn, den første jeg møtte var en av naboene som fortalte at alle var reist til landstedet på Tau, jeg kom så i kontakt med min onkel som ordnet reisen til Tau og varslet samtidig at jeg var kommet hjem. Da jeg kom frem sto alle og tok imot mig så ble det fest og gjensynsglede etter alle årene ute, dette var i slutten på mars i 1946.ⁿ²

ⁿ³

A handwritten signature in blue ink that reads "Carl Ingevald Hansen". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Den siste maskinskrevne siden om krigen (s. 56) er signert. Det er der også skrevet med penn at Carl dro fra Baltimore 31. mars 1946 og ankom Oslo 16. april.

Del 2: Carls manuskript om tiden etter krigen

For frihet og fred

[n4](#)

Jeg var litt i tvil om hvordan jeg skulle få noen inntekter til å leve på, alt var så komplisert jeg følte det som om alt var et eneste rot, det mest sansynlige var å dra til sjøss igjen, men å forlate dem hjemme nesten med en gang jeg var kommet hjem stoppet meg fra den tanken, så jeg bestemte meg for å søke arbeid hjemme for en tid. Jeg gikk på arbeidskontoret og satte meg på tårn for arbeid, der gikk jeg ledig en tid inntil jeg ble tilbudt arbeide på Rosenberg mekaniske verksted, jeg tok jobben og ble tilvist jobb i plategjengen, der var også flere som hadde seilt ute og som jeg kom sammen med, til å begynne med så ble jeg satt til å utføre forskjellig arbeide, formannen ved navn Sebøe var en meget grei formann som forsto sitt arbeide, for det meste ble jeg satt til å benke ut plater ved en presse som ble drevet med vanntrykk og ellers boring ved boremaskinen, da jeg ikke var så rutinert og borene var av krigsprodukt så gikk der nokså mange borer til spille eller ble ødelagt, engang kom Sig. Bergesen d.y. til inspeksjon han hadde kjøpt aksiemajoriteten til Rosenberg og var således den drivende leder av bedriften, han jeg samarbeidet med ble oppmerksom på ham og ble meget ivrig og ville påvirke meg til å være mer oppmerksom til arbeide jeg ble forundret og spurde om det var noe serskilt ved ham, han sa da at det var ham som var eier av verkstedet. Det var flere båter som kom inn for reoperasjon, deriblandt M/T Polartank som jeg hadde vært ansatt i når krigen varte, den skulle opphuges så vi ble satt til å fjerne alle løse deler av båten, jeg syntes det var vemodig å komme ombord i båten som hadde fraktet så meget bensin til de allierte og som hadde en så god maskin og som jeg hadde hatt så meget å gjøre med, men lean leasing skibene overtok og de gamle måtte skiftes ut. Til slutt ble jeg satt til å gløde nagler og forsyne arbeiderne med verktøy, verktøyet fikk jeg utlevert ved å levere en merket brikke som jeg hadde på et knippe. Jeg arbeidet utover til juli da min bror kom til meg og sa at jeg burde ta styrmannskolen til høsten jeg svarte da at det vil for meg være en umulighet da jeg ikke var noe skolelys, du ikke klare det sa han høh, nei du min gode kalle der tar du

feil, jeg ble dermed litt intresert og spurde hvor meget det ville koste å ta skolen, det skal du ikke bry dig om, vi skal støtte dig.

Jeg gikk da noen dager og tenkte på hva jeg skulle gjøre og tok min beslutning for å ta skolen, jeg gikk så og satte meg opp som elev. og traff en av arbeiderne ved rosenberg som jeg ba om å levere verktøybrikkene til bestyrelsen og fortelle om min beslutning.

I september 1946 møtte jeg så opp på skolen for å ta opptaksprøven, skolens rektor var Herman Omland og lærere var Endresen og Lassen, Endresen var vår lærer for styrmannsklassen og Lassen var lærer for kystskipperklassen, der var også lærere for språk og helselære. Jeg holt på med oppgavene nesten hele natten, det var jo uvant for meg å begynne med oppgaver i regning og Norsk jeg som bare hadde utført vanlig sjømannsarbeide og ikke praktiserte skrivningen i det hele tatt siden folkeskolen. Vell det gikk bra og jeg kjøpte bøker til å praktisere min lærdom fra. Da det gikk nokså trutt til å begynne med så spurte far meg om jeg ville ta privattimer utenom praktiseringen på skolen, han hadde nemlig en forbindelse med en av navigasjonslærerne fra krigsårene og som var en god venn. Jeg avslo og fortsatte på vanlig vis og etter en tid klarte jeg å få fatt i tråden og det utviklet seg bra, så tilslutt ved eksamen fikk jeg Meget godt i hovedkarakter. sommeren 1947. Etter noen måneder gikk jeg ned til Bergesens rederi og ville ta hyre, jeg spurde om de hadde en 3dje styrmannspost ledig, han som var representative for rederiet svarte da at de bare hadde matros, post ledig, men at der var gode muligheter for fremtiden i rederiet dersom jeg var tilfredstillende for rederiet, jeg hadde inntrykk av at han var mer opptatt av oppførsel enn sjømannskap,

[Til sjøs igjen]

M/T Solfonn.

Rederi: Sigval Bergesen, Stavanger. Bygd: Deutsche Werk A/G, Hamburg, i 1939.

Dødvekt: 15247 tonn. Fart 12 knop.

jeg tok jobben og ble således mønstret ombord i M/T Solfonn som var søsterskip til M/T Kaldfonn som jeg hadde vært ombord i under krigen. Jeg ble bitt om å møte opp på mønstringskontoret kl. 10-00 neste dag, det var den 16-10-47. Jeg møtte styrmannen som også hadde mønstret, han virket litt nærvøs og virret med hode da jeg presenterte meg for ham, jeg lurte litt på dette da jeg var vandt til de styrmennene som seilte under krigen og de var som regel stylemindet, vell jeg mønstret på båten sammen med en annen matros som hadde navn av Eltervåg, vi fikk beskjed om å ta flyet til London noen dager senere, der skulle styrmannen være og ta imot oss, vi gikk deretter ned på kontoret og fikk billetter og 10 pund hver i avanse, dagen etter tok vi flyet til London hvor styrmannen tok imot oss og innkvarterte oss på et hotel, om kvelden gikk vi på en bar og koste oss med noen glass øl, jeg hadde forståelsen at Eltervåg ikke hadde erfaring i utenriks sjøfart og dertil ingen aning om den praktiserende sjømannsskikk som jeg var vandt til. Vell vi vendte tilbake til hotellet og sovnet til neste morgen, da styrmannen kom for å hente oss da vi skulle ta toget til South Hampton, da jeg var litt nedfor på grunn av øldrikkingen kvelden før, så gikk jeg inn på jernbanerestauranten og fikk meg noen glass øl for reoperasjon og gikk deretter tilbake til de to, straks etter gikk toget og vi

var på vei. Da vi ankom til South Hampton møtte skibsagentens folk opp og vi fikk vite at vi skulle ta en passbåt ut til skibet når det paserte byen, der var også to yngre damer som agenten ba styrmannen om å følge med, de skulle være Capteinens gjester ombord i båten for en tid. Da vi kom ombord i passbåten så lå M/T Solfonn på veret ute i ruveret, vi kom ombord hvorav vi ble mødt av mannskapet som sto ved rekkverket forenfor poppen, en av dem elektrikkeren tok oss ned under dekk og viste oss lugaren, det var samme lugar som jeg hadde da jeg var ombord i M/T Kaldfonn, men hvilket syn, lugaren hadde sikkert ikke fått vaskeklut på årevis den så ut etter gammelt sjømannsuttrykk ut som et horehus. Vi gikk med en gang etter vi var kommet ombord med Kurs for Hamburg. Da vi kom til Hamburg da var det et fryktelig syn som mødte oss oppover ruveret, store oljetanker og hus var bombet sønder og sammen, Da vi kom til kai fikk vi fri og drog på land, vi havnet på en bar og begynte og more oss, i baren var der soldater og ofiserer fra de allierte og tyske militære som ennå var i uniform, jeg hadde forståelsen av at de fleste tyskere var lut lei av hele tilværelsen og det undret jeg mig ikke på, det var jo ødelagt alt så for mig syntes som om alt og alle var nødt til å begynne fra bunn av. Jeg syntes lit syn på dem men det gikk over etter hvert som drinkene tok overhånd, før vi gikk ombord hoppet jeg opp på bordet som vi satt ved og sang Deutschland, Deutschland, deretter gikk vi på horehus og hadde det moro. Dagen etter gikk vi ombord og en stund senere forlot vi Hamburg med kurs for Curacao i Karibien, livet ombord fungerte normalt og damene til Capteinen lå og solte sig i tropevarmen, de var meget vakre, jeg var også oppe på broen og tok solhøyden og posisjonsbestemmelse for å holde min navigasjons erfaring ved like, ut over atlanten fløy flyvefisker i store stimer, overfarten var herlig med tropesol og stille vær. O[m]kring ti dager senere kom vi til Wilhelmstath på Curacao og gikk i land for å handle, vi kjøpte skor og tropeklær, jeg måtte le av kameraten som jeg var sammen med, han kjøpte noen skor som jeg måtte skratte over de var svartbrune og hvite slike skor som negrene brukte å kjøpe, ja ja det var det, vi gikk deretter på en bar hvor vi slukket tørsten, i baren var det mange pene piker å velge mellom, vi tok hver sin og kjørte ut i kaktussen og la oss på matten som hun hadde med sig og moret oss. Vi kjørte så tilbake til de andre guttene og fortsatte å hygge oss. Dagen etter gikk vi ombord og tørnet i arbeid. Da vi var ferdiglastet fikk vi ordre til å gå til Hamburg via South Hampton hvor vi skulle ta ombord et radarsett, turen over var behagelig jeg var jo vant til krigsavseilinger så dette var jo himmerik for mig. Før vi ankom Sout Hampton så fikk vi greie på at 3dje Styrmann skulle mønstre av og da var jeg nesten sikker på å få hans jobb, jeg hadde jo lovnad fra rederiet når jeg mønstret at dersom alt gikk bra så var der fremtid for mig. Vell vi ankom til Hamburg, jeg lurte på hva som kunne være i veien med forfremmelsen til

3dje styrmann for jeg hørte ikke noe fra styrmannen, da begynte jeg å forstå at han hadde fått nag til mig og det kunne ikke være noe annet enn min oppførsel når jeg tiltok mig å fiffe opp lugaren, jeg brukte vist litt grov munn da han ville vi skulle fortsette å bo i det hølet av en lugar som jeg anntok var direkte helsefarlig. Vell jeg ble litt sint og ville ta mig en tur på land for å avreagere min tilstand med noen glass øl og brennevin, jeg gikk til styrmannen for å få fri men jeg ble nektet å gå iland den dagen på grunn av at han hadde gitt noen andre landgangslov og mente at vi som var igjen måtte være ombord for skutas sikkerhet. Jeg gikk deretter akterut og kledde mig for langang uten hans vilje og var sammen med dem som hadde landlov, da vi kom på kaien mødte vi en mann som innbød oss til en plass hvor vi kunne få ordentelige drinker, vi fulgte med ham da det så og si ikke fantes importerte sorter av drikkevarer, vi kom til et privathus som det var anledning til å kjøpe whiskey and beer, selve familien forsto jeg var i store økonomiske vanskeligheter da de til middag spiste bare sild. Vell vi drakk oss utørste og var passelig godt i hiven når vi forlot plassen og tok byen i øyesyn. I byen var det flere svartebørshandlere som solgte alt mulig, vi kunne kjøpe varer med amerikanske sigaretter, jeg kjøpte mig noen souvenir gjenstander. Deretter tok vi inn på et horehus i hafenstrasse og ble der til vi neste dag bega oss ombord, på veien ombord traff vi en kar som ville selge en kornett eller trompet, en av guttene sa sig villig til å kjøpe kornetten men ville ha mer penger for den, han tok da og rev kornetten fra ham og sprang ombord, for skuta lå rett ved siden av, det ble et stort oppstyr for mannen sprang etter men ble stoppet av vaktmannen ved gangveien, jeg syntes oppriktig synd på mannen men trøstet mig med at manden hadde tatt trompeten fra en bombet foretning eller lignende. Vi gikk akterut og passerte døren til maskinrommet da gutten med trompeten blåste så det skranglet i hele maskinrummet, han fikk vist en overhaling av maskinisten etterpå.

Flere av manskabet hadde kjøpt trekspill og fotografiapperater som de betalte med sigaretter, så de fikk gjenstandene nesten for ingen ting.

Vell vi tørnet til arbeid neste dag og utpå dagen gikk vi ut fra Hamburg med kurs for Curacao igjen, jeg forsto at styrmannen ikke var videre bli på mig, men det var selvfølgelig gjensidig, jeg for min del tålte nesten ikke synet av ham etter vi fikk den nye styrmannen ombord.

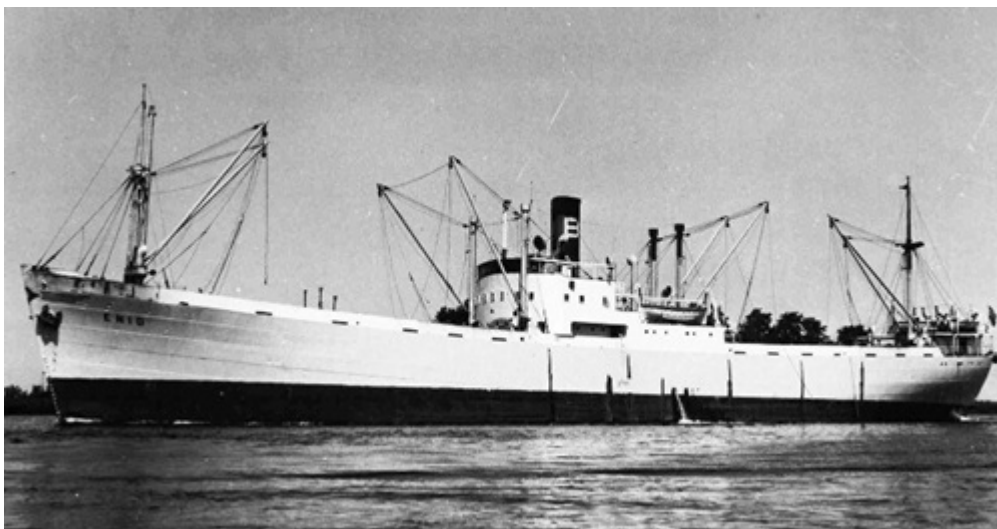
Ombord i båten var der et rom hvor vi kunne spille ping pong og ellers lese bøker som fantes i skibets bibelotek, turen til Curacao gikk fint og ombord utførte vi bare vanlig rutinearbeide, da vi kom til Wilhelmstadt, forlangte Capteinen at vi skulle få radarsettet opp på båtdekket mitskibs, jeg sa til guttene at det var en umulig

oppgave med det losse og lastegiret som vi hadde ombord, det eneste løsningen burde være å få en lekter med kran fra land, men skipperen sto på sitt og roste oss for å være så gode sjøfolk at det var en bagatell for oss, da tok jeg med tre fire av guttene og gikk på land, vi oppsøkte vår vanlige stammbar og koste oss med noen glass øl og deretter hver vår pike og drog ut til kaktussen, så vendte vi oss ombord. Vi mødte styrmannen som ga oss en forferdelig overhaling og sa at de alene måtte flytte radarutstyret mens vi gikk på fylla iland, jeg spurte om hvordan i al verden de hadde klart å få uts[t]yret opp på båtdekket, men da kom det fram at de hadde fått lekter med kran fra land til å utføre arbeidet.

Etter utskei besluttet jeg og en kamerat at vi skulle ta en tur på land men vi manglet penger og den eneste utveien var å selge trompeten som han tok i Hamburg, vi gikk på land og oppsøkte baren og spurte om der var en som ville kjøpe trompeten, bartenderen ropte da bort en kar som var villig til å kjøpe den, vi fikk 25 gylden for denne og det var mer en nok til underholdning for kvelden. Dagen etter forlot vi Wilhelmstat med kurs for South Hamton, styrmannen var litt stram i ansiktet så jeg forsto at noe var igang, og ganske riktig, noen få dager etter ble jeg oppsagt og fikk besjket om avmønstring når vi ankom South Hamthon. Stemningen ombord ble litt merkelig og jeg fikk inntrykk av en mer lydig holdning blandt mannskapet, da forsto jeg at styrmannen hadde funnet eksempelet som han fikk bruke for å oppnå sitt manglende sjømanns erfaring og praksis, eller la mig si det på den måten, den gamle sjømannstypen fra før og under krigen var iferd med å forsvinne for de som hadde krigsseiler erfaring, de var kort sagt iferd med å ærklære krig mot opposisjonelle, den gode gamle sjømannsånd var iferd med å få en annen retning til fordel for utvalgte. Vell det tok sa. 8–10 dager til vi ankom til ruveret utenfor South Hampton, jeg hadde fått ordre om å gjøre mig klar for avmøns[t]ring. Da vi hadde ligget der en stund kom det en stor taubåt langs skibssiden, jeg tror navnet var «Turm Oil», en stund etter kom Capteinen og damene for å gå iland, jeg tok og sa adjøs til guttene hvorav en av dem en krigsseiler kom bort og stakk en ti shilling seddel i hånden på mig, han viste jeg ikke fikk mange slantene i avmønstring, så la vi iveri til byen. Da vi kom på mønstringskontoret så satt Capteinen Sheldrup og Consulen ved kontordisken og jeg skrev under avbetalingen, ca. 6 pund sa adjøs til Capteinen og gikk til sjømannshjemmet for å innkvartere mig datoen for avmønstring var 23-9-47.

På sjømannshjemmet traf jeg en kar som nettop hadde kommet fra Bergen for å søke hyre herfra da det var vanskelig å få hyre hjemme påsto han, det var en meget grei mann men kanskje lit stiv på flasken, etter et par dager så fikk vi høre at der var hyrer ledige på en båt som het «S/S Enid»

[Styrmann og offiser]

D/S Enid.

Rederi: A/S Djerv. Stykkgodsskip. 3580 tdw. Bygd: Trondhjems Mek. Verksted 1946. Dampmaskin. Fart: 11,5 knop.

den skulle ha 2den og 3dje styrmann, jeg gikk ned på hyrekontoret og spurde om en av jobbene var ledige, mønstringsjefen forklarte da at båten trengte øyeblikkelig mannskap da den var klar for avseiling, og om jeg viste om noen ledige 3dje styrmenn på hjemmet, jeg ville mønstre på som 3dje styrmann da det var første turen som offiser, men mønstringssjefen innsisterte på at jeg skulle ta 2den styrmannsjobben, hvilket jeg da gjorde, noen 3dje styrmann ledig viste jeg ikke noe om, så jeg lurte på om vi skulle gå to vaktsystemet som var vanlig for 3 tusentonere den gang, det var under krigen at 3 vaktsystemet ble påbudd for nær sagt alle norske skib. Vell jeg skulle neste dag ta toget til plassen der båten lå da jeg kom ombord var lastingen nær ferdig, den besto av stykkgoods og personbiler, jeg ble tilvist lugar oppe på båtdekket, en meget fin lugar, båten var nettopp kommet fra verksted så den var således ny, vi hadde garantimaskinist fra verkstedet som skulle ha oversyn med maskinen på den forestående tur. Før avgang så kom plytselig den karen som jeg var sammen med på sjømannshjemmet ombord, jeg gikk bort til ham og spurde om han var mønstret ombord, hvorav han svarte at han var den nye 3dje styrmannen ombord, vell vi var lastet og ventet bare på losen skulle komme ombord og føre båten ut, etter en stund kom losen og vi kastet loss, jeg hadde med trossene akterut og Iste styrmann forut, oppe på brua var Capteinen, losen og 3dje styrman, jeg fikk ordre hvilke trosser som skulle kastes loss og ga ordre til guttene, det var rutinerte sjøfolk som viste hva de hadde å gjøre, så de manet opp trossene

og ventet på ordre fra båtsmannen om vakter for den enkelte. Der var fire mann på hver vakt, rormann, utkjikk, og en offiser. Capteinen hadde inspeksjonsplikt etter behov for skibets sikkerhet. Jeg gikk opp på brua og mødte Capteinen som jeg ikke hadde hatt anledning til å møte før, han gikk rett på sak og spurde om kvalifikasjoner angående min ansettelse, såsom om jeg hadde telegrafist utdanning slik at han kunne kombinere mitt arbeide med telegrafists jobb, han spurde også om jeg hadde utdanning utover mitt arbeide som anden styrmann. Jeg svarte at at jeg ikke hadde andre utdannelser en den jeg var ansatt til ombord i båten. Han var litt utilfrets med svaret, det merket jeg tydelig, jeg gikk så inn i bestikken og så over kartet da 3dje styrmann kom inn, han var tydelig nervøs og viste at han ikke var vandt til forholdene som eksisterte. Jeg gikk så ned i lugaren og strekket mig da jeg om ikke så lenge skulle avløse 3dje styrmann som da hadde vakt, en stund etter kom en av matrosene som hadde vakt og sa att middagen var klar, jeg gikk så ned og spiste pratet litt med 3dje maskinisten som også skulle på vakt i maskinen, jeg gikk så opp på brua for å løse av 3dje styrmann, da jeg kom på brua så hørte jeg bråk i bestikklugaren, det var Capteinen og 3dje styrmann som var i tottene på hinanden, Capteinen var meget oppbrakt og uttalte at Gud bevare mig vell enn alt det som kaller sig for 3dje styrmann. Jeg spurde 3dje styrmann om hva som hadde hendt, men han bare sa at den skipperen er spike gærn, vell jeg ville vite hvor omtrent vi befant oss, men han kunne ikke gjøre rede for dette, han sa bare at jeg fikk spør Capteinen om det. Vell det var enkelt å finne det ut, det var bare å se i dagboken, losen hadde jo forlatt båten og kursen var staket ut og kartet lå på bestikken så posisjonen for avløsning, var allerede avmerket av Capteinen, jeg så på dagboksnoteringene at det var en mann som hadde vært meget sint og jeg forsto at det var Capteinens håndskrift. Vell jeg kjekket kursen og tok endel peilinger for å holde mig til kursen som var satt. Etter en stund kom Capteinen opp, jeg hadde ikke fått tid til å snakke med ham da han var hos agenten da jeg kom ombord, han begynte å spørre mig ut om jeg hadde noe ut over styrmannsskolen, det hadde jeg jo svart ham på før, men jeg gjentok at jeg ikke hadde noe mer en styrmannsertifikat, han begynte deretter å prate om den 2den styrmann som hadde mønstret av, hvor god han hadde vært og at han blandt annet hadde telegrafist og skippereskole, men avmønstret på grunn av sykdom da nærvene sprakk. Han spurde også om min fars navn og at han hadde vært ved kullimport i Hillevåg med en kullast engang, og at direktøren hadde navn av Tingbø som jeg forsto var meget avholt av ham, han kom også inn på 3dje styrmannen og spurde om jeg hadde kjenskap til ham, jeg svarte at jeg var isammen på sjømannshotellet men jeg viste ikke at han mønstret ombord i vår båt, ja han var meget utilfreds med ham og han lovde at han skulle ikke være gammel ombord i båten, vell vakta gikk

mot 8 glass og en stund etter så kom Iste styrmann for å løse av, Capteinen ba styrmannen om å regne ut storsirkel distansen for Georgstown i syd amerika, de diskuterte sig imellom og kom til det resultat at det var så lite å tjene på utregningen så vi fortsatte bare med kartseilas, vell jeg ønske styrmannen god vakt og gikk ned i messa for å få i mig en kopp kaffe, etter kaffen gikk jeg opp til 3dje styrmann og ville ha mig en prat, han lå og slappet av på benken inne i lugaren, jeg spurde hvordan det gikk, han svarte da den skipperen der oppe kom han aldri til å komme overens med og jeg forsto at der ville bli problemer for ham på turen, vi kom i snakk om hvilken båt han kom fra, han fortalde da at der var lite hyre å få i Bergen og at han hadde reist til England for å søke hyre der hvorav altså han hadde havnet i denne båten, han fortalde også at det var en god stund siden han hadde praktisert som styrmann i noen båt.

Vell jeg gikk deretter op i min lugar og ville ta mig en lur, været var bra og sovnet til vaktmannen kom og vekket mig for kveldsmat, jeg gikk ned i messa og pratet med de andre som spiste og gikk deretter opp i lugaren for å skrive noen brever hjem, det begynte å blåse litt opp med været så jeg lurte på om vi fikk styggevær, vell etter brevskrivningen så la jeg mig til å slappe av til vaktavløsning, det var som vanlig et rabalder i bestikken mellom skipperen og tredje styrmann, det var vist feil kursretting 3dje styrmann hadde foretatt denne gang, og skipperen brølte at maken til 3dje styrmann hadde aldri han seilt med, han kunne jo ikke engang regne ut en kurs, jeg så på 3dje styrmann at det begynte å gå på nærvene løs, han formelig skalv av opphiselse. Vell jeg overtok vakten og været syntes å tilta i styrke båten slingret ganske mye så etter en tid kom kapteinen opp og spurte hvordan det gikk, jeg svarte det gikk bra, bare bilene gjorde det samme nede i lasterommet, det var endel mistenkelige lyder som skrev sig fra rommet. Dagen etter så kom skipperen opp til mig og ba mig om å gå ned i lasterommet og se om alt var i orden der nede, det var et mannløkk som jeg med nød og neppe klarte å komme mig ned på, da jeg kom ned så presset jeg mig rundt noen av bilene slik at jeg fikk oversikt over dem, jeg lyttet og ganske riktig så var en av bilene løsnet av strekfiskene som holdt dem fast til dekket, jeg strammet denne og alt ble o.k.

Turen gikk bra med undtak for 3dje styrmann, han ble forvirret og meget nedbrutt, jeg hjalp ham så godt jeg kunne med ettmålet og det hjalp litt, men han ble nærvøs og tok til flasken, da vi kom inn i tropene så fikk vi føle at båten ikke var bygget for tropefart, vi hadde med garantimaskinist fra verkstedet som kontrollerte maskinen, den gikk bra og alt så ut til å fungere utmerket, men der var ingen luftsirkulasjon i maskinrummet, de få luftrørene dekket nesten ingen ting av luft tilførsel så temperaturen var umenneskelig høy der nede, den var sikkert over 100 grader, du

kan sjønne at når maskinfolkene skulle ned i maskinrummet så måtte de ha filler i nevene for ikke å få brannså, etter hver halvtime måtte de opp på dekk for å trekke frisk luft og da var de blodsprenget i ansiktet og lå rett ut, da vi kom til Georgstown så losset vi lasten og begynte å ta inn rå sukker i jutesekker, jeg syntes meget synd på sjauerne som sprang at og frem med de tunge sekkene på ryggen, en formann med en lang pisk sto og kommanderte de stakars menneskene som om de var slaver, jeg forsto at opplegget der var basert på slaveri og ikke menneskelig arbeid, alle arbeiderne var indianere fra området der, jeg er sikker på at de ikke fikk mange slantene for arbeidet. Da jeg etter avløsning på lossevakta så gikk jeg opp i lugaren for å kle meg for en tur iland, på gangveien så kom jeg i snakk med skipperen som også skulle iland, vi diskuterte om lossegiret og bommene ombord hvorav han kom med bemerkninger om bommen for tunge løft, han spurte om jeg kunne rigge den opp, han sa det med en smule ironi som jeg ikke likte, jeg sa da til ham at den bommen skal jeg rigge opp singelhandet, han smilte litt og vi gikk hver vår vei. Jeg gikk til en bar hvor nesten hele mannskapet var samlet, jeg satte meg til et bord hvor kokken og 3dje maskinisten var ved og bestilte en flaske konjakk til å begynne med, der var jenter og dans så vi hygget oss ganske kraftig, vi kom inn på erotisk snakk og kokken kunne meddele at det fineste som fantes var dobbel fuch, jeg spurde hva det besto av og han fortalte at det var når du lå på jenten så pulte samtidig en i reva, vell det var det, etter en stund så gikk vi på horehus og koset oss litt, der var også suvenir selgere som solgte uts[t]oppet aligatorer og annet stoff, jeg kjøpte en aligator for å pynte opp i lugaren med, ute i et annet rumm var det endel papegøyer som snadret, de var meget pene og hadde grønn og rød fjærdrakt, jeg spurde om de var til salgs og de svarte ja, jeg kjøpte dermed en og tok den med ombord, og gikk derpå opp på samme baren som vi var før, jeg kjøpte en flaske konjakk som sist og festen gikk videre, kokken og en av de andre guttene satt et stykke fra oss og jeg gikk bort og spurde om de ikke hadde noe å drikke, kokken sva[r]te da at han var ikke lik mig som drakk på andre, men da tente jeg jeg slo og slo til tryne hans til jeg ble avledet av en av de andre guttene. Dagen etter da jeg kom ned i messa for å spise så satt 3dje maskinisten der, han spurde hva som hadde hendt med kokken, jeg sa jeg viste ikke, men faen hvordan han ser ut sa han og lo, jeg sa da at han burde ikke ha drevet mig til løgner, jeg tok så matbakken og gikk ut i byssa for å få den fult opp, men Gud bevaremigvel for et syn jeg mødte kokken var aldeles ikke til å kjenne igjen, hele ansiktet var oppslått og blått, vell jeg gikk tilbake til messen og fortsatte og konversere med maskinisten, jeg var litt selvbbeidret over det jeg hadde gjort men unskylte mig med at det var hans egen feil, men det gnog i mig av selvbbeidret.

Etter noen dager så forlot vi Georgstown med kurs for Liverpool, 3dje styrmann hadde benyttet sig godt med medesiner i form av brennevin til å styrke nervene på, da vi hadde vindmøller opprigget i lufrørene for å få maksimum luft i maskinrummet så ble det litt bedre for maskinfolkene, men det var ikke mye. Ombord fikk vi også 4 passagerer som skulle til Liverpool, livet gikk sin gang og da jeg gikk ned til maskinmesteren for å få maskinens distanse for oppføring i journalen så spurde maskinmesteren mig om jeg ville selge papegøyen, jeg sa da han kunne få den for 5 dollar, litt senere kom 2den maskinisten opp til mig og sa at en av vindmennene måtte ordnes, jeg sa fra til styrmannen og han ba mig om å gjøre dette, etter vakta så fikk jeg vindmannen ned som besto av seilduk med to ører eller vindfangere som kunne reguleres etter hvor vinden kom fra, det var en av disse ører som var revet i stykker, vell jeg fikk fatt i seilduk nål og tråd og begynte arbeide, jeg var nødt til å sette inn et nytt stykke seilduk for å få det helet, arbeidet gikk og jeg var tilfreds, en av pasagerene kom forbi og betraktet arbeidet og sa at en skredder i Georgstown kunne ikke gjort det bedre, maskinisten ble også tilfreds fordi at arbeidet ble utført så snart, da jeg kom på vakt igjen så kom skipperen opp på brua og var litt rar så jeg forsto at det var noe han hadde problemer med, han begynte forsiktig å gjøre mig oppmerksom på at en anden styrmann burde ha telegrafist eksamen og at han hadde allerede fått fatt i en som passet i Liverpool, han sa at jeg selvfølgelig kunne overta tredje styrmanns jobben når 3dje styrmann mønstret av, jeg avslo tilbudet med en gang og ba om avmønstring når vi kom frem.

Etter noen dager så var vi på samme bredde grad eller nær ved Asorene, været var bra og alt så ut til å fungere utmerket, da plutselig kom maskinsjefen og spurde etter garantimaskinisten, en stund etter ble maskinen stoppet og der ble litt fundering over hva som var årsaken, en stund etter kom styrmannen og skipperen opp på brua og begynte å kjekke posisjonen for å stake opp ny kurs, jeg spurde styrmannen hva som sto på, han svarte da at trustlageret var ødelagt og at vi måtte sette kursen for nærmeste havn for midlertidig reoperasjon, kursen ble dermed satt til Fayal en av øene på asorene. En stund etter så begynte maskinen å gå igjen, men med sakte fart, det ville med den farten vi gikk med ta ca. 2 dager før vi var fremme. Da vi kom til Fayal, ble det bestilt deler til maskinen og reoperasjonen ble foretatt, det tok ca. 2 dager før alt var o.k. til å fortsette reisen,. Da vi kom opp under land så tok jeg endel peilinger av fyret ved holly head og fant posisjonen hvor vi befant oss, en av pasagerene kom opp på brua og begynte å gå rundt omkring, jeg ba ham om å gå ned fra brua da det virket litt forstyrende på mig, desuten var det gammel style at uvedkommende hadde adgang til brua. Etter en stund kom Capteinen opp og jeg forsto at han var blitt orientert av p[a]sageren om min

oppførsel til ham, men han tok det pent og gjorde meg forståelig at det var passagerer som ikke hadde den nødvendige innsikt i sjømannstyle.

Da vi kom til Liverpool så startet lossingen med det samme, 2den styrmann var ankommet ombord og jeg fikk ordre til å pakke, litt ut på dagen så kom der autoriteter fra mønstringskontoret ombord for å foreta avmønstring for mig og 3dje styrmann. Da dette var ordnet så tok vi taxi til det Norske sjømannhotellet som jeg var godt kjent med fra krigens dager, og fikk bestilt rom der. Avmønstringens dato var 20-II-47. Jeg hadde således vært ombord i ca. 2 måneder.

D/S Tilthorn.

Rederi: Lind, J. Bygd: J. Lewis & Sons, Aberdeen. Dødvekt tonn: 700.

Der var smått med hyrer i Liverpool for styrmann da de hadde begynt å hyre mannskaper hjemmefra, det var blitt en slags omvelting av ansettelsespraksis som jeg ikke var vandt til eller forsto, jeg begynte også å tenke på far og de andre der hjemme om hvordan og hvorfor jeg mønstret så ofte av og ikke fant mig til rette ombord i en båt og opparbeidet mig på den. Vell jeg håpet at de forsto at det var omveltninger i sjøfartskretser etter krigen som var årsaken. Etter ca. en måned var der ledig en anden styrmannsjobb ombord i en stykkgodsbåt som hadde navn av «Tilthorn», jeg spurde om størrelsen på båten og fikk et tvetydig svar, det var som om jeg ble utsatt for en devaluering av mitt yrke, vell jeg gikk ut fra at båten var av vanlig størrelse for utenriksfart og tok jobben. Datoen for påmønstringen var 16-I2-47. jeg skulle ta toget til Sout Hamton og gå ombord der. Det var et sørgelig syn

som mødte mig der, jeg hadde hele tiden gått og tengt på en stykkgodsbat av vanlig størrelse, men dette bet kaka. Båten var en liten frakteskute som gikk mellom South Hampton og Guernsey eller de øerne som befant sig utfor Cherbourg i Frankrike, den var på omlag 5–6 hundre tonn og hadde to vakt system. Nu begynte virkelig problemene å melde sig, skipperen begynte å spørre mig ut om min fartstid som offiser og jeg kunne jo bare henvise til den korte tiden jeg var annsatt i de foregående båter, og det ble jo lite oppmuntrende for ham. Vell jeg forsto og samtykket i at dette var ingen båt for mitt vedkommende, så jeg begynte straks å tenke på å få mig en tankbåt men jeg var også oppmerksom på at jeg måtte holde ut i minst 6 måneder for annsettelsesgrunnlag for neste båt, vell arbeidet gikk tålig bra, med unntagelse av Capteinen som hadde inntatt en slags reservason ovenfor mig, ikke det at han direkte var uforskammet men jeg forsto at det var blitt et misforhold mellom oss. Han hadde etter utsagn fra mannskapet tjenestegjort som offiser i den Engelske Navien under krigen og det kunne tenkes at han følte en slags overordnet posisjon ovenfor mig som bare hadde praksis i den Norske handelsflåten.

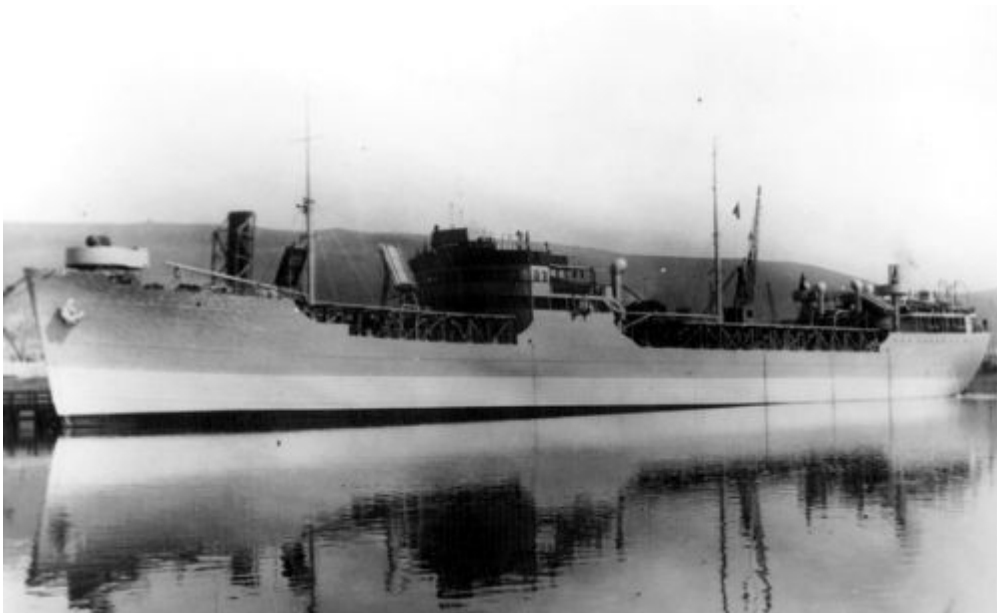
For det meste så fraktet vi stykkgods og høyballer til øene, da vi hadde gått frem og tilbake på disse øer så fikk vi til avveksling en tur til en by på det franske fastlandet, byens navn var Saint Malo, der var endel fine barer der så vi koste oss på, jeg kom til å tenke på mine meritter under krigen og på uttalelsen til anden kokken om hva som var best i erotisk praksis, alt dette hadde jeg jo praktisert i drukken tilstand så jeg fikk plutselig en lystig fornemmelse å prøve hvordan det føltes i edru tilstand. Jeg var alene i baren sammen med noen fransmenn som hygget sig ved et annet bord ved disken, det er ganske merkelig hvordan den mentale føring kan utvikle sig i et menneske når det ikke er opptatt av arbeide, vell jeg drakk opp det ene glasset med øl som jeg hadde og gikk ut for å se mig om etter morro, da jeg kom utfor baren var det noen av franskmennene som også kom ut, en av dem kom bort til mig og spurde om jeg ville være med hjem til hans hybel, vi kledde av oss og befølte enanden til ekstatiske praktiserende sekstilstander, det var meget godt og vi holt på en tid til vi var tilfretstillet, så forlot jeg hybelen og gikk til en bar og drakk mig full. for å få avreagert handlingen. Da jeg kom ombord traf jeg første maskinisten som fortalde at det hadde vært en mann fra land som hadde spurt etter mig. Vell vi forlot Saint Malo og hadde kurs for South Hamton da vi fikk vite at vi hadde fått en last i Egersund som besto av sild for Grimsby i Skotland, men først skulle vi til South Hamton for å hente endel stykkgods som skulle til Norge. Da vi kom til Egersund og hadde losset stykkgodset fra England så begynte vi å laste inn silden, jeg tok en tur iland og ringte hjem til far hvor vi hadde en god prat sammen, om ettermiddagen så kom plutselig min far og min bror akterut i messa, de hadde tatt

toget til Egersund for å besøke mig, jeg ble glad og bestemte meg for å følge dem tilbake hjem, jeg gikk bort til skipperen og spurde om jeg kunne få fri, men da ble han forbannet og utbrøt at vi holdt på med lastingen av sild og så kommer du og vil ha fri, vell jeg tvang min beslutning igjennom og ble med far hjem og hilste på de andre i familien, deretter tok jeg toget tilbake til båten og vi forlot byen. Under veis begynte det å lukte en meget stram lukt en slaggs gasslukt, vi begynte å snakke om hva det kunne være og kom til det resultat at det måtte være blodvannet av silden som ble pumpet overbord. Da vi kom til Grimsby så fikk vi bekreftelse for vår mening, da lukene ble fjernet så ble der losset omtrent en tredjedel av lasten, resten ble kontemnert og beordret tilbake til Norge, jeg begynte å føle en merkelig mental holdning det var som om der var igang noe diskriminerings praksis for uønskede sjømenn, en merkelig følelse som om jeg sto ovenfor et valg mellom mannskap og ofiserer, etter min mening og vurdering så valgte jeg begge sider, dette var jo bare en mental avgjørelse så jeg ga blaffen i det hele. Vi fikk ordre om å gå til Bergen med resten av silden, under turen fikk jeg influensa eller forkjølelse og gikk opp til skipperen for å få noen medesiner som kunne hjelpe, jeg fikk en flaske med hostesaft som han påsto var meget effektiv, jeg tok noen slurker av denne og fant ut at det var sjære spriten han hadde servert mig, etter en stund kom anden maskinisten inn og jeg fortalte ham om hostesaften, han fikk smake og resultatet ble at vi drakk opp hele flasken. Nu begynte virkelig lukten fra silden å gjøre sig gjeldene, vi ble nærmest gassforgiftet, det var en uhyggelig stank. Da jeg nu hadde fått nok av båten gikk jeg til skipperen og ba om avmønstring da vi kom til Bergen, han så virkelig lettet ut, Gud vet for hva. Da vi kom til mønstringskontoret for avmønstring så sa skipperen ganske lavt til mig, jeg gjør dette til din egen fordel, jeg har mangen gangertengt over hva han mente med denne uttalelsen. Men nok av det jeg gikk deretter ned til DEt Stavangerske og løste billetten for hjemturen, jeg gikk deretter på en kafe for å ta mig en kopp kaffe da jeg traff min far, jeg ble meget overrasket og spurde hvordan dette hang sammen, han sa da at han hadde fått en plutselig innskytelse om at jeg skulle mønstre av og reiste således til Bergen for å møte mig. Vell vi gikk deretter ned på Stavangerske og løste billett slik at vi fikk samme lugar hjem, båten skulle gå fra Bergen om kvelden og om morgenen dagen etter skulle vi være i Stavanger. Datoen for avmønstring var den 3-2-48.

Da jeg hadde vært hjemme en tid så gikk jeg på mønstringskontoret for å søke hyre, jeg forsto at det var blitt en slags diskriminering hva ansettelse angikk, hyrer var det nokk av men jeg hadde inntrykk av at de tok parti i favør for rederen om føyeligheten var tilstrekkelig, jeg hadde også forståelsen av at jeg var utpekt som uønsket for enkelte redere, det var som om rederne hadde tatt hele

sjømannsnæringen eller de statsborgerlige rettigheter i baklommen. Jeg hadde også inntrykk av at hyrebasen hadde blitt innformert om uønsket sjømenn.

Vell jeg kjøpte Norsk Handel og Sjøfartstidene og søkte på endel hyrer som 3dje styrmann da 2den styrmannsjobber var kombinert 2nd/styrmann/telegrafist, det begynte å nærme sig påske og jeg med min bror og endel kamerater som hadde tjenestegjort i hjemmefronten tok påsken i sirdalen hvor vi hadde noen deilige dager, jeg tenkte meget på forholdene som begynte å gjøre sig gjeldene for oss sjøfolk, nærvæne begynte å bli frynsite.

M/T Belinda.

Rederi: Mathiesen Arthur H, Oslo. Bygd: Gøtaverken Mek. Verk. Dødvekt: 12.700 tonn. Ble minesprengt utenfor Zeebrugge mars 1945, og deretter slept til Belgia og reparert.

Da det var gått en tid søkte jeg på en ledig 3dje styrmannstilling på M/T Belinda av Mathisens rederi, etter en tid fikk jeg svar at jeg skulle møte opp på mønstringskontoret i Ålesund den 12-4-48, jeg skulle selv legge ut utgiftene som deretter skulle bli refundert av rederiet. Vell jeg tok og skaffet mig billett på D/S Vøringen som tok passagerer for Ålesund, min far og en av unklene tok avsged med mig, min onkel kom bort og ba mig om å tenke på ham med det, jeg forsto ikke hva han mente så det gikk i glemme boken, da jeg kom til Ålesund gikk jeg til agenten som rederiet hadde annvist mig til, han fortalde at M/T Belinda var på vei sydover og skulle pasere Ålesund om en times tid eller der omkring. Da Capteinen kom så ba han om at påmønstringen skulle utsettes til vi kom til Slagentangen ved

Tønsberg, Capteinen var en meget bestemt mann forsto jeg, og etter vurderingen min å dømme så forsto jeg at han forlangte en meget streng disiplinær holdning av mig og de annsatte. Vell vi gikk ombord i en lettbåt som bragte oss ut til Belinda, båten lå utenfor land og ventet.

Da vi kom ombord så satte vi straks kursen sydover, vi gikk utensjærs hele veien til slagentangen. Jeg gikk opp på brua og snakket med 3dje styrman, som fortalde litt om rutinen ombord i skibet, han var opptatt med navigeringen som ble utført av losen ombord, vi hadde kystlos hele veien til Tønsberg, jeg gikk deretter ned til 2nden styrmann som bød mig på en drink og pratet litt, han var opptatt med lasteberegningene så jeg ville ikke forstyrre ham i arbeidet og gikk til min lugar. Jeg var litt nærvøs og funderte på hvordan Capteinen og Ofiserene ville behandle mig eller hvordan samarbeidet ville utarte sig.

Da vi var utlosset fikk vi los ombord og satte kursen for Aruba, vi hadde ny 2nden styrmann og jeg fikk senere høre at den forige skulle overta et nytt skib for Rederiet, den nye 2nden styrmann var en stille og rolig type, jeg forsto at det var en mann som ikke ville stikke sig frem, men var nøysom med arbeidet. Atmosfæren i messa var meget bra, jeg og 3dje maskinisten kom serdeles godt overens.

Turen nedover gikk fint og vaktene gikk rutinemesig, da vi var i tropene så begynte 2nden styrmann å skrape opp tikken på brua, jeg forsto at han holt på den gamle tradisjon om at Capteinen kunne forlange vedlikeholdsarbeide av offiserene på vakta, noe som ble bannlyst under krigen av vakthavende offiser, da det var mer enn nødvendig å holde utkikk etter ubåter, så da han kom på vakt spurde han om ikke også jeg ville delta i arbeide på vakta, jeg sto jo med hue mot veggen siden det var gammel rutine å utføre vedlikeholdsarbeide på vekten, men jeg sa også fra at skulle det hende noe som for eksempel kolisjon eller lignende så frasa jeg mig ethvert annsvar. Capteinen var en riktig kruttønne fant jeg ut, av og til kom han farende opp på brua og innspiserte kursen og posisjonen, han deltok også i å regne ut posisjonsbestemelsene så vi hadde tre høyderettelser å sammenligne med, jeg forstår ikke riktig men plutselig kunne han brått forlate bestikken og i en tilstand så jeg ble litt redd, han slo igjen døren til bestikklugaren så jeg trodde døren skulle gå av hengslene, spesielt gale var det når han ikke kunne få kontakt med agenten eller rederiet hjemme, han var utdannet telegrafist ved siden av sjømannsutdannelsen, telegrafisten fortalde at han hadde magesår og at det kunne være endel av årsaken, for å si det rett ut så var det for mig som om han forsøkte å sjule noe i samvitigheten sin med sinne.

Vell turen til Aruba gikk fint og vi fikk last til Trujillo i Peru i Syd Amerika, vi måtte igjennom Panamakanalen for å komme til Stillehavet, da byen lå på Stillehavskysten av Syd Amerika. Jeg hadde gått igjennom Panamakanalen før så jeg viste hvordan det var der, men det var som matros og ikke som offiser, men det var meget intresant å pasere kanalen, først ankret vi opp utfor Colon så kom der ombord en hel del negrer som overtok deksarbeide med fortøyningene, det var rutinerte kanalarbeidere så de kunne sitt arbeide desuten så var det påbudt å ha disse arbeidere ombord så lenge vi befant oss i kanalen, skibet måtte gi all servise såsom kost og skibsutstyr i deres hender, mange av disse arbeidere bragte med sig bananstokker som de solgte til mannskapet, de var meget billige. Deretter kom taubåter og los ombord og vi begynte å bevege oss til sluseporten hvorav noen jernbanetog førte vaiere ombord og slepte oss på plass i første sluseport, jeg var på brua og passet på å utføre de ordre som ble gitt. Capteinen og losen var på brua og ga de nødvendige ordre til jernbanetogene som slepte oss fra den ene slusepo[r]t til den andre. Det var intresant å se hvordan 13000 tonn ble løftet opp fra en sluseport til den andre helt til vi var høyt over sjøen. Mens vi ble løftet opp i sluseportene så gikk jeg ut på bruvingen og studerte på hvilken enorme krefter det var mulig å heve bare med å pumpe vann i porten, jeg kom senere til å tenke på muligheten hvilken enorme krefter som kunne benyttes av skibets vekt når vannet ble pumpet ut. Vell det tok ca. 6–8 timer igjennom kanalen, og så satte vi kurs for Trujillo som tok ca. 5–6 døgn, under veis observerte vi mye hval, den gikk i store flokker og det var et praktfullt syn. Vi utførte de rutinemessige vakter, jeg hadde 8–12 vakt så morgens lengde posisjon ble utført ved vaktavløsning, styrmann tok sin høydeutmåling og jeg tok min, Capteinen var også som regel tilstede og foretok sin. Deretter regnet vi ut lengden og sammenlignet hverandres utregning, det var som regel sams resultat vi kom frem til. Ved vaktavløsning ble bredden observert og observert plass ble innført i loggboken, jeg hadde også som oppgave å regne ut generaloppgjør for hele ettmålet pr. døgn., min oppgave besto også i å holde rorhuset rent og påse at dette ble gjort, jeg måtte påse at kursen ble nøye styrt og at alt fungerte normalt på min vakt, dersom noe uvanlig oppsto så hadde jeg besgjed om å underrette Capteinen, en av livbåtene var også i mitt annsvar. Livbåten skulle være i tip topp stand såsom friskt vann på vandunkene, at mast og årer var i god stand, at sekkene med klær var tørre, om alt tauverk og friskt, at seilet var helt og at der ikke var blåmann i det, at kjeksboksene var tette og at kjeksen var frisk, at der var de forskriftsmessige medesiner og forbindingssaker ombord og i orden, og ellers at maskinen fungerte perfekt. Davidene skulle være vellsmurt og tauverket vell skipmanet. Jeg hadde også med å holde bibeloteket i orden, og å skrive ut pass til mannskapet når de skulle i land.

I Trujillo gikk vi tovaktsystem, jeg hadde vakt sammen med styrmannen og anden styrmann hadde vakt selvstendig, vi begynte straks ved ankomsten å losse lasten, på frivakta så tok jeg meg en tur iland og tok inn på en bar og hadde meg noen glass øl, byen var forsto jeg, meget fattig, befolkningen besto av for det meste av indianere, de var meget vakre mennesker de fleste av dem, ølet som jeg drakk var importert, drikkevannet der var ikke til å anbefale det kunne være helsefarlig. Det var meget enkelt å få fatt i jenter der, det var vell på grunn av at befolkningen var meget fattig så de ærnærte seg med det de kunne ha inntekter på, endel av dem kom ombord og solgte skintepper og skinn av forskjellige variasjoner, de var meget vakre og pent håndarbeidet. Da jeg kom ombord så var jeg godt susen på grunn av ølet, så jeg gikk og la meg. Jeg ble vekket av messegutten som kom og sa at maten var servert, det var ikke med et opplagt friskt mot jeg gikk til messen og satte meg sammen med de andre offiserene og spiste, ikke fordi at der ikke var flere av dem som hadde vært på festing i land, men jeg hadde meget vondt i hode og følte noe som vi kalte for bonanger, det er når nervene begynner å klikke og du begynner å føle at alle ser på deg som om du skulle ha begått en forbrytelse. Vell etter maten gikk jeg til lugaren, der sto det en indianerkone og hennes datter med skittneklærne som de hadde vasket og strøket for oss, jeg fikk mine klær som var meget pent stelt og jeg betalte henne fem dollar for jobben. Etter en stund kom styrmann og sa at det var stand by, og jeg gikk opp på brua for å assistere der. Capteinen og losen var allerede der, så jeg gikk i bestikken for å notere dette, Capteinen var som vanlig i samme hissige gemytt noe som ikke frisket meg opp akkurat. Vell vi kastet loss og gikk ut og kvittet losen og satte kursen for Panamakanalen, vi skulle til aruba og ta inn oljelast for Callao, jeg var på brua til styrman og anden styrmann kom opp, de gikk inn i bestikken og staket opp kursen for Panama, jeg hørte dem snakket litt om meg men jeg fikk ikke riktig tak i hva dem sa, straks etter kom anden styrmann og overtok vekten, styrmann var litt avmålt mot meg da han forlot brua så jeg forsto at turen jeg hadde hatt iland ikke hadde passet noen av dem.

Da jeg kom opp for å avløse anden styrmann noen timer senere da så jeg at der var noe han ville snakke med meg om, og ganske riktig han begynte å jøre meg forståelig om at drikking ikke ville bli respektert. og at jeg ikke måtte ha for meget sympati med mannskapet, han sa det på en rolig og sympatisk måte og lot meg forstå at det var til mitt eget beste.

På vakta kom tømmermannen ofte opp og holt meg med selskap, han var en hyggelig helstøpt kar og vi diskuterte ofte om krigstiden, jeg på min side som var ute og han på sin side hjemme, jeg moret meg også med å ta lengde beregninger av

sydkorset og andre stjerner, da det ofte var så månelyst at jeg kunne se horisonten, også radiopeilinger fra radiofyrtårnet på vakt.

Da vi kom til Panamakanalen så fikk vi los ombord øyeblikkelig og slapp å vente med å komme igjennom kanalen, det var en forferdelig varme på disse kanter så jeg hadde klippet av alt håret og var snau på hode, det er ganske merkelig at når en svetter så blir håret på hodebunn akkurat som elastisk gummi. Vell vi kom oss opp til toppen av kanalen igjennom slusene og beveget oss i den store laken eller innsjøen som hadde navn av Gatun Lake, i denne innsjøen var der alle slags farlige giftkryp aligatorer, slanger, pyraninger, det er en slags fisk som har tenner skarpe som balberblader, og ellers en hel del andre kryp. Vell vi kom oss ned igjennom slusene på den andre siden til karibien og fortsatte reisen til Aruba.

Da vi kom til Aruba så kom vi til lasteplassen med en gang, jeg hadde første vakt fra tolv til seks sammen med første styrmann, om kvelden når jeg hadde fått avløsning så gikk jeg og noen av mannskapet i land og tok inn på en velkjent bar og hadde oss noen drinker, og slukket tørsten med øl, deretter tok jeg en av de mange pene pikene på baren og kjørte ut på kaktussen på matta som vi kalte det, og hadde oss et samleie, vi kjørte deretter tilbake til baren og fortsatte og hygget oss. Når vi kom ombord var vi meget beruset og jeg gikk og la meg, jeg ble vekket av vaktmannen som var på vakt, jeg følte meg elendig, men jeg kom meg på bena og gikk på vakt. Lastingen gikk fint og rutinemessig for seg, vi begynte å fylle alle tanker på en gang, så jeg behøvde nesten ikke å se etter hvor meget olje det var kommet i tankene, ørlitsen på tanktoppen behøvdtes ikke før på neste vakt, styrmannen kom også og innspiserte at alt var i orden og jeg fikk også tallsnakk av ham på grunn av festen på land, han ba meg om å være forsiktig for ombord tålte det ikke for meget fyll, han kunne foresten ikke sjønne at jeg drakk, folk som drakk sa han kom ikke langt i denne verden. Han ba meg om å vekke ham om noe uvanlig skulle sje. Hele vakt gikk det stille for seg, jeg var to tre ganger og så på fortøyningene om de var for slakke og hevet inn slakken på de som trengtes. Der var noen av mannskapet som der var litt bråk med, men ellers gikk det forholdsvis bra. Jeg fikk avløsning og gikk og la meg, kl. 8 så kom messegutten og purret meg til frokost, jeg gikk og spiste og deretter rett til køyes, jeg var ikke helt i orden etter festen på land så det beste var å sove ut så lenge som mulig. Jeg våknet av at messegutten purret meg, kl. var da 1130 og det var middag, jeg gikk og spiste i messen og pratet litt med tredje maskinisten som hadde samme vakt i maskinen. Vell etter maten gikk jeg for å løse av anden styrman, båten var nærmest lastet det var bare å toppe sentertankene, jeg fikk to matroser til å åpne og stenge ventilene

etter hvert som tankene hadde den rette ørlits. Jeg tror det tok omtrent 2 timer så var skuta fullastet. Vi fikk los ombord øyeblikkelig og kom oss avgårde.

Etter en tid i sjøen så ble jeg kalt opp til Capteinen, i salongen, der satt Capteinen, styrmannen, 2nden styrmann og maskinsjefen, jeg forsto da at der var satt sjørett på grunn av mitt fravær i land på Aruba, styrmann leste opp dagbokutdrag og spurde meg om jeg hadde noe å tilføye, da alt som han hadde lest opp stemte med de faktiske forhold så hadde jeg ingen ting å tilføye. Capteinen gjorde meg så oppmerksom på at dersom det igjentok seg så ville jeg bli avskjediget, jeg aksepterte advarselen og skrev under på rettsutdraget. Da vi kom til Panamacanalen så var vi som vanlig heldig og gikk rett i sluseporten, ved den siste sluseporten på toppen av kanalen så møtte vi en hvalbåt som var på vei hjem fra ekspedisjon eller hvalfangst i antarktis, ombord i hvalbåten viste det seg at Capteinen der var søskenbarnet til Capteinen ombord hos oss, da hvalbåten var i nedgående sluseport så var det så og si side om side med oss, Capteinen hos oss ropte over til hvalbåten og spurde hvordan det sto til, men Capteinen på hvalbåten svarte ham ikke et ord, han bare så på Capteinen hos oss med et meget fast blikk, det var som om for meg virket det at der var noe ugjort mellom dem, capteinen hos oss utbrøt da som halvveis i sinne «kjenner du meg ikke» og så fortsatte vi turen. På turen fra Panamakanalen så gikk vaktene rutinemessig for seg, tømmermanden kom som vanlig opp på min vakt og slo av en prat, det var en kjekk kar jeg likte ham meget godt, han fortalte at han hadde tatt alle vinduene og skrapet og kjittet dem eller overhelt dem, og ellers pratet vi om løst og fast. Da han hadde gått så begynte det å blåse opp og sjøene ble større, skuta begynte slingre endel og jeg ba utkikken om å se til at alt var surret og i orden på dekk, etter at alt dette var gjort og utkikken melte fra om at alt var i orden så hørte jeg et forferdelig rabalder fra båtdekket, det var som om en hel del med glass var slått inn, jeg gikk da ned for å se hva som var årsaken, og du slette tid, alle glassrutene som tømmermanden hadde overhelt var gått overende, Capteinen kom opp på brua og spurde om jeg hadde vakt eller ei og raste en fæl kjeft for det som hadde hendt, det var jo ikke min skyld at dette hendte men jeg svarte ham ikke. Etter en tid så kom telegrafisten opp til meg med beskjed fra Capteinen om å sette kursen for Trujillo da telegrafisten hadde mottatt ny ordre, vell jeg skiftet kurs og ventet på avløsning da klokken var nær 2400. Da vi kom til Trujillo så fikk vi los ombord og skulle ankre opp nær land og akterfortøye til noen bøyer der, losen forsto jeg var meget uorientert om hvor ankeret skulle droppes, og vi måtte hive det opp flere ganger før vi kom i posisjon for akterfortøyningene, styrmannen ble så forbannet at han ba Capteinen overta manuvreringen, men han fikk til svar av Capteinen at det var autorisert los så han ville ikke innlate seg på det, vell vi ble fortøyd og startet lossingen. Det var foresten

ikke rart at Capteinen ikke ville ta komandoen fra losen, for kysten der hvor vi fortøyet var der noen høye fjellkjeder. Vell vi startet lossingen og på grunn av beliggenheten så gikk jeg ikke på land, kanskje noen av mannskapet tok sig en tur, men de måtte bruke langgangsbåt for å frakte sig til kaien eller byen. Lossingen gikk rutinemessig for sig og etter et par dager så var vi utlosset og på kurs for panamakanalen igjen, vi fikk også denne gang direkte ordre om adgang til å passere i kanalen, kanskje med et par timers ventetid. Da vi var kommet et godt stykke på vei til gatum lake fikk vi besgjed om å ta inn ferskt vann for Aruba, vi ankret opp i innsjøen og begynte å ta inn ferskt vann, det var fristene for oss å ligge stille i et avkjølt vann uten å kunne ta sig et bad, så jeg gikk inn i lugaren og hev av mig klærne og jumpet uti, straks etter kom en av guttene og deltok i badingen, vi stupte fra båtdekket og holt på en stund da en patruljebåt kom opp langs siden og ropte at vi måtte øyeblikkelig stoppe badingen da det krelte av slanger, aligatorer og pyranaer, jeg var ute i vannet da de ba oss om å stoppe, jeg svømte mot lederen som hang ned fra skutesiden og følte en merkelig konsentrasjon i kroppen som om jeg var i en indianer ham, vell jeg kom mig ombord og vi sluttet å bade. Da vi kom til Aruba så startet vi lastingen så og si med en gang, jeg og noen av guttene gikk på land og opp vår stammar, vi tok som vanlig turer ut i kaktusen med jenter og koset oss, deretter gikk vi tilbake til baren, en av guttene reiste sig plutselig opp og gikk bort til en av stedets beboere og begynte å røre, jeg gikk bort og skulle ta mig av ham, da han snude sig mot mig og skulle til å sloss, jeg reagerte med å gi ham en på kjeften med min venstre hånd, slaget var så kraftig at han ble løftet opp av golvet før han falt oladask på ryggen, han var helt i svime så jeg bort til barkeperen og ba ham om en våt klut, han hev en klut bort til mig og jeg gikk bort til gutten og avkjølet ham, han spratt opp og begynte å slå vilt omkring sig, det var som om han var fulstendig ute av kontroll, jeg slo begge armene omkring ham og han kom til sig selv, så førte jeg ham bort til bordet og alt ble normalt igjen så vi fortsatte drikkingen. Jeg husker ikke hvordan jeg kom ombord men dagen etter når jeg skulle avløse anden styrmann så spurde han mig om hva som gikk av mig når jeg kom ombord, jeg hadde holt ett helvetes leven med styrmannen og revet ned telefonen som vi brukte for lossingen, alle offiserer for ikke å snakke om capteinen var helt på toppen av raseri, jeg ble nu nervøs og forsto at min oppførsel hadde kulminert disiplinen ombord. Vell vi ble ferdiglastet og fikk ordre om å gå til Recife i Brasil, etter noen dager i sjøen så ble jeg kalt bort til salongen hvor Capteinen og alle offiserene var samlet, Dagboken lå på bordet og sjøretten ble satt, Styrmannen fremmhevet at jeg ved tidligere utdrag fra sjournalen hadde vært beruset og at advarsler hadde blitt givet, maskinsjefen fremmholdt at de foregående forseelser var av en slik karakter som mannskapet vanlig utsatte sig for og ba om at bare det

siste utdraget fra journalen skulle behandles. Dette ble vedtatt og vedtaket ble at jeg ble avskjediget så snart vi kom til Europeisk havn.

Jeg begynte nu å tenke på hvilke følger det ville bli i fremtiden for mig og tankene begynte å sveve ut i det unormale, og jeg begynte nu å føle mig uvell. Vell navigeringen gikk bra og vi fortsatte turen sydover, kysten langs syd Amerika var meget farlig å tr[a]fikere, da der var opphopet sandbanker som forårsaket grunnstøtninger. Grunnen for dette måtte være sand eller jord konsentrasjoner fra den mektige elven Amasonasfloden, jeg hadde mange radiopeilinger for moro skyld og selvfølgelig også for sikkerheten med posisjonen, etter en stund kom Capteinen opp og meldte fra om at der var en Norsk båt som hadde gått på grunn og at båten ble forlatt, vi kjekket opp kursen og var temmelig nær samme kurs som den grunnstøtte båt hadde, han ba mig om å ta en radiopeiling og fikk korigert posisjonen, han rettet deretter inn kursen og spurde mig om jeg var tillfreds med den, jeg synes den var temmelig nær den foregående og ba om å legge den mer mot øst, han gikk med på det og jeg ble rolig, jeg tror han forsto hvordan jeg følte for han var blid og oppmuntret og det tror jeg ikke var den vanlige mentaloppførsel fra hans side. Vell vi ankom til Resife og vi tok en tur iland, på en bar traff vi mannskapet på den Norske båten som hadde grunnstøtt og de kunne fortelle at båten var som om den var spikret til bunn og der var ingen redning for båten. Vell vi gikk fra den baren for å se om det kunne være en plass hvor vi kunne få fatt i jenter, vi tok en taxi og han kjørte oss opp til et meget pent hotell, der var det massevis av meget pene jenter, jeg utvalgte mig en og gikk til hennes plass hvor hun bodde, det var enslags hybel, en av guttene var på samme hus med sin jente. Jeg var litt beruset men det var en deilig jente som jeg pulte med og nøt da jeg plutselig kom på hva anden kokken skrøt sån av med dobbel fouch, jeg spurde henne om der var en mann som kunne pule mig i bakenden mens jeg lå på hende, hun sa ja og fikk straks tak i en, det var deilig, sjønt, så da jeg hadde fått utløsning fikk han sine penger og forsvant. Da jeg kom til mig selv så satt jeg på en bar og drakk øl, enten hadde jeg blitt dopet eller så hadde jeg mistet hukommelsen det var blitt morning og jeg lurte på hvor kameraten min var så jeg besluttet mig for å finne ham, etter en tid så fant jeg plassen og banket på døren, ut kom det en pike og jeg spurde om hun viste hvor han var, hun ble rasende og bablet på spansk så jeg ikke forsto det mukk av, hun tok så og lukket døren og åpnet den igjen med en vaskevannsbolle med vann i, hun slengte vannet rett i fjeset mitt og låste døren, jeg gikk ned trappen da jeg hørte en stemme som ropte på mig, jeg snudde mig og foran mig sto der en pike, hun lot mig forstå at hun viste hvor kameraten min var, jeg fulgte etter henne og inn på et rom og ganske riktig der lå han og sov, jeg vekket ham og sa at vi måtte gå ombord.

Vi er i sjøen og vaktene gikk normalt, jeg gikk og funderte på hva i all verden som hadde hendt i Resife, men jeg klarte ikke å huske hva som hadde hendt og om det hele med jenta og hotellet var en slags ubevist drøm eller tap av hukommelse, jeg hadde vært dopet før så jeg begynte å tenke om det kunne være årsaken, i tilfelle så måtte jeg blitt dopet fra de første barene vi besøkte. Alt som hadde hendt begynte nu å velte inn over mig. I dagboken var det oppført de dager jeg hadde tatt av og styrmannen ba mig om å undertegne rapport fra dagboksjournalen, jeg skrev under og var ikke så høy i hatten. Nå begynte jeg og tenke på fra begynnelsen av da jeg mønstret på og til dags dato, jeg fikk forståelsen av at der var en antipatisk holdning fra begynnelse til slutt, det var som om der var planlagt en slags motstand fra høyere hold enn det mannskapet på skuta representerte, jeg begynte å få konflikter med mig selv på det uvisse som jeg ikke fikk klarhet over, vell vi hadde kursen for Aruba og derfra til Halifax i Nowa Skotia, på vaktene tenkte jeg meget på praksisen som jeg hadde utøvd på det erotiske plan, jeg hadde jo utøvd allt som jeg hadde lyst til i de fleste tilfeller, jeg måtte jo respektere partneren. Vell vi ankom til Aruba, og fikk lastet båten og satte kursen for Halifax, nervene begynte nu å slå klikk, jeg fikk enkelte ganger noen veldige mentale forstyrrelser, det virket som om det ble utøvd en slags terapi imot mig fra hele mannskapet, men det gikk, da vi kom til Halifax så holdt jeg mig ombord men tredje maskinisten innbød mig på noen drinker, og så ble det for mye desuten så var jeg jo alerede oppsagt så snart båten kom til Europa, vell vi fikk losset lasten og kursen gikk igjen til Aruba, derfra skulle vi til Bremerhafnen i Tyskland, lastingen i Aruba gikk fint og vi satte kursen for Bremerhafnen været var bra hele veien og jeg telegraferte hjem om at de kunne vente mig hjem, da jeg ville forsøke å ta Skipsfører eksamen, samtidig så telegraferte jeg til Sjømannskolen om opptagelse til å ta skipperutdanning jeg sa fra at jeg ville bli en snau måned forsen til skolen begynte. Jeg fikk så svar fra skolen om at alt var O.K. og at jeg kunne begynne når jeg kom hjem. Da vi kom til den Engelske kanal så gikk vi to vakter, anden styrmann og skiperen hadde en og første styrmann og jeg hadde den andre, der var stor trafikk og veldige strømmforhold så vi måtte skifte kurs etter som strømmen satte, da vi kom til Bremerhafnen var jeg meget deprimert på nervene men jeg hadde pakket og gjort alt klar for avmønstring, jeg satt i lugaren da Capteinen kom inn og spurde om jeg var klar, jeg svarte ja men før han gikk så sa han, jeg gjør dette for din egen skyld, og så gikk han, jeg tenkte litt over dette da Capteinen ombord i «Tilthorn» hadde nøyaktig sagt det samme og lurte meget på hva de mente. Vell jeg ble avmønstring og tok båt hjem til Stavanger, jeg synes det var litt trist å bli avmønstring på det viset, det var jo et meget bra rederi jeg var annsat ombord i.

Datoen for avmønstring var den 8/9-48.

[Hjemme igjen etter avskjed]

Hjemme [i Hillevåg] var far litt alvorlig da han syntes jeg kunne stått litt lengre ombord før jeg kom hjem for å ta skipperskolen, men det var det.

Jeg oppsøkte skolen og fikk de nødvendige opplysninger anngående klasseplasing og hvilke bøker som jeg måtte ha, dagen etter startet jeg på skolen, jeg hadde en forunderlig følelse som oppsto fra «Belinda» og det var en slags nervøsitet som jeg aldri hadde hatt, det var som om jeg fikk en slags oppgave av forskjellige problemer som ikke hadde med sjøfart å gjøre. Vell jeg klarte å arbeide meg opp på omtrent den samme plan som de andre, men det var ikke lett, jeg følte det som om der ingen kontakt [var] mellom oss elever, jeg begynte å bli nervøs da problemene og den mentale tilstanden begynte å gå hulter til bulter, jeg fortsatte skolegangen men forsto etter en måneds tid at det var nytteløst for mig å fortsette, jeg gikk så til Rektor Omland og sa fra at jeg ikke følte meg vell og ikke kunne fortsette utdannelsen, han sa da at, du skal jo ta skolen alikevull så hvorfor ikke fortsette, men jeg holdt på mitt og sa at jeg kanskje kom til å ta skolen et annet år, så dermed sluttet jeg. Da jeg kom hjem så var det som om far forsto noe som jeg ikke forsto og det var som om hele familien gikk imot mig i det stille, til og med kjente som jeg var venner med oppførte sig på samme vis. Datoen da jeg sluttet var den, oktober 1948. og jeg begynte å søke mig 3dje styrmannsjob i avertisamenter i Handel og Sjøfartstidende, jeg var også nede på mønstringskontoret og satte mig på tørn for jobben, det merkelige var at personellet der var meget avvisende, men de førte mig opp på tørnelisten. Jeg begynte å forstå at der var kommet en slags svarteliste over sjøfolk som hadde seilt under krigen og som ikke passet dem.

Jeg var gang på gang på mønstringskontoret for ledig jobb, men alltid det samme svaret, jeg undres på hva som var galt, oppførselen ombord i de båter jeg hadde seilt i var jo vanlig sjømannspraksis, jeg var jo ikke alene om skoftet under land, men jeg og de andre ble jo også trukket for dagen som jeg skoftet, vi ble desuten logget for forseelsen, det skulle jo dermed være betalt. Det var jo ikke så lenge skuta opphølt sig i land for hver gang, på tankbåter ble det i høyden tre dager. Nei her var det nokk andre grunner som spilte inn, og som jeg anntok måtte være et maktgrunnlag for en slags husmannsstand. Jeg fant ut også at der var sjøfolk som var værre enn mig på det område, men dem ble behandlet fint og ingen ting var å utsette på dem, enten så hadde de et slags tak på vedkommende autoriteter eller så var det kort og gått husmenn, som i gamle dager da de søkte hyre, sa til rederen, «det er ikke så farlig med betalinga, bare du er god mot mig». Under krigen så var det jo oss som hadde opparbeid oss til bedre kost og køyklær, osv. når

jeg mønstret på første gangen så måtte jeg holde køyklær, spisebestikk og maten som ble servert var vektmessig utdelt, kostholdet vi sjøfolk skulle ha var oppført i glass og ramme på veggen. Så jeg forsto ikke at sjøfolk fra den tiden ville akseptere en slik style igjen.

En dag så hadde jeg som vanlig vært på mønstringskontoret for å se om der var jobb, men med samme resultat. Da jeg på hjemmveien traff en venn av far, jeg hilste på ham da han utbrøt, du Carl vil du ha jobb, han eide et salteri og hadde et salteri og hadde nettopp fått en last med sild som skulle saltet ned, vi gikk da på ferja til Hundvåg, ombord i fergen var det flere som skulle være med på saltingen. Da vi kom til salteriet var arbeide allerede i full gang, jeg fikk i oppdrag å påse at kvinnene og arbeiderne fikk nok salt til lage og strø, Stangeland hadde ord på sig for å være en god arbeidsgiver, sjøyten som ble losset var fullastet meg¹⁵ sild og vi fikk nok å gjøre, formannen var en god betjent av far, han hadde foresten vært navigasjonslærer ved Stavanger Navigasjonsskole navnet var Jon Larsen og var fra Buøen. Vi hadde flere sjøyter som kom inn med sildelast og vi arbeidet på spreng, vi holdt arbeidet gående i tre døgn uten avbrudd, selvfølgelig så hadde vi kaffepauser og Stangeland fikk tilsendt herlige smørbrød fra Ritz Restaurant, vi pratet og hadde det hyggelig det var da jeg fikk hvite at Stangeland hadde vært Nazist, men det måtte være etter min mening en merkelig nazisme, da hele arbeidsgjengen så og si var hjemmefrontfolk og jøsinger, under krigen så delte han ut binders til alle som arbeidet hos ham, binders var en slags jøsingsamfunns merke. Jeg arbeidet flere ganger hos ham i løpet av storsildsesongen, og tjente gode penger. Jeg var meget opprørt over oss sjøfolk hvordan de behandlet oss, eller hvordan myndighetene behandlet oss, etter min mening så var det opplagt at myndighetene eller rederne hadde innført svarteliste for flere tusen krigsseilere jeg fikk store problemer og begynte å få angstforannelser sammen med sammvitighetsproblemer, serskilt ga det sig utslag av erotiske og festing som jeg hadde opplevd under og etter krigen. I begynnelsen av sommeren i 1949 så kom min bestemor på besøk til oss, hun spurde meg om jeg var inntresert i å være med på møte i indremisjonen, jeg svarte ja og ble med henne på møte, jeg tror det var emisær Gilje som talte, etter talen så ba vi til Gud og jeg tok bussen hjem. Jeg gikk mye på møter og meldte meg foresten inn i ungdomsforeningen og mannskor. Hver mandag var det øvelse, og hver torsdag var det møter i ungdomsforeningen.

En dag så kom min bror Harald og spurde om jeg var inntresert i å delta i lossingen fra kjølelageret på jordenholmen, det var noen partier med makrell som skulle utskipes for utlandet. Jeg tok imot tilbudet og ble med ham, da vi kom ned så satte formannen oss øyeblikkelig i sving med å kjøre makrellkasser fra fryserummene og

ut til fartøyet som tok imot lasten det var fire traller som vi kjørte kasser på så lastingen gikk uavbrudt, arbeidsgjengen besto av meget gode arbeidere som var vandt til å arbeide og hjamen trengtes det for det var et hardt arbeide. Det hele gikk i ett kjørt det var ikke snakk om avbrudd før båten var lastet og det kunne ta opptil ett og et halvt døgn før vi var ferdig, vi hadde selvfølgelig kaffe pauser men ellers gikk det i ett kjørt. Etter at vi var ferdig så gikk jeg til formannen og stilte meg til disposisjon for eventuelt arbeide som måtte melde seg, han fikk mitt telefonnummer og lovde å tenke på meg i tilfelle.

På øvelsene så begynte vi med å orientere forespørsler fra forskjellige bedehus og kirker i omegnen for kordeltagelse, deretter øvde vi og avsluttet med en kort andakt og bønn. Jeg gikk på alle møter som vanligvis ble holdt hver tirsdag for folket og medlemsmøte for ungdomsforeningen hver torsdag, av og til hadde vi festelige samkvær om lørdagene. Jeg ble meget inspirert av Gud og jeg vidnet en god del på møtene. Det ble meget av selvransakelse på grunn av alle syndene som meldte seg i mitt indre, men løsning på alt fikk jeg av Guds innflytelse eller ånd, det ble mye påkjenning og ofte følte jeg trang til å gjøre noe for Gud, men det var som om han bare var inntresert i å gi meg svar på problemer og synder, forkynnelsen fra forskjellige emisærer ble for meg som om de skulle forkynne en lære og ikke en reell Gud som eksisterte. Jeg kom ofte i konflikt inne i meg på grunn av dette, jeg hadde jo ingen motiver for å tekkes hverken folk eller de som forkynt[e] ordet, av og til fikk jeg en brendende trang til å spørre mennesker som jeg ble minnet om, om de trodde på Gud, dette fikk ofte mine foreldre til å bli urolig for min mentale tilstand, mor kom en gang bort til meg og spurde, «hva er det som er iveien med dig Carl» men det var ikke så greit å svare på dette da det var så mye problemfylt det hele,. En gang så besøkte jeg min unkel som var tjenende bror i Frimurerlogen, jeg spurde også ham om han trodde på Gud, det var møte i logien og min unkel gransket meg meget og svarte at alle i dette landet trodde på Gud og troen var blitt til fra barndommen og innsugd ved morsmelken. Da jeg hadde sittet hos dem en stund så kom min unkel opp sammen med en mann som han presenterte for meg det var Doktor Ramsland, han satte seg rett over på andre siden av bordet og spurde om det var noe som plaget meg, det kom litt plutselig da jeg ikke var forberett på at han ble innvitert opp så jeg svarte bare undvikende på spørsmålene, han kikket på pupillene i mine øyne og sa at han kunne gjøre meg frisk om jeg ville selv, jeg ble litt redd og svarte at det var ikke nødvendig da jeg følte meg helt frisk og ante ikke at det var noe iveien med meg. Etter dette besøket ble jeg deprimert og noen dager senere kom det beskjed om at jeg skulle møte opp for legeundersøkelse, det var den 23-II-49. Da jeg kom opp på venteværelse så ble jeg øyeblikkelig vist inn til legen, Doktoren var i ferd med å fjerne en pasient som

hadde vært under behandling, han måtte bæres bort til en seng av to søstre, han hadde fått sjokkbehandling, det var et Engelsk aperat som utløste et elektrisk sjokk mot hjernen og virket slik at pasienten mistet fulstendig hukommelsen etter behandling, det tok omtrent et par dager før en fikk hukommelsen tilbake igjen. Jeg tror det var omkring tre sjokkbehandlinger jeg fikk og den siste var dagen før min bror giftet sig. Dagen 29-II-49 giftet min bror sig og det hele var en opplevelse jeg ikke fulgte med i, vettet var fulstendig vekke, jeg husker ingen ting av hele brullupet.

Da jeg fikk igjen hukommelsen og det hele begynte å bli normalt så fortsatte jeg å gå på møtene i indremisjonen. Etter hvert så begynte jeg å forstå at det var ikke bare å be til Gud, det var som om mine gamle sammfundskontakter ble avbrudt og at der oppsto en slags mental opposisjon mellom oss, til og med mellom oss medlemmer ble det mellom oss et slags maktbegjær som jeg ble meget opprørt over, jeg mente nøden i europa og land som var i nød burde ha den kristne medfølelse. Etter all den motstand som oppsto så var det som om Gud bare eksisterte for demmes eget behov og maktbegjær, flere av mine kamerater som jeg seilte sammen med var forlenget fratatt sine elementære rettigheter, enkelte bodde i utrangerte motorbåter og i parker og lignende, jeg ba til Gud for dem og forsøkte på beste måte å hjelpe dem. Det hele var som om Gud ikke lenger var verdig for dem, noen påberopte sig heltegjærninger og egeninteresser istedenfor Guds inflytelse og vilje og all skitten ble kastet på dem som var utstøtt fra sammfunnet, noen begikk selvmord og andre begynte å ty til flasken og ble alkoholikere hele familier ble oppløst. Jeg ble stadikt minnet om å spør forskjellige mennesker om de trodde på Gud, av og til falt det mig vanskelig ovenfor forskjellige mennesker, men jeg gjorde så godt jeg kunne, det var merkelig at når jeg unlot å spørre så ble all ting så trist rundt omkring mig, en dag så var jeg i byen og traff endel mennesker som jeg spurde, noen ble tafatt og liksom ikke fulgte med i mitt spørsmål men flesteparten svarte ja, det var som om jeg ble gjort til latter for mitt spørsmål men det må ha vært en slags fariseerisme eller en slags arisk kultur ånd som påvirket slike mennesker, det rare var at det oppsto en slags opposisjon om Gud eksisterte eller ikke, eller at det rett og slett var uværdig og snakke om slike ting. Etter en stund så traff jeg min bror Harald og min onkel Karl, de spurde mig [om] jeg følte mig uvell da de syntes jeg så litt dårlig ut, men jeg svarte at alt var o.k. og ingen ting iveien, men de holdt på sitt og spurde om jeg ville bli med til Doktor Ramsland og prate litt, men jeg insisterte og sa jeg var ved mine fulle fem og hadde derfor ingen ting der å gjøre, men til slutt så gikk jeg med. Da vi kom til legen så gikk min onkel først inn og konsulterte legen deretter ble jeg vist inn, han begynte å spørre mig om hvordan jeg følte mig og hva som fikk mig til å spørre folk om de trodde på

Gud, jeg svarte at det var en stemme som minnet mig eller en slags innflytelse, han minnet mig om at jeg var syk og at det ikke var riktig å spørre folk om de trodde på Gud, men da eksploderte jeg og slo i kontorpulten og sa at jeg var like frisk som noen andre og at Doktoren heller burde ta sig av dem som virkelig trengte hjelp, jeg nevnte foreksempel en av dem som jeg hadde vært sammen med under krigen og som under et anngrep fra Tyskerne hadde fått halve hode avskudt og gikk gatelangs uten noe tilsyn, det med stemmen om å spørre om de trodde på Gud var jo en slags nødvendighet etter den etterkrigsånd som eksisterte, det var som om det skulle være en slags umandighet å tro at Gud eksisterte og at slikt tull ikke var noe annet enn til å le av, jeg sa at hvis det var umandigt å tro at Gud eksisterte så skulle jeg pinadø falle på kne og gå rundt hele komandobruen og be, etter mitt utbrudd så la jeg mig på kne på hans kontor og ba til Gud for Doktoren og alle mine krigskamerater, deretter ble jeg vist ut. Jeg gikk ut sammen med min bror og min onkel til min brors bil hvorav min onkel gikk og vi kjørte hjemm. Etter en stund ringte det på døren og en politimann ba om å få snakke med mig, han sa da at jeg måtte ta på mig yttertøyet og da jeg skulle til Dale sykehus, men da ble jeg meget sint, jeg ba ham om å dra sig ut, han spurde da om å få låne telefonen og det fikk han, han ringte da til Rogaland poltikammer og spurde om råd da jeg var uvillig til å følge med ham, til slutt spurde han om han fikk adgang til å bruke håndjern. I mellomtiden så godsnakket min bror med mig og sa at det sikkert var en rutinesak det hele og at det ikke var så farlig å bli med bort til sykehuset, han ville foresten følge mig bort, til slutt så ga jeg etter og gikk ut til bilen, politien ville ha mig i sin bil men det nektet jeg blangt. Dato: 24-6-49.^{u6} Da vi kom til sykehuset så ble jeg straks bemannet med to sykepleiere en på hver arm og ført inn til et bad hvor de kledde av mig og badet mig, jeg fikk deretter på mig en sykesjorte og plasert i en seng ved siden av en pasient som hadde begge håndledd fastgjort til sengen med lærremmer, han pratet av og til uforståelig og sammtidig noen fryktelige sinnesrier, om morgen dagen etter fikk han en slik sinnesri, og han rusket så kraftig at lærremmen røk på den ene armen, derpå begynte han å denge mig med den frigjorte armen en av pleierne fikk overmannet ham og etter en kort stund ble jeg forflyttet til et annet rumm eller avdeling, jeg fikk hvite av de andre pasientene på avdelingen at jeg hadde vært plasert i den mest syke avdelingen.

Forpleiningen på sykehuset var bra sykesøstre, pleiere og leger var meget forståelsesfulle, det ble tatt blodprøver, ryggmargsprøver og til behandling fikk jeg vitamininnsprøytninger og sjokkbehan[d]linger det siste var virkelig en opplevelse, etter en sjokkbehandling så mistet jeg fullstendig hukommelsen som deretter langsomt vendte tilbake det kunne vare to dager før hukommelsen var iorden igjen, jeg var ca. tre måneder på sykehuset før jeg ble utskrevet som frisk, jeg fikk

beskjed om ikke søke noe arbeide til sjøss med det første men hâlde mig til arbeide på land. Dato 29-9-50.

Etter omkring to tre uker så ringte jeg til Doktor Andersen som var overlege ved Dale sykehus og spurde om å få legeærklæring for mønstring til sjøss, han ba mig da om samtale med mig og vi ble enige om tidsrummet for visiten. Jeg tok så bussen bort og fikk samtale med ham, han spurde om jeg ennu hørte stemmer som befalte mig om å spørre folk om de trodde på Gud, jeg sa som sant var at stemmen var der og at jeg fremdeles fikk en innskytelse om å spørre, men at det var mer sjeldent enn før, han sa da at jeg burde vente ennu en tid for å gå til sjøss.

Det ble en vanskelig tid jeg gikk i møte, ikke fikk jeg gå til sjøss og vanskelig var det å få job iland, jeg leste i anonsene i avisen og så om der var jobber ledige, en dag så jeg at der var jobb ledig i et trykkeri, jeg gikk ned for å søke om jobben men fikk avslag, det var vel på grunn av at jeg hadde seilt ute under krigen vi var jo ikke akkurat så velkomne for enkelte arbeidsgivere. Jeg reiste meget til mitt landsted på Tau hvor jeg alltid fikk noe å henge fingrene i, såsom å jødsle trær og felle trær til ved og krask til brensel, min far var ofte med i veek endene og vi hadde det trivlig sammen, vi tok oss tur til Fiskå hvor min fars seilbåt lå og begynte å skrape av malingen på den, det gikk trott så jeg sa til far at det var best å brende av malingen skulle vi få den renskræpet, han sa ja og ba mig om å gå til butikken til Otto Grødem som lå like ved og spørre om han hadde en freselampe å låne bort, jeg gikk bort til butikken og traff en meget pen blond jente der og spurde om Otto var inne, han kom ut og jeg spurde om han hadde noen lampe å låne bort han sa da til jenta at der lå en freselampe borte i den andre enden av butikken, jeg takket og gikk ned til far og da freste vi malingen av på en halv times tid. Da vi var ferdig med malingen så gikk vi igang å kjitte natene i båten den var meget gissen på grunn av lang tid på land vi tok deretter og ga båten et par strøk med maling og båndsmurte den og så var båte[n] klar for sjøsetting, før vi tok bussen til hytta så gikk vi ned til kaien og fikk se at der lå en fiskebåt der vi gikk bort og spurde om hva slags fisk de hadde det var sprell levende lyr, vi kjøpte noen og hadde med oss til hytten og steket den, det var det herligste måltidet jeg hadde hatt på lenge.

Det var koselig med fjordebåtene til jøsenfjordselskapet, det var liksom noe mer tradisjonelt mentalt sett over det hele. Etter en ukes tid så kom far og sa at masten som hadde ligget på loftet på sjøhuset på Fiskå var på plass og at seilbåten nu var klar for seiling. En lørdag så spurde far om jeg ville være med på en seiltur til koppervik og besøke noen slektninger der, jeg var straks med og vi la ut på turen, vi gikk innom Stavanger og satte så kursen ut boknefjorden, det blåste en meget bra

vind og vi gjorde bra fart, omkring mitveis på boknefjorden mødte vi en venn av far han førte en dampbåt og hadde vært sammen med far i seilskutetiden, de vinket til hinnande[n] og vi fortsatte seilingen. Da vi kom til Koppervik så gikk vi opp for å besøke våre slektninger, de holdt på med høyonnen og været var aldeles nydelig, vi ble bedt inn på kaffe og kaker og far ble med ut etterpå for å se på revefarmen som han hadde, men det det opprindelig var tror jeg at det var en smak på brennevin de hadde i tankene, familien var et gammelt fiskebåtrederi med gårdsdrift så jeg antar at det var sjømannsblodet som gjorde sig gjeldene. Da vi skulle gå så så jeg at det var blåst opp til kuling og når vi kom til kaien så var der en svenske som hadde søkt havn på grunn av været. Min far sa da at det var best at vi overnattet der for natten på grunn av været, uten å tenke over hva jeg svarte så sa jeg at ja du er vell redd for å legge ut, men det skulle jeg ikke ha sakt, han komanderte mig om å hive løs fortøyningene med en gang og jeg så på ham at han ikke var videre blid, det ble s[e]jilas som virkelig var å seile i, da båten krenget over så sprutet det med vann inn igjennom de gisne natene som vi hadde kittet, far ba mig om å ta pøsen og begynne å øse ut vann, pumpen tok for lite om gangen, inne i kokpiten var det vann opp til kjerne og gramafonen lå og fløt hulter i bulter der inne, far fant ut at det beste var å gå innom bokn, der ble det med ett smul fin sjø og vi ankret opp og tok oss en tur på land, det er en meget pen naturlig omgivelse der, vi besluttet og overnatte der for natten til stormen hadde gått over, utover kvelden løyet vinden av og vi besluttet å seile til Tau hvor familien var samlet, vi la i vei og til å begynne med så fikk vi passende bris men så ble det helt stille, far ba mig da om å ta jollen og begynne å slepe seilbåten, jeg rodde og rodde og var ikke videre begeistret for hele seilturen jeg tenkte i mitt stille sin at skulle jeg ha fritidsbåt så skulle det være med motor, vi tok hver vår tørn inntil vi kom til Tau hvor vi fortøyet og gikk opp til hytten, det var sommersvær og omkring to tre tiden om natten da vi bega oss iveri, det tok oss omkring 40 50 minutter til vi kom til hytten.

I indremisjonen meldte jeg mig inn i mannskoret og vi hadde øvelse hver mandag, ellers gikk jeg på møtene nesten hver gang det var møte, vi hadde bønnemøter og vitnemøter, i ungdomsforeningen hadde vi møter hver torsdag. Da jeg var uten arbeide og ikke hadde muligheter for å komme til sjøss så satte jeg mig på tørn for arbeide på arbeidskontoret, jeg forsøkte også å gjøre mine rettsmesige krav gjeldende for syketrygd, men trygdesjefen i Hetland påberopte sig at jeg ingen rett hadde til sykepenges da det var gått over 30 dager fra jeg søkte lege og til avmønstringen fant sted, jeg mente at jeg hadde krav på sykepenges da min sykdom oppsto da jeg sluttet av min utdanning på skipperskolen, tiden fra avmønstring og til jeg sluttet på skolen var langt innfor de 30 dagers

rettighetsforhold, men han påsto at hans hensyn var fra avmønstring og til jeg søkte lege.

Vell en dag da jeg kom på arbeidskontoret så fikk jeg beskjed om at Sementen trengte en mann på grunn av annleggsvirksomhet en plass oppe i bekkefare, det skulle skytes ut en senk og kloakktunell i området, jeg tok jobben og bega mig opp på området, der fikk jeg besked om å samarbeide med en fjellbas og annleggsarbeider, vi skulle representere et sjift mens tre andre skulle være det andre sjiftet. Da vi hadde arbeidet noen dager og kommet omtrent en fire femm meter dypt i senken så forhandlet de to basene om at de trengte flere fasiner eller lessing for videre minering, formannen forsikret om at det ble sendt det som de forlangte men at vi bare kunne fortsette med arbeidet, da vi hadde boret de nødvendige hull og fått dynamitten på plass så la vi lessingen et godt stykke fra bakken på plass oppå de hele, min bas var litt betenkelig men festet ledningene til tennhettene på plass og så gikk vi et godt stykke fra og festet ledningene til aperatet og så ba han mig om å avfyre det hele, jeg sveivet en stund på aperatet og trykket av, men Gud bevare mig vell, lessingen fløy i luften som om den var skudt ut av en kanon, de store bjelkene som fundamenterte det hele fløy høyt over kraftlingjene som gikk kloss over området, jeg synes det var rart at ikke bjelkene kom nær ledningene og rev dem ned men det sprutet med sten over hele området, et drivhus som var i nærheten fikk alle rutene slått inn og alle plantene inne var helt ødelagt, da ingenøren kom til stede så sa vi fra at vi hadde forlangt mer lessing og at det var lessingen som var skyld i det hele, han sa da at det hele var asurert og at det bare var et uhell det hele. Vell der kom nok lessing på plass og vi fortsatte til vi var kommet omtrent 12 meter dypt, vi begynte så å skjyde ut tunnellen og fikk skinneganger og vagg på plass.

Da vi var kommet omtrent 30 meter innover i kloakktunellen så kom ingenøren og sa at det var på tide å gjøre igjennomslag til hovedkloakken, vi forlangte da akord og diskuterte til vi fikk rimelig kompensasjon for igjennomslaget, skytebasen forlangte å få større dynamittgubber da det viste sig i enkelte tilfeller at mye av dynamitten ikke var detonert og at vi dermed måtte bore nye huller, ingenøren sa at vi kunne bare fortsette imellomtiden med den gamle dynamitten inntil han fikk fatt i større dynamitt. Vell vi fikk igjennomslag til hovedkloakken og fortsatte boringen innover tunnellen, da det gikk en tid så spurde vi ingenøren om hva tid vi kunne vente den andre dynamitten, han svarte da at vi bare kunne fortsette med den vi hadde, en dag da jeg skulle til å avløse det andre skjiftet så kom jeg inn i arbeidsbarakken og fant basen og min arbeidspartner liggende på benken, omkring dem var det fullt opp av tomme ølflasker, vell jeg tenkte at jeg ihværtfall kunne bore

opp nye hull så jeg gikk ned i tunellen, da jeg kom bort til borehullene så forsto jeg hvorfor de hadde drukket, halve borehullene var fulle av dynamitt som ikke hadde detonert, antagelig så hadde det¹⁷ blitt forbannet. Vell jeg gikk opp i barakken og forsøke å få liv i dem men det var umulig, jeg tok da ti tomme ølflasker og gikk opp i foretningen nær ved og kjøpte øl, så startet jeg også da det var ingen ting jeg kunne gjøre. Etter en stund så kom formannen inn og så på oss og forsvant og etter en stund så kom formannen sammen med ingeniøren inn og spurde om hva som gikk for sig, jeg ba ham om å dra til bloksberg hvorefter de forsvandt. En stund etter kom de tilbake med fire fem poltier og aresterte oss, de tok oss til poltikammeret hvor vi måtte overnatte og såve rusen ut. dagen etter så slapp de oss ut og vi gikk opp på plassen hvor vi arbeidet, da vi kom dit fikk vi beskjed om at vi var oppsagt. Jeg gikk ned på kontoret dagen etter og ba om oppgjør og akordpengene, jeg fikk oppgjør men ikke akordpenger, jeg takket da for samnværet og gikk.

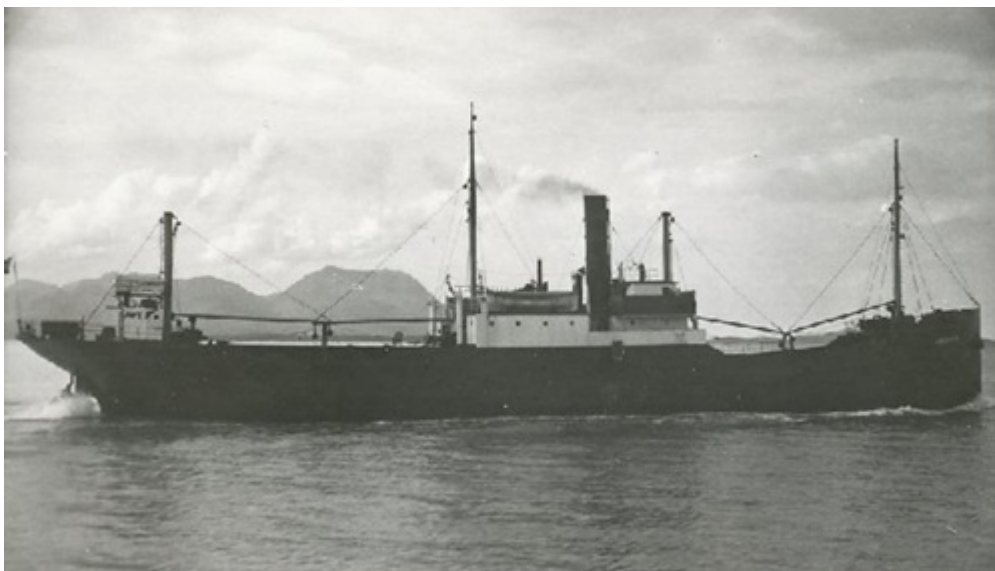
Jeg forsøkte nu å få mig et annet arbeide, så en dag da jeg var på øvelse i mannskoret så kom Jonasen bort til mig og spurde om jeg ville ha jobb, jeg tok straks imot tilbudet, arbeidet omfattet landsstedet hans, det var en støttemur som skulle støpes, jeg og en annen fra koret var det som skulle utføre arbeidet. Vell vi gikk igang, han jeg arbeidet sammen med var byggmester og hadde greie på hvordan arbeidet skulle utføres, jeg bare utførte det han ba mig om å gjøre, Jonasen var en grei mann å ha med å gjøre vi hadde alltid forfriskninger fra brusfabrikken hans. Det tok sa. en ukes tid å støpe muren, deretter var jeg med Jonasen og fylte opp grunnen med sten, steinen tok vi ved en tyskerbunkers, der var det svære hauer av stein, jeg synes han var meget slarven med den kjekke bilen han hadde, for han tok ikke så meget hensyn til lastingen, av og til så leste han bilen så meget at fjerene på den var helt på bunn. Vi tok også og sprengte stein hved siden av eiendommen, han lavet en kake med dynamitt og sprengte enkelte store stener med, jeg spurde ham om han hadde lov til å ta stein på komunal eiendom og han svarte at det hadde han. Vell da vi var ferdig så ba han mig om å gå på kontoret til hans datter å få oppgjør.

I indremisjonen var det Gilje som var s[e]kretær, han var en meget inisjativsrik man som arrangerte turen og opparbeidet leirsteder for misjonen, han var også en meget god emisær og som min bestemor likte meget godt. Jeg hadde ennu denne stemmen som påvirket mig til å spørre om de trodde på Gud, jeg fikk ikke forståelsen hvorfor men i to tilfeller var det to stykker som [jeg] spurde og den ene døde et par dager etter og den andre døde sa. I4 dager etterpå, det kunne jo ha vært årsaken blandt de mange andre som jeg spurde.

På møtene som ble holdt i ungdomsforeningen og de vanlige møter så ble det som regel å be om der var noen som ville vitne om Gud, jeg hadde en slags forståelse av at der hersket et slags pietetisk selvynderi og som gikk ut på å hevde sig selv og ikke Guds eksistens, det var jo ikke så merkelig heller da selve utviklingslæren hadde grobunn i Darwins teori om skapelsens tilværelse, jeg var meget oppsatt å få forståelsen om at Gud virkelig eksisterte så en gang da jeg vitnet så konsentrerte jeg mig om hvordan jeg skulle få gi mitt inntrykk ut til dem, da begynte jeg med å si at dersom vi tok Jesus slik som han var i legemlig tilstand og sløffet legeme, hva var det da Jesus besto av, det jeg ville frem til var de enorme Gudomelige krefter som besatte hans legeme og som ga innflytelse over hele jorden og ikke bare i Stavanger bedehus. På grunn av min holdning så var jeg ofte i mental konflikt med dem hjemme, det var som om jeg skulle adlyde min far og mor mer enn min overbevisning og ga utslag av mye ufred.

Ennu hadde jeg store konflikter med mig selv om hvorfor jeg med endel andre krigsseilere ikke fikk job da der var massevis av jobber ledige, det gikk mange ganger slik innpå mig at jeg fikk raseriannfall, min mor ble bekymret for mig og uten mitt vitende gikk hun ned til mønstringskontoret og spurde formidlingssjefen om han ikke kunne la mig få hyre slik at det ikke gikk på nærvæne løs.

[Til sjøs påny, båt nr. 16]

D/S Jæderen.

Rederi: Det Stavangerske Dampskipsselskap. Bygd: Pusnes mek. verksted, Arendal, i 1918. Dødvekt: 1350 tonn. Fart: 9 knop.

Jeg hvet ikke hva som kom ut av samtalen men en tid etter så fikk jeg tilbud om matrosjob på D/S Jederen, det var det stavangerske dampskipsselskap som eide båten, båten var en gammel holk som gikk på østersjøen og en og annen gang til Kanada. Der var flere stykker av oss som hadde mønstret ombord, båten skulle vi gå ombord i når han kom til Koppervik på Karmøyen. Datoen for påmønstringen var 25-II-1952, vi skulle overnatte i Koppervik og gå ombord dagen etter, vi var innlogert på pensjonat og hadde gådt til køys da der kom besked om at vi måtte gjøre oss klar til å gå ombord da båten var ventendes om en en times tid. Vi skulle ta sjussbåt ut og gå ombord da båten paserte byen. Vell det blåste endel da vi kom ut og vi gikk ombord og ble anvist lugar og satt på forskjellige vakter.

Vi gikk langs kysten og skulle til Carlshavn i Sverige med stykkgoods fra endel havnebyer i Norge, jeg var på første styrmanns vakt og syntes at det var en bra mann, det var værre med anden styrmann, han var en riktig stor tosk som ikke hadde vært til sjøss utenfor landets grenser og som hadde mønstret på båten bare for å få den nødvendige fartstid for begrenset skippersertifikat. Det var en forferdelig båt vi hadde som sakt lugarene forut og da det var fryktelig kalt etter årstiden så måtte vi ha på de gamle stimradiatorene som lekket noe aldeles fryktelig, jeg var helt fortumlet når jeg skulle tørne ut, når vi skulle vaske oss så måtte vi ut på dekket for å stime opp vannet, av og til så var ledningen aldeles dypfrost så jeg måtte ta noe kabelgarn dyppet i parafin og tvinne det rundt ledningen og sattte fyr på til jeg fikk utløp for stimen, toillettet var også utfor og vannet det var aldeles dypfrost slik at avføringen ble liggende der til vi hadde tid til å stime opp vann og få skiten ut. Jeg hadde vært på mange båter men denne bet kaka. Vi hadde flere turer fra havnebyer i Norge og til Finland og Sverige, vi hadde også en tur til Danzig i Russland det var da de påsto at de ikke hadde tatt imot krigsmatriell fra Amerika, men det fant jeg ut var blank løgn for lengre inne i havnen lå der et Amerikansk bygget krigsfartøy med russisk flagg. Hele østersjøen var islagt og temperaturen var på 30–40 grader minus, vi gikk i isbrøytet led og det brakket noe aldel forferdelig da vi befant oss forut. En gang vi lå i Kotka så kom der ombord to finske soldater med en sjeferhund og vekket oss midt på natten, jeg lå i øvrekøyen og jungmannen lå i den nederste, de brautet og begynte å skape vrøvl slik at jungmannen ble redd og ville gå og varsko styrmannen, den store sjæferen knurret og de snakket på finsk noe jeg ikke forsto det kvekk av, vi lå i køyene og bare tidde stille til de ble lei og forsvandt. I Kotka tok vi inn endel stykkgoods og gikk videre til Sverige hvor vi tok inn stykkgoods fra en rekke byer der, den siste var Karlshavn, der ble jeg satt til vaktmann. Jeg fikk en utrykkelig ordre om ikke å slippe noen ombord samt holde fyr i byssen som var kullfyrt. Guttene var iland og moret sig og utpå natten kom de ombord sammen med endel kvinner og andre som

ikke tilhørte mannskapet, de var endel drukne så jeg ba de som ikke tilhørte mannskapet om å gå iland, det ble endel trøbbel men de forlot båten etter at jeg var forvissnet om at de hadde forlatt havneområdet så gikk jeg inn i byssa for å fyre under byssa, jeg tok meg en stund for å varme meg litt og gikk deretter ut til gangveien for å se om der var noen uvedkommende, da jeg kom ut så hørte jeg skrik og skrål forut, jeg gikk da til lugaren hvorfra bråket kom fra og hørte svensk snakk jeg forsto da at der var kommet uvedkommende ombord og gikk så opp til anden styrmann for å få ham til å snakke til dem, men døren til styrmannlugaren var låst og jeg ropte til ham flere ganger om at det var uvedkommende ombord og at han burde tilkalle polti, men jeg fikk ikke svar så jeg lot bare la det hele svive for døren forut var også låst.

Om morgenen så gikk jeg og puret ut mannskapet og slagget byssa, gikk så ut og så etter om alle var oppe, da jeg kom inn i byssa for å hente kaffen til guttene så fikk jeg en overhaling av anden kokken for at jeg ikke hadde vasket opp kafferedskapene som hadde vært brukt av mannskapet om natten, det utviklet seg trøbbel mellom oss da jeg holdt på gammel sjømannskikk at det var byssepersonalet som hadde med all rengjøring av byssen å gjøre, men han bare fortsatte å terge meg, jeg ble da så sint at jeg tok tak i ham og skallet ham mellom øynene og skulle akkurat til å sette ham på den glødende byssa da tredje styrmann om styrtende til og fikk skilt oss, jeg er stykt redd for at hadde ikke tredje styrmann kommet så hadde jeg skambrendt bakenen hans, vell da jeg så ham siden så var han hovnet lit opp og hadde blå øyne, men det ble bra forhold mellom oss etter en stund. Da jeg traff anden styrmann så fikk jeg en overhaling om at byseklokken var forsvunnet fra byssa og at jeg ikke hadde holdt god nok vakt, han bemerket at der var kommet flere uvedkommende ombord i løpet av natten og at jeg hadde sovet på vakta, jeg svarte da om det var den klokken som der ikke var hank i og som var surret opp til veggen med tau han mente, han svarte da at klokken var blitt stjålet og at det var meg som hadde ansvaret for det, jeg sa da til ham at jeg hadde vært oppe om natten på lugardøren og forsøkte å vekke ham på grunn av de uvedkommende som hadde kommet ombord men at døren var låst og at jeg ikke fikk noe svar da jeg ropte flere ganger til ham og foresten så var han ingen sjømann bare en forbannet rennestenseiler.

Tredje styrmann tok mitt parti i saken han var jo styrmann som hadde fart som styrmann ombord i flere Fred Olsen båter så jeg forsto at han sjømannsmesig kunne sette både styrmann og skipper til vegs om det krevdes, men jeg var litt redd for hvordan det hele ville utvikle seg i tilfelle mønstring av en ny båt som var den opprindelige mening fra min side, jeg hadde jo ikke så fine opplevelser fra

tidligere båter og den påståtte sykdommen ville gjøre det vanskelig for mig på mønstringskontoret i tilfelle av søking av ny hyre, denne båten var jeg ferdig med det var bare om å gjøre å få kontraktens seks måneder ombord.

Da vi hadde lastet ferdig i Karlshavn så satte vi kursen til Ålesund under veis fikk vi styggvær og vi søkte derfor inn til Egersund for å søke ly til været gav sig, på vei inn så kom det en sjøyte og skar kjølvannet etter oss, plutselig så stoppet motoren i sjøyta og vi fortsatte inn mot kaien, jeg spurde da anden styrmann om hva tid han hadde tengt å ta inn loggen, han ble forfjamset og jeg forsto at han hadde glemt hele loggen, da jeg begynte å hive inn loggtauet så var det ikke mange meter tamp som fulgte med, jeg antar at det var propellen på sjøyta som hadde kappet den siden den stoppet så plutselig. Etter gammel sjømannskikk så var det vanlig å hale inn loggen så snart innløpet til bestemmelsesstedet var observert.

Da det løjet av så gikk vi ut og gikk til Ålesund, der losset vi og tok inn last til Helingborgⁿ⁸ i Finland, vi gikk innom enkelte Svenske byer som hadde last til Finland.

Anden styrmann lå så og si alltid ett erⁿ⁹ mig, en gang vi lå i Sverige så blåste det opp til et forferdelig uvær slik at vi måtte tørne ut for å sette flere forsterkninger til fortøyningene, da mesteparten var iland av mannskapet så var det bare anden styrmann, mig, en matros og dekgutten, snødrevet føk om ørene på oss og temperaturen var 18–20 - grader, vi holdt på og halte på en slepesabb for å få den bort til pulleren da han brølte på dekgutten at han måtte se og ta i og hale, da ble jeg forbannet og ba dekgutten gå ombord og først få klær på sig og varme sig opp, gutten var jo blåfrøsen og så sa jeg til anden styrmann at han nu burde vise sine helvetes krefter og ta litt i enda om det ikke var til så stor nytte han kunne yte på det området. Vell vi fikk ialfall sabben på plass og fikk den til vinshen og gjort fast. En anden gang da vi hadde tatt inn noe last i Finland så ble båten ustabil og og anden styrmann som da hadde blitt styrman beordret oss da i rummet for å stue lasten slik at båten kunne bli sjødyktig og mer stabil, jeg gjorde ham oppmerksom på at mannskapet ikke hadde noe med å stue last ombord i skuta uten kompensasjon i form av overtid, han påberopte sig den nødvendige retten til å sette oss i arbeid uten noen form av kompensasjon da det henhørte under skutas sikkerhet eller sjødyktig tilstand. Jeg forsto at han ikke kunne sitt arbeide som styrmann da han ikke hadde skippereksamen og derfor ikke hadde lært noe om lasteberegninger, derimot så hadde tredje styrmannen som da var blitt anden styrman og som utenom hadde skippereksamen rede på lasteberegninger og som jeg etter min mening burde fått styrmannsjobben, jeg søkte foresten om tredje

styrmannsjobben men skipperen syntes kanskje jeg ikke passet sammen med den nye styrmannen eller kanskje han hadde sine direktiver fra rederiet slik at jeg ikke fikk jobben. Jeg sa da opp og den 6-3-53. mønstret jeg av.

[Siste påmønstring]

MIL35, senere kalt BP35. Liten tankbåt som gikk langs kysten for BP Norsk Brændselolje a.s.

Umiddelbart etter så gikk jeg til mønstringskontoret i Stavanger og satte meg på tårn som tredje styrmann, omtrent 14 dager senere så fikk jeg beskjed om at en tankbåt som gikk ved kysten skulle ha en matros og om jeg var villig til å ta denne, jeg gjorde ham opp[m]erksom på at der var tredje styrmanns hyrer ledige og at det var merkelig at når jeg satte meg på tårn så ble jeg tilvist underordnet hyrer som var ledige istedenfor hyrer som passet etter min utdanning som styrmann, han svarte da at det var helst tredje styrmann med utdanning som telegrafister det var etterspørsel etter, vell jeg tok jobben som matros og båten kaltes for «Mil» 35. og skulle være ved Lura tankanlegg om kvelden samme dag og at det ikke var så nøye med mønstringen, da denne kunne foretaes senere. Vi gikk langs kysten til Ålesund og Bergen og til anlegg innover fjordene som behøvte bensin og fyringsolje, Da jeg hadde vært omkring 14 dager ombord i båten så fikk jeg en forferdelig hodepine som ikke var av normal natur det var som om det ble presset en kniv eller noe annet mot tinningen og tvers gjennom hode, jeg gikk til skipperen og fortalte dette og at jeg umulig kunne konsentrere meg om arbeidet, han ba meg da om å gå til køys og så fikk jeg noen tabletter, etter en stund så kom han ned i lugaren og

spurde om hvordan det sto til, men jeg svarte at tilstanden var den samme og at jeg hørte stemmer, han sa da at når vi kommer til havn så skulle jeg gjøre meg klar til å gå til lege, det var da bare noen timer til vi ankom Kristiansund. Da vi kom til doktoren så spurde han meg om hvordan jeg følte jeg sa da som sant var at jeg hadde så intenst vondt i hode og at jeg hørte stemmer. Han sa da at jeg skulle straks mønstre av og søke spesialist når jeg kom hjem, han sa at sykdommen var nevrosis.

Jeg ble avbetalt den 21- 4- 53 og fikk fri hjemreise og mine hyrerettigheter utbetalt. Da jeg kom hjem gikk jeg til Doktoren og fikk besked om at jeg var syk og derfor utelukket fra næringen på ubestemt tid av helse messige grunner.

Det var en opprevet tid, det var som om alle motarbeidet hinanden og for meg syntes det som om at legen tok mer hensyn til assuranceselskaper og redere eller til å behandle oss sjøfolk, for ikke ble jeg henvist til trygdekasse eller pensjonsjemaer, nei enten skulle jeg arbeide i syk tilstand eller svelte ihjæl.

Da jeg etter en tid følte meg bra og arbeidsdyktig så søkte jeg om arbeid ved arbeidsformidlingen men ble på grunn av min sykdom ikke anntatt i noe fast arbeide som kunne passe meg, jeg fikk endel leilighetsarbeide som bød sig. Da dette arbeide ikke kunne svare sig til mitt livsopphold så prøvde jeg på om det var mulighet til å få hyre og gå til sjøss igjen eller få mine pensjonsrettigheter som sjømann ordnet, men først søkte jeg til Nortraship sjømannsfond om lån til fiskebåt og utstyr men fikk avslag.

Jeg gikk da til Fylkeslegen og forhørte meg om jeg kunne gå til sjøss han svarte ja og jeg gikk så på mønstringskontoret og satte meg på tårn men ble stående på tårn til trods for at der var hyrer ledige, jeg spurde mønstringssjefen om grunnen til dette men han viste ikke sa han.

Den 18-19 august 1955 var jeg hos Sakfører for å få saken belyst men han ville ikke ta saken opp etter konferanse med mønstringssjefen, jeg syntes det var underlig da det jo inndirekte hadde med statsborgelige rettigheter å gjøre.

Jeg forsto da at der var blitt en prestisjekamp mellom oss sjøfolk som seilte ute under krigen og sjøfolk som begynte å seile etter denne, de sjøfolk som ikke innrettet sig etter rederens ønsker ble satt til side ovenfor andre som var villige til å oppfylle rederens ønsker, det var det samme enten det var i lovlige former eller ei.

STYRMANNSSERTIFIKAT

Det attesteres herved at:

REG. NR. 20720

Etternavn: _____

Hansen

Samtlige fornavn: _____

Carl Jon Wald

Fødselsår og -dag: _____

1924 - 15 Februar

Bosted: _____

Bispe Ladegård 15 Skillevåg

Mønstringsdistrikt: _____

Stavanger

*Styrmannssertifikat
Original utstedt
30/6/47
B. Faldem*

oppfyller vilkårene i § 5 i lov av 7. februar 1936 om navigatører samt om navigasjonseksamen m. v. for å få styrmannssertifikat.

Han tildeles derfor dette sertifikat som gir ham rett til å fare som styrmann på fartøy av slik størrelse, i slik fart og på de vilkår som er nevnt i lovens § 5

Stavanger

mønstringsdistrikt, den 12. 11 1956

Bjørn Faldem

Stempel og underskrift.

INNEHAVERENS
NAVNETREKK..... *Carl Augv. Hansen.*

INNEHAVERENS SIGNALEMENT

ØYNE:..... *blå*

HÅR:..... *lyst*

HØYDE:..... *171 cm*

SÆRLIGE
KJENNETEGN..... *—*

For frihet og fred

[n10](#)

Da jeg nu var uten penger og det hele utviklet sig slik at der ikke var mulighet for job på sjøen så gikk jeg ned på Stavanger kjøleannlegg og spurde om der var jobber ledige jeg fikk til svar at de trengde folk og at de skulle ringe til mig når de trengte mig. Dagen etter ringte de og ba mig møte opp da der var kommet en frysebåt som skulle innta frossen makrel, vell jeg gikk ned og da var de allerede i sving med å laste båten, kassene som makrellen var i ble kjørt til båten på traller som vi dro bort til skutesiden hvor de ble kontrollert og tatt prøver av. Min far hadde sitt sildelager rett ved siden av så jeg gikk der når vi tok oss fem minuters hvile, vi holt

på hele dagen og til langt ut på kvelden før båten var lastet, og vi tjente gode penger jeg fikk betalt hjemme for mig og jeg hadde også anledning til å tilbakebetale min far for utgiftene som han hadde ytet til min styrmansutdanning.

Ennu hadde jeg det for mig at jeg skulle ta Skippereksamen og kanskje se å komme mig bort fra dette landet, men først måtte jeg bygge mig selv opp slik at jeg kunne motstå stresset som ville frata mig mine statsborgerlige rettigheter på området, jeg leste nu og da om de fag som var aktuelle for undervisningen for jeg forsto jo at både lærere og elever var innstruert til å få de mest brysomme sjøfolk ut og slik at rederne fikk så og si frie hender. Jeg tror at det hele var planlagt under krigen om etablering og hvordan statsforvaltningen skulle fungere, fra regjeringens side var det om og gjøre å få arbeiderklassen opp i herskerposisjon da det jo var Gerhardsen som var statsminister, på andre siden var det kongen som ville etablere en slags ny sjømannsstand uten noen innflytelse fra en eksisterende Gud, for så vidt så så hadde han folket på sin side da Gudsbegrepet etter krigen ikke var så troverdig og som han benyttet sig av, det var kort og godt MIG ELLER GUD, vell alle redere etablerte sig ikke på samme vis men ble tvunget til å følge standen slik at vi ble diskriminert, ikke fikk vi noe å si med Nortraships oppgjøret og vår fagforenings leder hadde de kjøpt så og si, han levde bong med villaer og seilbåter i luksusklassen ble det sagt.

Det ble en forferdelig tid med rivninger mot enanden på alle områder, det var et maktbegjær som var uten sidestykke, det var som om all inndustri og virksomhet skulle bli lagt under staten i større enheter slik at all småinndustri og private firmaer opphørte å eksistere, på den andre siden var monarken iferd med å bevise sin tilbedelse fra folket og som ga utslag av at det var han som hadde vunnet krigen.

Det verste var for troende mennesker som ikke hadde gjort noe hverken fra eller til under krigen men hadde holdt sig til Gud og bønn for de som kjempet og stridde for frihet og fred, det var som om at en kristens fagbrev ikke var av samme verdi som de fagbrev som ble utlevert fra arbeiderklassen.

Åndslivet var truet av en antikristelig ånd som hadde til oppgave å styre alt i favør til kongen, jeg ba til Gud meget for alle som hadde det vondt og som sultet i denne verden, da det egentelig bare han som kunne føre oss ut av den antikristelige ånden.

Vell jeg var på møtene i indremisjonen og deltok i mannskoret og ungdomsforeningen, hvor vi hadde mange festelige sammvær, vi besøkte sykehus

og gamlehjem og forlegninger i det militære med sang og vitnemål, ellers så hadde vi stevner rundt omkring i ryfylke, vi var også med å innvie nye bedehus rundt omkring.

Hjemme innrettet vi oss etter forholdene og begynte å ta det hele som det utviklet sig, jeg reiste meget på landet til min hytte og hadde nok å henge fingrene i, jeg begynte også å tegne en fiskebåt som jeg hadde i tankene om å bygge i tilfelle det skulle bli lite arbeide å oppnå, desuten så var jeg spendt på om jeg var istand til å bygge en, jeg var også inntresert i å se etter hvert hvilken redskaper og verktøy jeg måtte trenge til arbeidet, da tegningen var ferdig kjøpte jeg eike matriell til spanter og tok deretter mal av tegningen og formet spantene med, jeg økset dem til å begynne med da jeg ikke hadde sirkelsag å skjære dem ut med, men du kan tro jeg fikk motbør, det var som om selve satan ville ha mig ifra å få den bygget, arbeidet ble også deretter for jeg var nødt til å ta mig tid og desuten så var det ikke noe som hastet, jeg ble også stresset i samfundslivet, det som plaget mig mest og som ikke gav mig fred var av praksis som jeg hadde vært med på å utøve på det erotiske plan, spesielt ting jeg var med på av samme kjønn. Det var en analyse som aldri tok slutt, all anden synd som jeg hadde begått var uvesentlig men på det planet ble det aldri ferdige, jeg var forbannet og jeg følte et raseri som bunnet ut til mord, jeg forsøkte å tilkjennegi mine opplevelser på området men det var til liten nytte. Det var som om noen likte min erkjennelse og andre ble rett og slett forbannet, de som ble forbannet forsto jeg var slike som hadde utført samme praksis og kombinert denne som en slags spesialitet med spesielle navn, foresten så var hele den erotiske praksis oppdelt i navn som var og er ukjent for mig, jeg mener at slike ting gjør vi som vi vil med og eller har lyst til å gjøre så lenge der ikke er kriminelle forhold innblandet. Det er jo Gud som har skapt hele erotikken så det skulle jo være det samme for utforstående hvordan det enkelte menneske får sin utløsning utført.

Det som var det verste var jo hvordan krigsseilerne mig selv innblandet ble behandlet, når jeg nu tar utgangspunkt med mig selv så må jeg si vi ble skammelig diskriminert, der ble opparbeidet en motstand mot mine meninger som ikke var av politisk art men en slags kongelig undertrykkelses maner som bunnet ut i diktatur og som jeg hverken ville eller kunne akseptere, jeg var jo en troende som tror eller trodde på en eksisterende Gud, og han kunne jeg ikke skjifte ut ovenfor en importert monarks meninger, jeg mener og vil alltid mene at det er fra en ytre Hellig ånd eller innflytelse vi får vettet fra og ikke fra en Dansk monark som har sine meninger og fundamentale systemer fra sin egen slekt, med andre ord så ville jeg lyde Gud mer enn mennesker, den diktatur som eksisterte var ikke av slik natur

som ga utslag i offisiell utøvelse men åndelig, og som var verre enn noe annet da den påvirket de mentale funksjoner i mennesket.

[Skipperskolen]

Da jeg nu følte meg i fin form og hadde nok penger til å begynne på skipskolen så oppsøkte jeg fylkeslegen og ba om å få legeattest, han sa da etter en tenkepause at det kunne nok la seg ordne men jeg måtte først besøke Doktor Andersen ved sykehuset på dale der som han var overlege i psykiatri. jeg snakket med ham og jeg forsto at han ikke hadde noen innvendinger mot min beslutning, jeg gikk deretter til fylkeslegen og fikk attest.

Jeg hadde i mellomtiden anskaffet meg motorsykkel en meget bra en på avbetaling og kjørte opp til sj[ø]mannskolen og førte meg opp som elev, det var Endresen som var Rektor og Lassen som var overlærer, han kom ut på trappen etter meg og sa, jeg har ikke lov til dette, jeg svarte da at jeg hadde jo legeattest hvoretter han nikket og gikk.

Da tiden kom da vi skulle begynne på skolen så ble vi fordelt i to klasser da det var mange elever som var opptatt, klassene kalte vi for A, og B, vi startet undervisningen med å begynne på grunnlaget fra styrmannsnivået og det hele gikk meget bra, vi hadde overlærere for handelslære, meteorologi, elektrisitetlære, sjømannskap, språk, doktorkunnskap og juridisk kunnskap i de nasjonale og internasjonale sjømannslover og assuranselover. Etter en tid så fikk jeg og de andre virkelig erfare at undervisningen ikke var en bagatell til å konsumere, det var virkelig arbeide som det måtte arbeides med, etter min mening så burde det vært lengre tid for det pensummet vi hadde å arbeide med, da det var kommet så meget nytt på det tekniske grunnlag i navigasjon.

Enkelte ganger var vi med læreren som var kompasskontrolør til å kompensere kompassene på de nye båtene som ble bygget på Rosenberg, vi delte oss opp i puljer på to mann hver gang, jeg var med og korigerte to båter, det var Eli Knutsen og Kongstank, læreren var ansvarlig for kontrollens gyldighet, det var meget intresant da vi fikk vår teoretiske viten omgjort i praksis, av og til kom der båter som trengte øyeblikkelig kontroll på grunn av avgang, da ga læreren oss en hel del med oppgaver som vi fikk i oppdrag å utføre mens han var borte.

I den tiden så var Nato opprettet og jeg funderte ofte om hvordan det hele skulle fungere, så en dag da vi alle var alene i skolerummet så gikk jeg opp til verdenskartet som hang på veggen og tok pekestokken og pekte på gibraltarstredet

og sa at dersom vi lukket Gibraltarstredet og Fransk Somaliland så hadde vi hele middelhavs området under kontroll, men det virket som om at alle ingen innterese hadde for hele Nato s[t]rukturen jeg for min del var svært opptatt av alliansen, spesielt nu da vi hadde Tyskland med som alliert, Russland hadde jo startet en mental komunistisk bevegelse som var ifærd med å ommspende hele jordkloden og som vi måtte bakke opp imot.

Norge var jo også med i alliansepakten men med en betingelse at der ikke skulle plaseres atomvåpen på Norsk jord, det ble også understreket at der ikke skulle plaseres utenlandske tropper i Norge i fredstid. Ufreden startet i fjerne østen, så alle forsto at det var om å gjøre å få de fattige landene under øst eller vest kontroll, det var igang frigjørings bevegelser i nær sakt alle land som hadde vært koloniriker, og for å få det de trengte så tok de imot hjelp enten det kom ifra østelige eller vestelige lander, i Vietnam fikk for eksempel Ho Chi Mint hjelp fra Russland og Frankrike som var kolonirike for Vietnam måtte sloss sammen med det Vietnamesiske folket som hadde samme politiske mening. Koreakrigen var også underholdt på samme vis men der var det Amerikanerne som sloss sammen med vestlig orienterte koreanere og ble ledet av den kjente Amerikanske General Mac Arthur. Jeg ble meget opptatt mentalt i mitt sinn og det kom kanskje av at jeg hadde deltatt i den andre verdenskrigen og forsto at brøt der ut en tredje krig så ville det bli enormt blodtap av mennesker da den ves[t]lige side hadde det fryktelige atomvåpen.

Jeg var meget opptatt med leksene og av og til ble det et veldig stress da mine tanker beveget sig på de politiske og erotiske baner, det kom sig vell av min tidligere erfaring om den praksis som jeg hadde utøvet og som der aldri ble orden på, det var som om at der ble en farse av kriminelle handlinger såsom mord, voltekt, sadisme, forføringer, og mentale tvangsmetoder. Alt dette kunne jeg ikke forene med erotisk utfoldelse. Det var som om samfunnet ga blanke faen i alt, da skal jeg si det var godt å ha en Gud å gå til.

Vell skolearbeidet gikk sin gang, og jeg forsto at rektor var fornøyet med oss, i lastelære var det ham selv som underviste, det en meget dyktig lærer som viste hva som trengtes for en offiser i faget, det var et meget krevende arbeide som skulle utføres når for eksempel en 50 tusen tonner skulle lastes med forskjellig last og som hadde forskjellig egenvekt til det tyngdepunkt og dypgående som var bestemt for skibets sjødyktighet, men det var jo så meget som skulle læres og pensummet var sprengt det var bare et tidsspørsmål om når undervisningen måtte forlenges med et år.

Mine foreldre likte å ta turer til mitt landsted på Tau med venner og betjente, så en dag kom mor, bestemor og svigermor til min bror hjem og hvar meget oppbrakt og fortalde at far hadde fått slag og lå på sykehuset, vell det var jo ikke noen god nyhet akurat, men jeg trøstet mig med at slaget kunne jo være av et lett et, så jeg trøstet min mor deretter.

Da far hadde lagt på sykehuset en tid så ble han forflyttet til et sykehjem på Åsen, han var blitt lam på den venstre siden av kroppen og trengte derfor kyndig behandling og hjelp. Jeg besøkte ham hver dag og vi pratet ofte om hvordan det gikk på skolen, han var litt skeptisk av og til da han hadde liten tro på at jeg fikk lov til å seile mere, men jeg mente at den utdannelsen var god å ha og at det slett ikke var sikkert at jeg ikke fikk legeatest og kunne begynne å seile igjen.

Vell tiden gikk og vi begynte på eksamen, vi var samlet i et av de større klasserommene slik at vi kom sammen både A, og B, klassene, det ble åpnet forseglede oppgaver og delt ut, det var to sensurer som skulle vokte på oss og skolepultene var spredt ifra hinanden slik at der ikke skulle være mulighet for fusk. Jeg fikk en pult rett hved siden av sensorene og følte mig lit beklemmt, her var det ikke en kinamanns changse til å utveksle tips, vell vi fikk hver vår oppgave som skulle utføres så raskt som mulig og med det beste resultat, det var poeng for tid og utførelse. Jeg startet med oppgaven som besto av Astronomisk navigasjon, det var en forholdsvis enkel oppgave for mig så jeg streket iveri i håp om å bli første mann ferdig, der var ingen problemer med oppgaven og jeg skulle så og si avslutte den da en av elevene leverte sin oppgave inn, jeg kunne lese det triumferende smilet til mig før han gikk, noen minutter senere leverte jeg inn min oppgave, jeg kastet et blick bakover og så en av elevene han virket svært nervøs, jeg tror han hadde fått jernteppe, vell det var ingen ting jeg kunne gjøre så jeg ønsket i mitt stille sin det beste for ham.

Vi hadde en dag på hver oppgave, så neste dagen så fikk vi oppgave i sjøveisregler, det gikk tålig bra til å begynne med men så ble der spørsmål om hvilke paragrafer de enkelte regler eller lover tilhørte og da sto jeg fast på noen av dem, så jeg bare tippet og håpet at det var rett. Jeg var omtrent på samme tiden som de mellomste elevene.

Med meteologi oppgavene gikk det meget bra, og tiden ble sammen med de blandt de første. Dagen etter hadde vi oppgaver i handelsfag, det var enkelte stuingsoppgaver av last og enkle oppgaver på valutaområdet og bokføring, det ble presisert at vi skulle ha ett bokføringsark men jeg tok med to for å ha ett til å kladde på, da overlæreren kom rundt for å sjekke så sa jeg til ham at jeg hadde ett

ekstra til å kladde på, han så ut til å like det og sa «ja det er dig det», vell det gikk jo ut over tiden som jeg hadde til rådighet men det ble bra tid alikevll.

Neste dagen var en dag jeg gruet mig for, vi skulle nemlig opp i forhør om lover, lovene beveget sig fra internasjonale assuranselover, sjømannslover og sjøkontrollslover, jeg hadde fra begynnelsen hatt en egen reformering av enkelte av disse, så når jeg kom inn for å bli eksaminert så koliderte mine reformerte lover mot de aktuelle, det gikk forho[l]dsvis bra men overlæreren var litt forbannet, sensoren som assisterte læreren var en gammel Captein fra Brødrene Olsens rederi og han gikk i favør for mig, så det hele gikk ganske bra, det var jo ikke Sakførere vi skulle utdannes til.

Dagen etter så fikk vi oppgaver i Sjømannskap og lastelære, det gikk bra til å begynne med, men da jeg skulle begynne med lasteoppgaven så var det som om matematikken sloss i skallen på mig, jeg ble litt bekymret for til oppgaven så var jeg nødt til å finne to ukjente faktorer, jeg begynte da å fundere på om der var mulighet å løse problemet på en anne måte, jeg husket at Rektor uttalte under skolegangen at den eneste måte å løse en slik oppgave på var å løse den med to ukjente. Vell jeg satte igang og fordelte lasten slik at jeg halverte lasten først og deretter trimmet på normalt vis, jeg var meget spendt på om resultatet ble det samme, jeg kom også litt ut av fatning da jeg skulle regne ut G.Z. for stabliseringen da jeg ikke hadde kurve for K.N. koefisienten, jeg reiste mig opp og gikk ut på gangen for å konsentrere mig om utregningen av denne, jeg ble meget nervøs da det var store utregninger som skulle til for å komme til resultatet, jeg tengte i mitt stille sin at jeg hadde røket, men da jeg kom inn og skulle slutføre oppgaven så oppdaget jeg at K.N. kurven var oppe i hjørne på oppgaven og da gikk det hele i en fei.

I elektrisitetlære og signaleringslære gikk det bra, men i helselære svarte jeg feil på endel diagnose spørsmål, men det ble tilfredstillende karakter trods alt. I norsk og Engelsk gikk det dårlig, karakterene ble de samme på begge.

Da Rektor delte ut karakterene så ristet han på hode av mig på grunn av lasteoppgaven, jeg hadde nemlig oppnådd meget godt i karakter, det viste sig at oppgaven kunne løses på enkel utregning.

Da eksamen var slutt og Rektor delte ut vitnemålene så holt han en kort tale og sa at han håpet at vi alle ville bli Capteiner nu da vi kunne føre båter av hvilken som helst størrelse. Datoen for utstedelse av vitnemålet var den 27-6-59.

Jeg pleide å besøke min far som lå på sykehjemmet hver kveld, så da jeg viste ham skipperpapiret så kunne jeg nesten lese i øynene hans at det ikke var nødvendig for mig å ta skipperutdannelsen da han trodde at jeg likevel ikke fikk bruk for den, ikke fordi han ikke var fornøyd med resultatet men han mente vell det var bortkastet.

Etter en tid så ville jeg forsøke å få mig hyre og komme mig vekk fra dette landet, der var så meget snakk om omskolering så jeg mente at nu hadde jeg omskolert mig på mitt område. Jeg gikk til fylkeslegen og spurde om <...> [n11](#)

Etterord: Carls liv etter krigen

Ved Øyvind Larsen

«Granatsjokk»

Carl Ingvald Hansen overlevde krigen, men var mentalt skadd da han kom hjem.

I 2010 ga brødrene Engvall og Kjell Pahr-Iversen ut erindringsboken *Sangen fra Hillevåg : flanerier fra en oppvekst på 50-tallet*. Ett av kapitlene der handler om «Sjømannen Carl». Brødrene Pahr-Iversen vokste opp i samme gate som Carl Ingvald Hansen og hans familie bodde, Bispeladegård i Hillevåg ved Stavanger by.

Her følger, med tillatelse fra Engvall Pahr-Iversen, noen linjer og avsnitt fra boken (s. 64–66):

Sjømannen Carl, som hadde kommet tilbake fra krigen med det de voksne i nabolaget alltid kalte for granatsjokk, og som siden hjemkomsten ikke hadde sagt et eneste ord, brøt brått – i sine foreldres hage – gjennom sin egen mur av taushet, og gaulte høyt ut i den ellers så kjente ettermiddags-stillheten:

«Dra te helvede...»

(...)

Da budskapet fra nabofruene nådde fram til min mors ører, mente hun at Carl slett ikke burde ha bannet når han først skulle åpne munnen sin og slippe ut noen ord.

«Hadde han ikke noe annet å si enn et stygt banneord, kunne han like gjerne tidd stille fortsatt», sa hun, før hun tok turen bort til Carls mor for å trøste henne i det hun mente måtte være en prøvelsens stund, for en mor å måtte høre sin sønn banne høyt i sin egen hage.

Jeg skjønnte meg aldri helt på Carls mor. Alle de voksne sa nemlig at hun hadde dårlig hjerte, mens min mor alltid sa hun var en meget godhjertet kvinne.

De voksne snakket mye om Carls verbale utbrudd i dagene etterpå. (...) Det ble rett og slett reist tvil om Carl hadde hatt noe granatsjokk i hele tatt. (...) Et par menn i nabolaget, som husket Carl godt fra guttedagene, mente (...) [h]an hadde alltid vært en luring, (...) og oppfordret de andre til å notere seg at diagnosen granatsjokk nå utelukkende burde (...) bli strøket fra alle medisinske journaler.

Den oppfordringen ble fulgt, og førte til at Carl ganske fort bare ble presentert som Carl, og ikke lenger omtalt med atskillig ærefrykt som Carl med granatsjokket. Helten var falt fra sin sokkel. Han skulle aldri få innta den igjen.

(...)

Carl lukket sin munn etter utbruddet den 25. mai, og skulle holde den stengt i mange år framover. Han hadde sagt sitt.

I min verden ble Carl en spennende figur. Jeg hadde lest bøkene til Max Manus om alle disse dristige menn under krigen, og jeg førte Carl inn i alle de djerve aksjonene som krigens seierherrer hadde begått. For meg ble Carl en krigshelt som sikkert hadde behov for å gå av seg krigsopplevelsene.

Han gikk og gikk nemlig gjennom Hillevåg uten tilsynelatende å ha noe mål og mening med sin forte forflytning av føttene. Han så bare ned mot fortausgrusen og snakket ikke med noen. (...)

Hans taushet tok jeg også som et tegn på at han virkelig hadde erfart det de voksne kalte for krigens gru. Jeg hadde også hørt noen av de kjente nasjonale heltene si med tydelighet i langdryge radioprogrammer, at de slett ikke ville snakke noe om sine krigsopplevelser. De gjorde det likevel.

(...)

Jeg var helt sikker på at hvis Carl hadde fått slippe til i radioen, hadde nok også han snakket om hva han var blitt påført av stressende strabaser under sine mange og spennende sabotasjeaksjoner gjennom krigsårene.

Min mor var ikke like sikker (...).

«Han vil bare ha fred», sa min mor.

Behovet for fred og fordragelighet hos Carl tok jeg som en ny og klar bekræftelse på mange og fæle krigsopplevelser i hans fortid. Mest av alt ville han nok ha stillhet for å finne fram til sjelens ro. (...)

For meg ble derfor Carl en krigshelt. Jeg fulgte ofte etter han og hadde sett at han stod i hagen hjemme hos foreldrene sine, og lot munnen bevege seg i retning av både busker og trær. Det virket som om han snakket med dem. Formodentlig forsto de hverandre. Jeg forsto han, også fra min observasjonspost bortenfor hagegjerdet.

Landsted, båt og familie

Carls båt ferdig og klar for sjøsetting. Carl med rød overdel, bror Hans Jakob bak.

Selv om Carl åpenbart var sterkt preget av opplevelsene fra krigen, fikk han etter hvert et godt liv.

Etter krigen fikk Carl overført fra sine foreldre landstedet på Tau, bestående av en stor flott tomt på 6,5 mål med 90 kvm. hytte og flere frukttrær, samt en strandlinje på langt over 100 meter mot et fiskevann ved navn Bjørheimsvatnet. Ved denne flotte eiendommen fikk han, sammen med noen av de gjenlevende i familien,

oppleve en god tilværelse. Stedet ble en slags «natur-medisin» for Carls mentale tilstand.

Carls båt i småbåthavna på Tau

Han tegnet og bygget en liten motorbåt han tenkte kunne gi ham litt inntekter med fiske. Dette arbeidet utførte han hjemme i garasjen i Hillevåg. Da båten ble ferdig, plasserte han den i en småbåthavn på Tau. Men mye tyder på at han ikke brukte båten særlig mye, og at han til slutt ga den vekk til en «Stranda-bu» for at den skulle senkes på Hidle-fjorden ved anledning. Jeg tolker dette slik at båten enten gav Carl vonde tanker, eller at han av en eller annen ukjent årsak følte prosjektet var mislykket.

Carl (til venstre) sammen med sine søsken Signy og Hans Jakop (i midten med
briller) og andre søskens barn med ektefeller. På veggen bak henger bilder av Carls
foreldre.

Carl hadde god kontakt med sine søsken og deres familier. Jeg husker onkel Carl som den snille onkelen som var opptatt av alles ve og vel, og det var alltid en positiv opplevelse å besøke Carl i Hillevåg eller på landstedet på Tau. Så langt jeg husker var han omtrent alltid i godt humør.

Sammen med sine søsken Signy og Hans Jakop reiste han på ferieturer, blant annet til USA. De ugifte søskene bodde også sammen på slutten av sine liv, vekselvis i Bispeladegård 15 og på landstedet på Tau.

Carl (t.v.) og søsknene Signy og Hans Jakop.

Carl ønsket å bidra til mennesker med problemer i så stor grad han maktet. Han hadde fosterbarn i både Bolivia og Israel, og var på besøk begge steder. Men han kom hjem noe skuffet fra Israel der hans fosterbarn og mor var mer opptatt av å få penger til TV enn støtte til barnets oppvekst og utdannelse.

Carl, 1984.

Carls mentale tilstand ble altså de siste årene mye bedre. Men dette var nok mer på grunn av hans egen og familiens innsats, enn den norske helsetjenestens ytelser. Jeg tror også at hans 100 siders tettskrevne manuskript fra både krigen og årene etter, faktisk kan ha medvirket som effektiv terapi.

Det offentlige Norges hjelp og ytelser til Carl og andre krigsseilere

Carl fortalte flere ganger om en melding Nortraships kontor i London stadig sendte ut til norske båter mens konvoiene krysset fram og tilbake over Atlanteren, Stillehavet og i Middelhavet. Ifølge ham lød meldingen:

Vi vet at vi kan stole på dere, vet at dere vil seile til Norge er atter fritt. Dere klarte det engang før, under den første verdenskrig – da ble dere glemte. Men det skal ikke gjenta seg denne gangen. Vi vet hva dere betyr for Norges frihet, hver eneste en av dere, og når alt er over, skal takken komme. For resten av livet venter det dere en tilværelse på solsiden ...

Lovnaden hadde sammenheng med det såkalte Nortrashipfondet, som i følge opplysninger skulle være på minst 110 millioner engelske pund i 1945, i tillegg hadde Nortraship fått 70 millioner pund i erstatning for tapte senkede norske skip. Men det ble en bitter strid om fordelingen av disse midlene. Saken endte i retten og gikk hele veien til Høyesterett. I 1954 kom dommen: pengene skulle ikke utbetales til hver enkelt direkte, men plasseres i fond og deles ut til «trengende».

Noen ildsjeler kjempet imidlertid videre for krigsseilernes sak, blant dem Thore Horve fra Stavanger, som sjøl hadde vært krigsseiler under 1. verdenskrig (om bord i Stavangerbåten Carmanian som ble torpedert av en tysk u-båt 25. april 1916). I 1972 vedtok Stortinget at det skulle utbetales en «ex gratia»-sum, basert på 180 kroner pr. seilte måned under krigen. Stortingsvedtaket skjedde på anbefaling av et utvalg utnevnt av Borten-regjeringen i januar 1970. I utvalget satt blant andre Horve.

Carl fikk derfor trolig 180 kr. x ca. 68 mnd. = ca. kr. 12.000. som erstatning for sine krigsår til sjøs.

Halvor Sivertsens minneskrift

Carl Ingvald Hansen døde 15. august 1996. Følgende minneord av journalisten Halvor Sivertsen (HASIV) stod på trykk i *Rogalands Avis* tirsdag 20. august 1996:

Carl Ingvald Hansen til minne

Carl Ingvald Hansen døde hastig på Tau, 72 år gammel. Han var født og vokste opp i Hillevåg, der han også bodde til han døde.

Etter folkeskolen – bare 15 år gammel dro han til sjøs i utenriksfart. Da Norge ble okkupert, kom skipene Carl Ingvald Hansen var med på midt opp i den farlige konvoifarten. Han seilte ute under hele krigen og var utsatt for flere torpederinger, men som ved et under kom han fra det med livet. Først i 1946, som voksen ungdom, kunne han vende tilbake til familien.

Krigens redsler hadde ikke skremt ham fra sjømannsyrket. Han hadde den praktiske erfaring. Nå ville han ta teorien. Med sine rike evner tok han styrmann- og skippereksamen og siden også telegrafistkolen.

Ferdig med skolen tok han hyre som styrmann i innenriksfart. Men da han kom tilbake på skip ble han syk. Følgene etter seks års farlig krigsfart hadde satt dype spor i sinnet og han måtte gå inn i rekken av de mange sjøfolk som ble krigsinvalid. Han var også med i styret i Krigsinvalidforeningen.

Carl Ingvald Hansen hadde mange interesser og hadde nok å gjøre om han ikke kunne ta opp sjømannsyrket igjen.

Religiøst tilhørte han Indremisjonen og hans kristelige og sosiale sinnelag ga seg utslag i stor gavmildhet. Gjennom Den Norske Misjonsallianse hadde han flere adoptivbarn som han støttet med jevnlig bidrag. Han besøkte også familien til ett av disse barna i Bolivia. Da brakte RA reortasje fra turen.

I de siste ti årene var det landstedet «Monte Bello» på Klubben ved Bjørheimsvatnet som var hans store interesse. Carl Ingvald var flink med hendene og egenhendig bygget han om og moderniserte hele huset, som var samlingsted for familien og mange gjester. Men best likte Carl Ingvald Hansen seg i lag med hunden Capo.

For ett år siden fikk Carl Ingvald kreft, men da han sluttet å røyke, gjorde sykdommen en positiv vending. Det var ikke kreften som tok livet av ham, men hjertesvikt.

Carl Ingvald Hansen var vennsæl og gavmild. Mange vil merke at han er gått bort. Mest vil han bli savnet av søsteren Signy og resten av den nære familien. Og på «Monte Bello», hans annet hjem, vil plassen stå tom.

Fred med Carl Ingvald Hansens minne.

HASIV

Noter

[n1](#). dvs. til

[n2](#). Her regner Carl litt feil. Han forlot Baltimore med M/S Fernmoor 31. mars i 1946 og ankom Oslo den 16. april.

[n3](#). Her avsluttes Carls manuskript om selve krigen.

[n4](#). Overskriften er Carls egen.

[n5](#). dvs. med

[n6](#). dvs. 1950

[n7](#). dvs. de

[n8](#). dvs. Helsingfors

[n9](#). dvs. etter

[n10](#). Det etterfølgende er tydeligvis skrevet noe senere. En annen skrivemaskin er benyttet, og manuskriptet er litt mer strukturert enn tidligere. Overskriften er Carls egen.

[n11](#). Her slutter Carls manuskript uten nærmere forklaring.

Carl fra Hillevåg, krigsseiler og sjømann er lastet ned gratis fra e-bokportalen Bokselskap. Lesetekst og flere nedlastningsmuligheter m.m. er gratis tilgjengelig på bokselskap.no